

alb ISLAM

revistë e përmuajshme fetare kulturore shkencore

JUST FOR KOSOVA

■ **Page 5**
**Rrëfimi
mbi
"vehabitë"**

■ **Page 15**
**Për
ballin
e kombit**

■ **Page 58**
**Besimi
në
Kader 1/2**

ISSN 1409-6250

9 771409 625002

Kryeredaktor:
Omer BERISHA

Redaksia:
Bekir HALIMI, Talha KURTISHI,
Muhamed DËRMAKU, Agim BEKIRI,
Alaudin ABAZI, Ali SHABANI,
Lulzim SUSURI, Enver AZIZI,
Ulvi FEJZULLAHU

Bashkëpunëtorë:
Ekrem AVDIU, Ismail BARDHOSHI,
Enis RAMA, Ahmed KALAJA, Fadil MUSLIU

Redaktor gjuhësor:
Enis MISINI
Redaktor teknik & faqësës:
Halil BERISHA
Redaktor artistik & disenji:
Azem ZAIMI

Botues:
Metush MEMEDI

Adresa:
rr: 110 nr: 5, Çarshia e vjetër
Shkup 1000
e-mail: albislam@gmail.com
sms: +389 75 436 718
tel & fax: +389 2 3230 827

Revista është e regjistruar
pranë Agjencisë për Informata
të Maqedonisë nr. 02-124/2
ISSN: 1409-6250

Tirazhi: 1500

ABONIMI NJËVJEÇAR
Për Maqedoni: 600 den, Evropë: 20 €,
Kanada dhe Amerikë: 40 €
(në çmim janë të përfshira edhe
harxhimet postare)

NUN-R DOEL
Xhironlogaria: 300000001759616
Komerçijalna Banka A.D. - Skopje (denar)
Xhironlogaria: 0270100209184
Komerçijalna Banka A.D. - Skopje (euro)
Rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4
S.W.I.F.T. : KOBSMK2X
IBAN MK07300701002091869
Numri tatimor: 4030003487017

alb
ISLAM
DEL NË FILLIM TË MUAJIT

Secili njeri është peng i veprës së vet

3

Ja ku jemi sërish, në një takim të radhës me revistën tonë "ALBISLAM" dhe nuk mund ta fshëhim se, ndërkohë që përgatitet ardhja e numrit vijues, përreth nesh po ndodhin shumë gjëra, madje edhe të përmasave botërore, ndikimi i të cilave është i pamohueshëm edhe në rrafshin lokal. S'do mend se këtyre ditëve, ajo që ka zënë vend më së shumti në mediat botërore, janë dy ngjarje që kanë të bëjnë me shqiptarët.

I tërë opinioni botëror është përqendruar te zhvillimet që kanë të bëjnë me përmbylljen e procesit të statusit të Kosovës. Aktualiteti po dëshmon se ky proces, përfundimin nuk e kishte edhe aq të thjeshtë siç e kanë paramenduar shumica. Kosovarët, të dehur nga euforia e dëshirës për pavarësi dhe të mërzhitur nga pritja e gjatë, as që donin të mendonin për problemin Rusi, për Nënëmadhen e serbëve, e cila, sipas pritjeve të natyrshme, do të përdorë peshën e vet për të vështirësuar procesin, në mos për asgjë tjetër, atëherë për të komercializuar ndonjë përfitim të vetin në arenën ndërkombëtare. Ditëve të fundit, edhe në vet opinionin kosovar kanë filluar të shfaqen ndjenjat e pesimizmit dhe rezervës. Ajo më e rëndësishmja, qëndron në faktin se është bërë e gjithënjohur se për Kosovën kthim në Serbi nuk ka. Gjithashtu, për gjendjen, kthim në atë të para 1999-ës, gjithashtu nuk ka. Kjo, pa asnjë mëdyshje, për shqiptarët e Kosovës është një e arritje e pamohueshme.

Mendoj se njëra nga strategjitë e pavarësimit, është duke na kushtuar shumë më shtrenjtë nga sa e parashihnim. Fjala është për mungesën e platformës së mirëfilltë për periudhën postserbe në Kosovë. Nuk dyshoj se ajo ka ekzistuar në qarqe të caktuara politike, por për fat të keq, popullata e gjërë nuk ka qenë e përgatitur dhe as e vetëdijësuar për problemet dhe sfidat e kësaj periudhe. Kjo ka ndikuar që gjatë kësaj periudhe tranzitore, të bëhet shumë pak për ndërtimin dhe ngritjen e vendit në të gjitha aspektet. Ndoshta ka hapësirë të arsyetohemi se, nuk jemi mësuar që të jemi të zotët e vendit tonë, por nuk guxojmë të lejojmë që kjo të bëhet pretekst për neglizhencën, ngathtësinë dhe dështimin tonë.

Ishim duke pritur që maji i këtij viti, krahas pranverës, të sillte edhe pavarësinë në Kosovë, por ndodhi diçka shumë më e keqe. Fillimi i majit solli lajmin se në SHBA janë arrestuar gjashtë persona që po planifikonin sulm mbi bazën ushtarake Fort Diks në Nju Xhersi. Ç'është më e keqja, katër nga ata të gjashtit ishin shqiptarë. Ky rast, shikuar nga të gjitha aspektet, është për t'u gjykuar. Është e dhembshme që në një moment kaq të ndjeshëm për Kosovën dhe shqiptarët në përgjithësi të hapen përsëri dosjet e terrorizmit dhe ekstremizmit islamik, ku protagonistë të jenë shqiptarët. Kjo, edhe sikur të ishte e mundur të mënjanohehin të gjitha dëmet tjera, mjafton që është një shërbim shumë i çmueshëm, që i bëhet propagandës serbe e cila historikisht është dëshmuar si antishqiptare dhe antiislame.

Detyra jonë si muslimanë në këtë kohë, është të distancohemi prej të gjitha akteve dhe veprimeve të pamatura, gjithsesi joislame dhe të njëjtën kohë, të dëshmojmë se muslimani di të jetë mirënjohës dhe se nuk tradhton. Njëkohësisht, nuk ia japim askujt të drejtën që në emër të Islamit t'i bëjë dëm, në radhë të parë, vet Islamit. E di se, të dukesh dhe të jetosh si musliman, sot është një gjë shumë e vështirë, megjithatë duhet të jemi të durueshëm dhe me pamjen, sjelljen dhe qëndrimet tona të demantojmë fuqishëm propagandën e cila në mënyrë shumë agresive, tenton që secilin musliman ta paraqesë si kriminel dhe terrorist potencial. Në këtë mënyrë ata shkelin në mënyrë shumë flagrante parimin demokratik se individit është i pafajshëm derisa të mos vërtetohet fajësia e tij.

Në anën tjetër, Allahu në mënyrë të mrekullueshme na mëson se asnjëri prej neve nuk do të bëhet peng i veprimeve të tjetrit. SECILI NJERI ËSHTË PENG I VEPRËS SË VET.

në emër të redaksisë: Ekrem B. Avdiu

alb ISLAM

Faqe 5 Rrëfimi mbi "vehabitë"

Faqe 10 JUST FOR KOSOVA

Faqe 12 Piromania dhe ferri

Faqe 15 Për ballin e kombit

Faqe 18 Pengesat në të menduarit e drejtë

Faqe 22 Umeti i krenarisë dhe i fitores

Faqe 25 Normat etike

Faqe 30 "Vrasja e kohës"

Faqe 33 Palodhësia e Shejh Albanit

Faqe 35 konflikti ideologjik mes të vërtetës dhe të kotës (2/3)

Faqe 40 Dispozita të nevojshme rreth leximit të Kuranit (2/2)

Faqe 49 Efektet e punësimit masovik të grave në shoqërinë amerikane

Faqe 50 Ushqimi i përbashkët

Faqe 53 Si ta fitojmë dashurinë e bashkëshortes 3/3

Faqe 55 Përgjigje pyetjeve tuaja

Faqe 58 Besimi në Kader 1/2

Faqe 62 Recension i Librit "Arratisje nga Lindja"

Rrëfimi mbi "vehabitë"

Kohëve të fundit shpesh manipulohet nga qarqe të ndryshme me terma ose etiketime ndaj muslimanëve ose hoxhallarëve me qëllim, diskreditimin e tyre dhe asgjësimin e punës së tyre, duke i etiketuar e satanizuar deri ne atë pikë, sa të drejtohen akuza prej më të rëndave, madje deri edhe në terrorizëm. Për këtë qëllim, zgjodha pjesë nga një intervistë e Resiu-l-ulemase së Bosnjës dhe Hercegovinës, të nderuarit z. Mustafa Ceriç dhënë para do kohe gazetës së përditshme boshnjake "Oslobodzenje" në Sarajeve, intervistë të cilën mund ta gjeni ne tërësi në boshjakisht në faqen e internetit te Rijasetit të bashkësisë Islame të Bosnjes dhe Hercegovinës www.rijaset.ba Duke shpresuar se kjo intervistë, pak a shumë, do t'i sqarojë

enigmat rreth etiketimit të muslimanëve me fjalët "vehabi" dhe "vehabizëm", shpresoj që edhe në trevat tona të ndikojë për afrim për nga e vërteta.

Oslobodzenje: A janë kacafytjet e fundit të vehabive dhe policisë ne Sanxhak shkak i mjaftueshëm për brengosje se diçka e tillë mund të ndodh edhe te ne në B dhe H?

Resiu-l-ulema: Gjithsesi, rasti i sanxhakut nuk na len indiferent. Dhuna asnjëherë nuk ka qenë mënyrë e argumentimit brenda boshnjak. Më e keqja që ka mund të ndodhë është vrasja e njeriut. Por, rasti i sanxhakut nuk ka lidhje me lëvizjen vehabite si të këtillë. Ajo që ka ndodhur në Sanxhak, sipas njohurive paraprake, është fjala për lëvizjet hixhra dhe tekfir. Prej asaj që dihet nga

Artikujt e paraqitur në këtë rubrikë janë mendime dhe komente personale të autorëve dhe nuk korrespondojnë patjetër me atë që redaksia i di për të vërteta

historia, kjo është dukuri e individëve dhe grupeve të cilat pranojnë vetëm bindjet e veta, për çka refuzojnë bindjet e të tjerëve (tekfir) dhe të cilët komplotojnë ikje dhe rebelim kundër shoqërisë së vendosur (hixhra).

Oslobodjenje: Si e komentoni faktin se disa autoritete vehabite, kanë zgjedhur për veprimtaritë e tyre xhamitë qendrore në qytetin e Vjetër në Sarajevë, d.m.th në mes të mësimit të islamit tradicional dhe rrethit të ndikimit të rendeve dervishe, të cilat rende, dijetarët vehabit i akuzojnë për "shtrembërim të islamit" ?

Reisu-l-ulema: Mua nuk më është e njohur se "autoritetet vehabite" kanë zgjedhur për itë të tyre xhamitë qendrore në qytetin e Vjetër në Sarajevë. E para, nuk ka person e as institucion në botë që përcakton ose jep diplomë, që të mund dikush të jetë "autoritet vehabist". E dyta, të gjitha xhamitë në Sarajevë janë në pronësi të Bashkësisë Islame dhe krejt aktivitetet në to bëhen sipas planit dhe programit të Mexhllisit të B.I. të Sarajevës. Ajo që ka ndodhur lidhur me xhaminë Careva, është vetëm incident i cili ka mund të ndod-

Dr. Mustafa Cerić

Ka lindur në vitin 1952 në Velika Çajna te Visoko. Ka diplomuar në Universitetin e Az'harit ne Kajro më 1978. Në Çikago kreu studimet post-diplomike, ku paralelisht me punën atje si imam, ka dhënë edhe mësim në kolegjin Amerikan në Çikago. Më vonë kthehet dhe punon si imam në xhaminë e. Ka punuar si profesor i civilizimit islam në Kuala Lumpur ne Malezi. Në vitin 1993 zgjedhet zëvendës reisul ulema ne Sarajevë, ndërsa në 1996 pranon men-shurën për kryerjen e detyrës së Reisul Ulema. Ai në vitin 2003 fiton shpërblimin e UNESCO-s për paqe Felix Houphouet Boigny. Është themelues dhe anëtar i Këshillit Evropian për fetva në krye të cilit është Jusuf Kardavi. Gjithashtu edhe anëtar ne akademinë e fikhut pranë Rabitës në Mekë. Në vitin 2005 rizgjedhet për Reisul Ulema të Bosnjës dhe Hercegovinës.

Reisu-l-ulema: Mua nuk më është e njohur se "autoritetet vehabite" kanë zgjedhur për itë të tyre xhamitë qendrore në qytetin e Vjetër në Sarajevë. E para, nuk ka person e as institucion në botë që përcakton ose jep diplomë, që të mund dikush të jetë "autoritet vehabist". E dyta, të gjitha xhamitë në Sarajevë janë në pronësi të Bashkësisë Islame dhe krejt aktivitetet në to bëhen sipas planit dhe programit të Mexhllisit të B.I. të Sarajevës. Ajo që ka ndodhur lidhur me xhaminë Careva, është vetëm incident i cili ka mund të ndod-

hë kudo tjetër. E treta, Sarajeva gjith-monë ka qenë qytet ku janë toleruar interpretimet e ndryshme të islamit në fytyrën e përgjithshme të Shpalljes Kur'anore, e cila paraqet shtatë harfe, ose shtatë texhvide, d.m.th mënyrë e mësimit dhe leximit të Kur'anit. Nuk është kontestuese larmia e shprehjes së islamit. Kontestuese është dhuna. Çfarë do qoftë ajo. Sarajeva është simbol i shumëllojshmërisë dhe tolerancës. Në veçanti tolerancës mes muslimanëve. Kam shpresë se ata që largohen nga qyteti dhe

Pse pranojmë të bëhemi lugat duke "zbuluar" gjegjësisht "paramenduar" pikërisht atë që Evropës i duhet si alibi për të gjitha lëshimet që i ka bërë në Bosnje dhe Hercegovinë, duke lejuar gjenocidin ndaj muslimanëve boshnjakë.

prapë kthehen në të, nuk e kanë harruar këtë. Në rast se harrojnë, ka të tillë që do t'i përkujtojnë për këtë.

Oslobodjenje: Si e përjetoni informmatën, se edhe policia përcjellë punën e grupeve vehabite dhe për këtë informon

Muhabetet se nuk munden të punësohen në B.I. ata të cilët kanë kryer në mënyrë të rregullt studimet e tyre islame në Arabinë Saudite, nuk është aspak e vërtetë.

prokurorinë ?

Reisu-l-ulema: Secili duhet të bëjë punën e vet, po ashtu edhe policia duhet të bëjë punën e vet, me korrektësi dhe ndershmëri. Frika jonë është nga përndjekja dhe kurthet e medimeve rreth "vehabive" dhe "vehabizmit" e cila ndonjëherë di, siç tha njëri, të shndërrohet në dhunë të vërtetë dhe në "granatim të mendjes muslimane". Më tej, tregimi për "vehabit" shpesh shndërrohet në sulm ndaj B.I. dhe njerëzit hutohen se çfarë është ajo që dëshirohet të arrihet me të: "shpartallim i ekstremizmit të individëve" apo "rrënim të institucionit të B.I."? Por, të gjithë duhet ta kenë të qartë se kaluan kohërat e kurtheve dhe ndjekjeve të shtrigave. Bashkësia Islame ka obligim të mbrojtë të drejtat e gjithë muslimanëve, edhe të atyre me të cilët nuk pajtohet në disa çështje. Por, njëkohësisht, të gjithëve duhet tu bëhet e ditur se, në vendin tonë duhet doemos të

Shpresoj që kjo të jetë pyetja e fundit për vehabitë, përfshirë edhe atë, se nga janë dhe çfarë bëjnë. Ndiem si me qenë në bisedë informative policore.

respektohen normat e B.I. në interpretimin dhe praktikimin publik të Islamit.

Pra, në të gjitha xhamitë, mektebet, medreset, fakultetet islame, në xhenazet, mevludet dhe në manifestime të tjera islame publike, janë të thirrur e njëkohësisht, përgjegjës të komentojnë islamit dhe të udhëheqin muslimanët vetëm persona të autorizuar nga ana e B.I.

Osloboxenje: Dëgjohen vlerësime se misionarët vehabit janë më efikas se B.I. në punën me të rinjtë. Pse është kështu?

Reisu-l-ulema: Nuk e di çfarë nënkuptoni ju me Bashkësinë Islame dhe çfarë me misionarë vehabit. Unë këtu nuk shoh dy palë të kundërta. Bashkësia Islame është një për të gjithë muslimanët, duke i futur ketu edhe ata të cilët ju i quani "misionarë vehabit". Nuk ekziston "entitet" vehabit që garon me Bashkësinë Islame në misionet në atë mënyrë, që "misionerët vehabit" të jenë më efikas nga Bashkësia Islame. Ekziston, megjithatë, diçka tjetër që shumëkush nuk dëshiron ta shohë. Muslimanët janë lënë tërësisht pas dore një gjysmë shekulli, për shkak të kontinuitetit në kujtesën e tyre për islamit, gjegjësisht në kujtesën "traditës islame boshnjake". Mos harroni se ne jemi gjeneratë e cila është rritur, nën presionin e rëndë të shtetit ose ateizmit agresiv dhe për këtë B.I. ka qenë e pamundësuar të bëjë misionin e trajnimit të muslimanëve me mësimin e islamit tradicional dhe institucional. Ndërkohë, situata ka ardhur deri te hapja e përgjithshme e vendit tonë dhe muslimanët boshnjakë, posaçërisht rinia, kanë ven-

dosur kontakte me muslimanët e botës ne përgjithësi dhe nga ta kanë mësuar praktikimin e islamit i cili, jo çdo herë është identik deri në detaje me praktikimin tonë boshnjak, mendoj për mënyrën e të falurit dhe të ngjashme me të.

Prandaj, kur të flitet se kush është faktor për rrënimin e islamit tradicional në B.H., duhet para së gjithash të drejtohet gishti në regjimin ateist të ish Jugosllavisë, i cili është më përgjegjësi për faktin se muslimanët boshnjakë kanë harruar traditën e tyre (boshnjake) të islamit. B.I. thjeshtë nuk ka qenë e aftë t'u përgjigjet kërkesave të gjithë atyre, të cilët kanë dashur të dinë menjëherë gjithçka për islamit dhe pikërisht për këtë, shumë prej tyre kanë kërkuar ndihmë nga të tjerët, mirëpo kjo nuk do të thotë se ata janë jashtë Bashkësisë Islame. Sipas Kushtetutës së B.I. të gjithë muslimanët janë anëtar të B.I. që nga lindja e tyre.

Oslobodzenje: Opinioni është i njohur se disa organizata joqeveritare, kanë punuar në dërgimin e të rinjve nga këto troje, me studime në Medine dhe në disa qytete të Arabisë Saudite, prej nga kthehen si kritikues së islamit tradicional, praktikës dhe mësimi Hanefit në Bosnje. Bashkësia Islame nuk dëshiron t'i punësojë në strukturat e saj. Pse?

Reisu-l-ulema: Me sa e di unë, të rinjtë boshnjakë kanë shkuar në të gjitha anët e botës, e po ashtu edhe në Arabinë Saudite, jo pse kanë dashur, por sepse kanë qenë të detyruar nga agresioni në

Nuk e di çfarë nënkuptoni ju me Bashkësinë Islame dhe çfarë me misionarë vehabit. Unë këtu nuk shoh dy palë të kundërta.

Bashkësia Islame është një për të gjithë muslimanët, duke i futur këtu edhe ata të cilët ju i quani "misionarë vehabit".

vetëlindjen e atyre. Por, muhabetet se nuk mundën të punësohen në B.I. ata të cilët kanë kryer në mënyrë të rregullt studimet e tyre islame në Arabinë Saudite, nuk është aspak e vërtetë. Mirëpo, nuk ndihem i obliguar ndaj kurkujt në kurrigjë, që ti jap sqarime lidhur me këtë çështje. Por, e ndiej nevojën të them se, sikur me rastin e B.I. në B.H., çështja e vehabive dhe vehabizmit, shndërrohet në sulm ndaj Mbretërisë së Arabisë Saudite e që në fakt, është një ndër marrje tepër jo korrekte dhe shumë dashakeqe. Para se gjithash duhet ditur se Mbretëria e Arabisë Saudite është më shumë se shtet. Arabia është djepi shpirtëror i më shumë se një miliardë muslimanëve të botës. Në të janë dy qytetet e ndershme Mekka dhe Medina.

Pikërisht për këtë, ndihem shumë i indinjuar dhe i turpëruar njëkohësisht, para faktit se dikush, i cili ende fshihet e nuk dihet kush është, ka ngritur akt-padi për terrorizëm në emër të shtetit të Bosnjës dhe Hercegovinës, kundër princit Selman b. Abdulaziz

Duke shprehur se kjo intervistë, pak a shumë, do t'i sqarojë enigmat rreth etiketit të muslimanëve me fjalët "vehabi" dhe "vehabizëm", shprejsoj që edhe në trevat tona të ndikojë për afrim për nga e vërteta.

Al Saudit, guvernatorit të Rijadit, mikut të dëshmuar të Bosnjës dhe Hercegovinës. Këtë sigurisht nuk e ka bërë as muslimani e as patrioti boshnjak. Këtë mund ta bëjë vetëm ai i cili nuk ka as din e as iman, i cili nuk ka as shpirt e as fytyrë. Mirëpo, e gjithë kjo, për fat të keq, shkon në kurriz dhe në nderë të gjithëve

muslimanëve boshnjakë, që d.m.th. se do të detyrohen të ndodhen në situatën e një vetëvrasjeje morale. Sepse, boshnjakët nuk kanë kurrgjë tjetër përveç moralit, edhe atë duan t'ua vrasin.

Por, muslimanët boshnjakë e dinë mirë se kush u ka ndihmuar në situatat më të vështira, Princi Selman është i pari në listën e bamirësve dhe për këtë, do t'i jemi mirënjohës përgjithmonë, pa marrë parasysh se kush dhe çfarë mendon për këtë çështje.

Oslobodnje: Në çfarë mase lëvizja vehabite drejtohet nga jashtë? Kush qëndron pas kësaj?

Reisu-l-ulema: Shpresoj që kjo të jetë pyetja e fundit për vehabitë, përfshirë edhe atë, se nga janë dhe çfarë bëjnë. Ndihej si me qenë në bisedë informative policore, por ju jeni gazetarë dhe keni të drejtë të pyetni çfarë të doni. Por, edhe unë kam lirinë t'iu përgjigjem në mënyrën time. Pra, unë nuk di sa drejtohet lëvizja vehabite nga jashtë, dhe as nuk e di kush qëndron prapa saj. Nuk jam i preokupuar me të, sepse mendoj se për vendin tonë, populli ynë ka shumë pyetje më të rëndë-

Sarajeva gjithmonë ka qenë qytet ku janë toleruar interpretimet e ndryshme të islamit në fytyrën e përgjithshme të Shpalljes Kur'anore.

Nuk ka person e as institucion në botë që përcakton ose jep diplomë, që të mund dikush të jetë "autoritet vehabist".

sishme të cilat vërtet meritojnë vëmendjen time. Dua të them, jam shumë i mërziutur dhe i dëshpëruar, se ja edhe përmjet pyetjeve tuaja, problemi boshnjak mbetet në rrafshin e pyetjeve rreth "vehabive" dhe "vehabizmit". Këtë e përjetoj si nënçmim të inteligjencës tonë, siç është edhe naiviteti i llojit minor të

merremi me vetveten kësisoj, ndërsa na kontestohet e drejta për kthim, na merret toka në Kotor, ndërtohen kisha nëpër prona private boshnjake, na kontestohet numri i përgjithshëm i viktimave civile në Bratunc, zhvillohet aparteid në institucionet shtetërore të Stocit, sulmohen të kthyerit në Fazlagiq Kullë etj. Me të vërtetë është e pakuptimtë problemi ynë të shikohet veçanërisht nëpërmjet prizmit të "vehabizmit". Por, ku është inteligjenca për të na nxjerrë nga rrethi vicioz në botën e përparimit kulturor dhe ekonomik. Pse pranojmë të bëhemi lugat duke "zbuluar" gjegjësisht "paramenduar" pikërisht atë që Evropës i duhet si alibi për të gjitha lëshimet që i ka bërë në Bosnje dhe Hercegovinë, duke lejuar gjenocidin ndaj muslimanëve boshnjakë. Kjo vardisje ose shtirje, tashmë nuk ka kurrfarë kuptimi. Për atë duhet kthyer pyetjeve të vërteta të jetës. Duhet mësuar fëmijët të punojnë dhe të luftojnë për të drejtat e tyre, pa pat frikë nga askush, përveç se prej Zotit.

Zgjedhi dhe përktheu:
Sedat SHABANI

JUST FOR KOSOVA

Shkruan: Ekrem AVDIU

Në gjithë hallakatjen e kësaj që servohet dhe që na ka push-tuar tashmë, është shumë vështirë, të mos ketë diçka që bëhet enkas për neve. Në të vërtetë, njeriu ka prirje të dëshirojë që të bëhet i veçantë me diçka, por ai që është i prapambetur këtë prirje e kupton si dëshirë për tu veçuar sidoqoftë, me çfarëdo çmimi, gjë që është gabim i madh. Nuk duhet gjithnjë të jemi ndryshe prej të tjerëve. Dallimi duhet të bëhet vetëm atëherë kur e shohim se e keqja ka marrë përmasa të mëdha dhe shqetësuese. Shqetësimi ynë, në atë rast duhet të jetë i orientuar kah mënyra e gjetjes së rrugëdaljes nga e keqja që i ka përfshirë (apo mund t'i përfshijë) shumicën e njerëzve për-reth nesh.

Në të vërtetë identiteti i njeriut (individ apo bashkësi) do të thotë dal-lim prej të tjerëve dhe ai identifikohet me ato gjëra që e bëjnë të dallohet prej tyre. Nëse ai i nënshtrohet shabllonit, i cili në mënyrë shumë agresive, nëpër-mjet globalizimit, ka përfshirë pjesën më të madhe të botës, ai me vullnetin e vet ka hequr dorë nga identiteti vetanak. Kjo paraqet dështim dhe hum-bje, por kur kjo ndodh pasi që është

bërë sakrificë e madhe për ruajtjen e identitetit, e më pas hiqet dorë prej tij pa pasur ndonjë zor, humbja bëhet edhe më e madhe dhe dështimi rrënues bëhet edhe më i rëndë.

Ekzistojnë disa gjëra që të bëjnë të përfutosh përshtypjen se janë duke u prodhuar dhe servuar vetëm për ne këtu në Kosovë. Një produkt i tillë, krejtësisht i padukshëm, është ngulitur thellë në mendjen e disa njerëzve që jetojnë këtu. Mjerisht janë shumë ata që mendojnë se progresi arrihet në imitim të tjerëve, gjë që përbën thelbin e një mentaliteti të përdalë, edhe në rastin kur ata të cilët imitohen janë nga pjesa e përparuar e botës. Fatkeqësia qëndron në imitim gjysmak, tmerrësisht negativ nga ana e të prapambeturve që u bëhet "përparimtarëve". Mendjelehtët mendojnë se kultura është në trendin në të cilin është shumë e vështirë të përcaktosh në duhet ta quajmë si gjysmë veshje apo gjysmë lakuriqësi. Ka humbur balansi dhe orientimi për nga vlerat dhe për nga e bukura, aq sa në vend që të zbulohen mendjet, zbulohen kërkthizat, përderisa diçka e tillë i trumbetohet progresit. Nganjëherë disave u duket se janë vonuar në çoroditje, andaj me nxitim të madh kanë marrë rrugën e shfrenimit sa që, edhe ata që mbajnë bajrakun në çoroditje janë ndalur dhe çuditen me ta. Nganjëherë të shkon mendja se ndoshta edhe vetë shejtani po mëson prej të këtillëve. Fatkeqësia më e madhe në këtë lajthitje të pa precedent, është

Ndërsa njeriu ecën nëpër rrugët tona, nga i gjithë pluraliteti i çoroditjeve që hasim përreth, të krijohet përshtypja se njëmend e gjithë ajo që përbën ofertën e tregut, është duke u prodhuar enkas për Kosovën.

ajo që të bën të qeshësh fakti, se si një situatë e rëndë si kjo përfitohet si festë kolektive. Të qeshësh nga frika, se po të derdreshin lotët që duhen derdhur për situatën ku jemi, kam frikë do shkaktojnë ndonjë vërshim të madh!

Ndërsa njeriu ecën nëpër rrugët tona, nga i gjithë pluraliteti i çoroditjeve që hasim përreth, të krijohet përshtypja se njëmend e gjithë ajo që përbën ofertën e tregut, është duke u prodhuar enkas për Kosovën. Këtë, madje, e vërtetojnë edhe bilbordat gjithandej nëpër Kosovë: JUST FOR KOSOVA.

Nuk do të ishte shumë shqetësuese sikur ato mbishkrime të mos shoqëroheshin nga pamje në ato reklama, për të cilat më së paku që mund të thuhet është se janë të pakuptimta. Kërthiza, tatuazhe, fokusim i pjesëve të turpshme, shpesh herë nga prapa e sidomos funde shumë të shkurtra të femrave. Dhe prapë ndonjë kërthizë... Çfarë të keqe ka në gjithë këtë, dëgjohet ndonjë zë jo rrallëherë i fuqishëm, por gjithnjë i paarsyeshëm. Por, çfarë e keqe duhet të ndodhë më e madhe se sa që fëmijët tanë të edukohen në kësi

pamje dhe të rriten duke i parë ato për çdo ditë? A nuk asocojnë, në të shumtën e rasteve pamjet e tatuazhit të theksuar, në "gjëra" përcjellëse si: droga, vjedhjet, plaçkitjet, vrasjet...? Çfarë të keqe, madje, kishte pamja shumë irrituese e pjesës më të turpshme të pesë femrave, të cilat në mënyrë shumë nënçmuese patën vër-

shuar në vendet më të dukshme të rrugëve të Kosovës? Dhe për çka: për të reklamuar një body lossion, apo diçka të ngjashme? Edhe kjo, sigurisht, ka qenë nga pjesa e produksionit, atëbotë, akoma i pashpallur JUST FOR KOSOVA.

Këto ditë ndodhi edhe një fatkeqësi qesharake, nga ato më të këqijat. Dikush pyeste: a më mirë është të jesh HIV pozitiv, apo HIV negativ. Njerëzit përgjigjeshin në mënyra të ndryshme. Disa, që nuk dinin, duke u nisur nga logjika se pozitivja gjithnjë është e mirë, pohonin se më mirë është të jesh HIV pozitiv. Është qesharake, por nuk është shumë e turpshme. Së paku jo aq e turpshme sa është të qenit i infektuar me virusin e inferioritetit flagrant, i cili disa njerëz i ka zhveshur nga çdo vlerë dhe i ka privuar nga çdo e mirë. Turp dhe marre është që njeriu të jetë i infektuar me virusin e çoroditjes morale, shfrenimit dhe paturpësisë. Ndërsa sëmundja fizike, qoftë ajo edhe nga ato më të rëndat, nuk e prek dhe nuk është rrezik për shpirtin e njeriut. Së paku jo, nëse ai i shkreti, të paktën nuk e ka merituar që të jetë i infektuar, qoftë edhe me HIV.

Shumë e freskët është në kujtimet tona koha kur mburreshim me kompaktësinë e familjes kosovare, me delirësinë dhe ndershmërinë e rinisë, me turpin e vajzave. Fatkeqësisht, ajo është vetëm një kujtesë e ëmbël e një kohe shumë të afërt, por e cila nuk është më. Krejt kjo, JUST FOR KOSOVA.

Piromania dhe ferri

Shkruan: Bekir HALIMI

Ditët e kaluara u befasuam kur morëm vesh se edhe një xhami u dogj nga njerëz të panjohur. Bëhet fjalë për xhaminë në Obednik, fshat i Demir Hisarit, Maqedoni. Djegia e xhamive në Maqedoni është bërë një gjë e zakonshme, pasi që nuk është xhamia e parë të cilës dikush ia vë flakën.

Kjo veti po bëhet e përgjithshme në Maqedoninë jugore. U dogj më herët xhamia e Prilepit dhe deri më sot akoma nuk është meremetuar edhe pse donatorët i kanë ofruar mjetet e duhura për meremetimin e saj.

Dikush si duket dëshiron që nëpërmjet këtyre veprime vandale t'i bëjë presion muslimanëve të asaj ane që të shpërngulen dhe të pastrohet ai vend nga muslimanët.

Këta njerëz janë duke e vazhduar strategjinë e spastrimeve etnike që ka filluar ndaj shqiptarëve dhe muslimanëve që para luftës së parë botërore që të intensifikohen pas luftës së dytë botërore. Atëherë kishte marrëveshje

Pamje nga xhamia e djegur në Obednik, Maqedoni

për lehtësimin e emigrimit të muslimanëve të ish Jugosllavisë për në Turqi kurse sot me këto presione dhe shtypje dëshirohet të arrihet i njëjti efekt.

Këto vite nuk është çudi nëse shesh njeri nga Manastiri, Prilepi, Velesi apo qyteteve jugore që është shpërngulur dhe jeton në Strugë, Gostivar apo Tetovë. Kjo është dëshmi se dikush atje u bën trysni të sistematizuar shqiptarëve dhe muslimanëve që të braktisin ato vende sikur që kanë braktisur paraardhësit e tyre dhe sot muslimanët atje paraqesin pakicë dhe kjo

E kush mund të jetë më mizor se ai që në xhamitë e Allahut pengon të përmendet emri i Tij (të bëhet ibadet) dhe përpiqet për shkatërrimin e tyre. Atyre nuk u takoi të hyjnë ndryshe në to, vetëm duke qenë të frikësuar. Ata në këtë jetë kanë nënçmim e në botën tjetër dënim të madh.

me automatizëm i sjell ata në një situatë të disfavorshme dhe të diskriminuar.

Shtoja kësaj edhe faktin se dikujt i pengon rindërtimi i xhamisë në themelet e veta në një fshat të Resnjës, edhe përkaj rregullimit të krejt dokumentacioneve të duhura për zhvillimin e këtyre punimeve, atëherë na bëhet e qartë se dikush është duke e orkestruar mirë këtë veprim dhe nuk është i rastësishëm.

Dikur na i rrënonin xhamitë, kurse sot pasi që jetojmë në "demokraci" nuk mund të na rrënohen me dekrete politike, ato digjen, që më në fund të asgjësohen.

Kështu ndodhi edhe me Imaret xhaminë e Ohrit, në vend të cilës ndërtauan kishë, kështu ndodhi edhe me kryqet mbi sahat kullat, kështu ndodhi edhe me Urën e Gurit, kështu këto veprime s'po ndalen dhe s'po kanë fund.

Ajo që na befason në krejt këto veprime është:

1- Mosmarrja mësim nga e kaluara. Këto veprime të këtilla përherë kanë qenë dhe do të jenë shkak i shtimit të ten-

sioneve dhe acarimit të marrëdhënieve ndëretnike dhe ndërftare, të cilat me automatizëm sjellin konflikte.

2- Heshtja ndaj këtyre veprimeve dhe mosreagimi nga intelektualët e mirëfilltë maqedonas. Andaj sikurse edhe thoshte një gazetar i njohur "sot të sulmohet kryeministër apo kryetar shteti nuk është asfare trimërie, sot trimëri është të mbron dikë në Maqedoni".

3- Heshtja ndaj këtyre veprimeve nga intelektualët, politikanët, gazetarët dhe partitë politike, kurse për raste tjera ku aktorë të ndonjë gabimi apo akti jo civilizues janë shqiptarët dhe muslimanët edhe pse të paargumentuara dhe për procese të pa përfunduara, ata janë shumë të zhurmshëm dhe i drejtojnë ofendimet dhe akuzat në të gjitha anët.

Dikush prej popullit tonë, që flet gjuhën tonë dhe ka ngjyrën tonë, satanizon popullin e vet më shumë se tjerët dhe luan rolin e një mesiu, i cili paralajmëruaka popullin e vet nga rreziku i rikthimit të fesë islame në mënyrë aktive në jetën e popullit tonë! Normalisht duke përdorur termet tashmë shurdhuese në media, sikur ekstremizmin, radikalizmin, vëhëbizmin, etj. Kurse qëllimi i vetëm është mbulimi i dështimeve të tyre dhe pengimi i daljes në shesh të çdo lloj iniciative e cila është e sinqertë dhe në dobi të popullit.

Allahu, subhanehu ve teal, në Kuran na jep këtë sqarim në lidhje me ata që marrin guximin dhe bëjnë këso veprash, duke thënë:

"E kush mund të jetë më mizor se ai që në xhamitë e Allahut pengon të përmendet emri i Tij (të bëhet ibadet) dhe përpiqet për shkatërrimin e tyre. Atyre nuk u takoi të hyjnë ndryshe në to, vetëm duke qenë të frikësuar. Ata në këtë jetë kanë nënçmim e në botën tjetër dënim të

madh". (El-Bekare: 114).

Pra, sipas Fjalëve të Allahut, ndërsa askush nuk flet aq sigurt dhe bindshëm sikurse Allahu, shohim se:

1- Zullumi çdo herë ka fundin e keq.

2- Ndalohet rrënimi i xhamive edhe në aspekt konkret edhe në aspekt abstrakt. Domethënë edhe rrënimi i tyre me kazmë dhe lopatë edhe pengimi i realizimit të qëllimit për të cilin është ndër-tuar xhamia.

3- Dënimi ndaj atij që vepron për rrënimin dhe shkatërrimin e xhamive është poshtërimi dhe nënçmimi i tyre në dynja dhe dënimi i madh që i pret në ahiret.

4- Secili gabim që paraqet zullum ndaj njerëzve, Allahu për të ka përgatitur dy dënime, një në dynja dhe tjetrin në ahiret. I jep dënimin në dynja që t'i qetësohet zemra e atij që i është bërë zullum.

5- Dënimi i ahiretit është shumë më i madh se dënimi i dynjasë ashtu sikurse edhe begatitë e ahiretit janë shumë më të mëdha se ato të dynjasë, mirëpo Allahu u mundëson njerëzve që të shohin një pjesë të dënimeve dhe begatitëve edhe në dynja, që tu binden më mirë edhe kërcënimeve edhe premtimeve.

6- Myzhde për besimtarët, sepse fundi u takon atyreve, kurse ata që ua kanë shembur dhe djegur xhamitë, ata do të turpërohen dhe nënçmohen në dynja dhe do të vijë radha që ata të mos munden të hyjnë ndryshe përpos se të frikësuar.

Për këtë muslimanët obligohen që tu dalin zot objekteve të tyre fetare, të ngrënë zërin ndaj këtyre padrejtësive dhe të solidarizohen me vëllezërit e tyre, kurse politikanëve tanë që marrin edhe votën e këtyre muslimanëve tua mbrojnë interesin dhe të merren sinqerisht me problemet e muslimanëve.

Për ballin e kombit

Shkruan: Bekir HALIMI

Shpesh herë, kur mendoj për gjendjen e popullit tonë, për rrënjosjen e mëkateve dhe sjelljeve amorale në mesin e tyre, më vijnë në mendje hoxhallarët dhe puna e madhe që duhet ta bëjnë ata për gjithë sa po ndodh.

Si do të mund të shfajësohemi para imamëve dhe dijetarëve që kanë dhënë një kontribut aq të madh në historinë Islame, që ishin në ballë për përhapjen e Islamit dhe mbrojtjen e tij, ndërkohë që edhe ne sot mbajmë emërtime të bujshme si hoxhallarë dhe dijetarë?!

Në këtë situatë, ngaqë ky makth më rreth-rrrotullohet me këmbëngulje nëpër kokë, gjithnjë më dendur vetes i parashtroj pyetjen: po ne hoxhallarët, vallë a e kryejmë si duhet detyrën tonë?!

Kësisoj, në vorbullën e këtij përjetimi të dhembshëm, më feks në ndjesi, më shungullon në veshë ajo ankesë e madhe, një britme rrëqethëse të cilën Imam Abdullah b. Mubareku e thuri në vargun e një poezie:

... ما يصلح الملح إذا الملح فسد
يا معشر القراء يا ملح البلد

O dijetarët e tanë!
O kripa e vendit dhe umetit!
Nëse edhe kripa qelbet,
Kripën kush do ta pastrojë?!

Artikuj

Duke marrë në konsideratë rolin e hoxhallarëve në shoqëri, vërejmë se gjendja mbizotëruese, te një pjesë bukur e madhe syresh, është përtesa dhe plogështia, gjendje e cila assesi nuk do të duhej të ishte veçori e tyre. Nëse pikërisht ata nuk janë të vetëdijshëm për rolin që duhet të kenë, nëse ata nuk gjejnë energji dhe nuk kanë elan të mjaftueshëm, nëse më në fund, ata nuk janë të gatshëm të treten si qiri për të ndriçuar tjerët, atëherë si është e mundur të ndryshojë gjendja e popullit tonë?!

Hoxha dhe njeriu i ditur, detyrimisht duhet të marrin përsipër rolin e paralamjëruesit besnik dhe gjithsesi, në kohën e duhur t'u tregojnë njerëzve për rrezikun e rezultateve që do të arrijnë nëse vazhdojnë të ecin në rrugën e devijimit, si dhe për ato rezultate që do të kenë nëse këmbëgulin në rrugën e udhëzimit të qartë.

Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, ka thënë: "Vëzhguesi nuk e gënjen popullin e vet".

Mirëpo këtu parashtrahet një dilemë shumë e madhe në lidhje me rolin dhe detyrat që e shoqërojnë këtë rol. A jemi vallë ne pikërisht të tillë, që me çdo kusht dhe në çdo aspekt mundohemi të paralajmërojmë njerëzit për rrezikun që u kanoset nëse ata largohen nga rruga e Allahut?! Apo mos vallë jemi duke e tradhtuar popullin me heshtjen dhe neglizhencën tonë?! Por me sa duket kemi harruar rolin e dijetarëve, të cilin ua ka caktuar Allahu kur na ka treguar në Kuran:

Dhe kur Allahu mori zotimin nga ata që

iu pat dhënë libri: që gjithqysh t'ua publikoni atë njerëzve, e të mos e fshihni, por ata e lanë pas dore atë për pak send të kësaj jete; pra, bënë punë të keqe.

Mos mendo se janë të shpëtuar ata që gëzohen për atë që bënë (e fshehin çështjen tënde) dhe dëshirojnë të jenë të lavdëruar për atë që nuk e punuan mos llogarit shpëtim për ta (nuk e thanë të vërtetën), ata kanë një dënim të dhimbshëm". (Ali Imran: 187- 188)

Kjo besëlidhje e madhe që ka marrë Allahu, subhanehu ve teala, prej dijetarëve ka pasojat e veta nëse nuk realizohet ashtu si duhet.

Nuk e di se cila në fakt është pozita jonë me njerëzit që na rrethojnë, për aq sa i kemi të gjalla emocionet dhe aq herë sa na shkon nëpër mend populli, kur na dhimbset për gjendjen e mjerueshme në të cilën ndodhet?!

Nëse dëshirojmë vërtet të jemi trashëgimtarët e denjë të Pejgamberit, salAllahu alejhi ve selem, duhet të trememi për këtë fe dhe për përhapjen e saj, pikërisht ashtu siç janë lodhur dhe siç kanë sakrifikuar për këtë fe, pejgamberët, e veçanërisht Muhamedi, salAllahu alejhi ve selem.

A kemi harruar gjithë sa thuhet në Kur'an për lodhjen dhe përpjekjet e Nuhut, Ibrahimit, Musait? Vite të tëra dhe dekada kanë kaluar në thirrjen e popujve të tyre në fenë e Allahut të Lartësuar dhe nuk u ligështuan aspak për asnjë çast. Megjithëse të refuzuar, të nënçmuar, të ofenduar prej popujve të tyre, për ta kjo asnjëherë nuk qe një

Duke marrë në konsideratë rolin e hoxhallarëve në shoqëri, vërejmë se gjendja mbizotëruese, te një pjesë bukur e madhe syresh, është përtesa dhe plogështia, gjendje e cila assesi nuk do të duhej të ishte veçori e tyre.

shkak që ata të braktisin punën dhe detyrën e caktuar nga Zoti i botëve. Ata thirrën popullin e tyre në fe ditën dhe natën, fshehurazi dhe në mënyrë publike, individualisht dhe kolektivisht, parinë dhe masën e gjerë, me aq durim e këmbëngulje sa që vetëm Nuhu, alejhisselam, kaloi nëntëqind e pesëdhjetë vjet në thirrjen e popullit të vet në fe dhe as nuk shfaqti lodhjen e as nuk u mërzi prej saj.

E ne! Akoma pa filluar si ashtu duhet një detyrë, një

mision, gjejmë mënyrën që të shfaqim lodhjen. Fillojmë të llogarisim sa derse dhe takime kemi bërë, u ikim detyrave dhe përgjegjësi, nuk mendojmë rreth daveit dhe metodave të tij, nuk jemi kreativ në gjetjen e metodave të suksesshme për të bindur njerëzit, rrimë indiferentë, nuk japim sqarime për shumë fenomene dhe ndodhi, nuk marrim iniciativa të dobishme dhe të mira, parapëlqejmë të bëhemi tifozë dhe spektatorë, refuzojmë të jemi lojtarë, nuk duam as të djersitemi, as të përthihemi, as të lodhemi, madje as gishtat nuk kemi dëshirë t'i lodhim, duke shkruar apo përkthyer ndonjë fjalë të dobishme për të mirën e islamit dhe muslimanëve në vendin tonë!

Subhanallah!

Me çfarë kapitali do të dalim para Allahut?!

Si do të mund të shfajësohemi para imamëve dhe dijetarëve që kanë dhënë një kontribut aq të madh në historinë Islame, që ishin në ballë për përhapjen e Islamit dhe mbrojtjen e tij, ndërkohë që

Mos mendo se janë të shpëtuar ata që gëzohen për atë që bënë (e fshehin çështjen tënde) dhe dëshirojnë të jenë të lavdëruar për atë që nuk e punuan mos llogarit shpëtim për ta (nuk e thanë të vërtetën), ata kanë një dënim të dhimbshëm".

edhe ne sot mbajmë emërtime të bujshme si hoxhallarë dhe dijetarë?!

A do të kemi fytyrën e duhur e të radhitemi në radhët e tyre, apo do të turpërohemi?!

Me çfarë do të krenohemi para fëmijëve dhe nipave tanë?!

Ku janë mësimet, ligjëratat, njerëzit e udhëzuar, veprat, shkrimet dhe përkthimet që kemi lënë pas vete?!

A do të regjistrohemi në historinë e muslimanëve

tanë si njerëz që kanë lënë gjurmë të ndritshme në zhvillimin e tyre, apo aspak nuk do të përmendemi askund?!

Nuk them se veprat tona duhet t'i bëjmë vetëm për tu përmendur, jo, por kërkoj që të bëjmë të tilla vepra që do t'i bëjnë emrat tanë të paharruar, sikurse janë bërë emrat e dijetarëve dhe ulemave nga brezat e kaluar.

Kemi ulema dhe dijetarë edhe në këtë shekull, që nuk kanë qenë arab, kanë qenë shqiptar, por me mundin, kontributin, përpjekjet, lodhjen, punën e tyre ata janë radhitur krah për krah me dijetarët e mëdhenj arab, madje edhe shumë prej tyre ua kanë kaluar. A nuk mundemi edhe ne të bëhemi si ata?!

Duhet të rishqyrtojmë pozitën tonë, aftësitë tona, potencialin tonë, kujdesin dhe shkujdesjen tonë, iniciativat dhe mungesën e iniciativave, energjinë tonë, kontributin tonë, kapacitetet tona intelektuale dhe seriozitetin në veprimet tona për këtë fe!

Allahu na udhëzoftë!

Pengesat në të menduarit e drejtë

Selman b. Fehd el-Aude

Ekzistojnë një numër pengesash që nuk u lejojnë aftësive tona të mendojnë siç duhet. Ato na pengojnë në korrigjimin e keqkuptimeve tona dhe përbëjnë pengesat më të rëndësishme për të kuptuarit tonë të duhur të Kur'anit dhe të mësimave islame. Ato na pengojnë plotësisht në vlerësimin dhe participimin në botën që na rrethon.

Këto pengesa e vështirësojnë edhe progresin shkencor, teknologjik dhe kulturor. Prej tyre janë:

Të pasuarit e verbër (imitimi)

Njëra nga pengesat më të mëdha në të menduarit e kthjellët (kulluar) është pasimi i dikujt në mënyrë të verbër.

Pasimi i ishte edhe shkaku kryesor se përse paganët në Mekë refuzuan ta pranojnë islamin.

Allahu thotë: "E kur u thuhet atyre

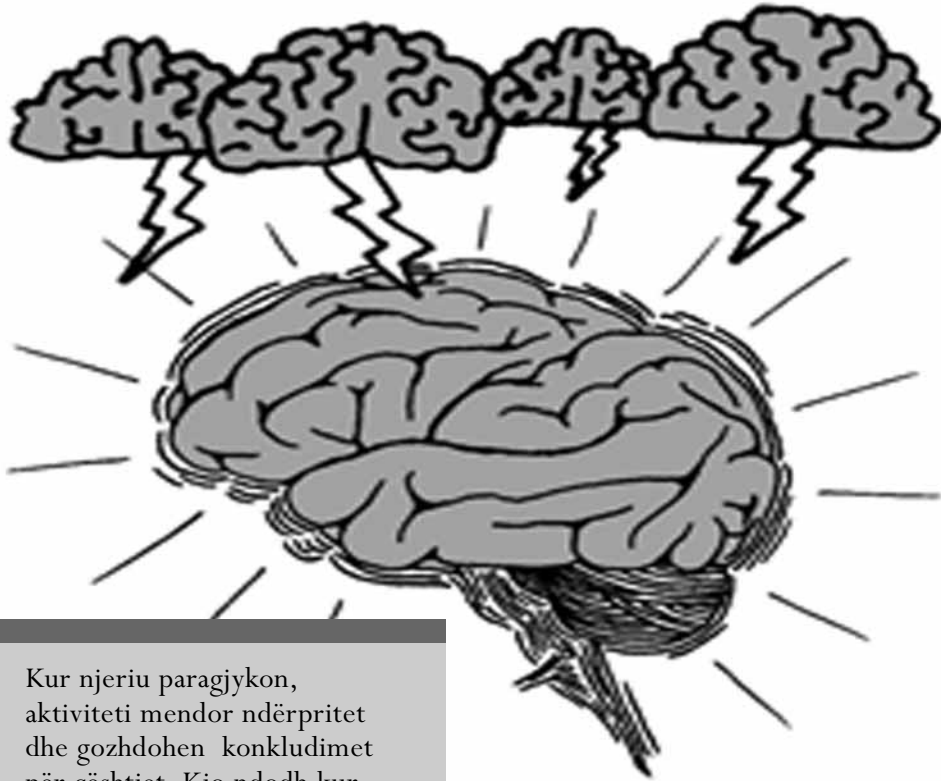
(idhujtarëve): "Pranoni atë që Allahu e shpalli!" Ata thonë: "Jo, ne ndjekim atë rrugë në të cilën i gjetëm prindërit tanë!" Edhe sikur prindërit e tyre të mos kenë kuptuar asgjë dhe të mos jenë udhëzuar në rrugën e drejtë (ata do t'i pasonin)?" - Sure El-Bekare: 170.

Pranimi i jokritik i asaj që është trashëguar nga stërgjyshërit (apo kujt do tjetër) është i baraz me mbylljen (ndalimin) e plotësisht të aftësive racionale.

Pasimi i verbër është një qasje animale që ndalon dhe pengon çdo shpresë të udhëzimit, reformimit ose zhvillimit.

Pejgamberi, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë për të, ka thënë: Mos u bëni lajkatarë (shoqërues epshor) e të thoni: kur dikush sillet me ne mirë edhe ne do të sillemi ashtu, e kur dikush na bën padrejtësi edhe ne ia bëjmë të njëjtën. Por ju përgatiteni veten tuaj (në mirësi)

"Unë marr (pretendoj) mendimin tim si të vërtetë, por unë pranoj mundësinë se mund të jetë edhe gabim. Unë pretendoj që mendimi tjetër është gabim, por unë pranoj mundësinë se mund të jetë edhe i vërtetë".

Kur njeriu paragjykon, aktiviteti mendor ndërpritet dhe gozhdohen konkludimet për çështjet. Kjo ndodh kur mendjet e dobëta i shfrytëzon një magjistar, i cili pretendon të ketë dituri misterioze për të padukshmen dhe për çështjet tjera të fshehta.

që kur të tjerët sillen mirë edhe ju të veproni kështu, e kur ju bëjnë keq ju ta mos bëni padrejtësi ndaj tyre.

Trysnia sociale

Autoriteti i shoqërisë dhe trysnia që mund ta shfaqë "mendja grupore" e saj paraqesin pengesa në të menduarit e drejtë. Kjo është arsyeja pse Allahu subhanehu ue teala kishte urdhëruar të Dërguarin e Tij, paqja dhe shpëtimi i Zotit qoftë për të, që t'i urdhërojë paganët në Mekë të çlirojnë veten e

tyre nga kjo trysnia, kështu që të mund të mendojnë me çiltërsi për mesazhin që iu dha atyre.

Allahu thotë: "Thuaj, unë ju këshilloj vetëm me një gjë: për hir të Allahut të angazhoheni sinqerisht dy nga dy ose një nga një, e pastaj të mendoni thellë (që ta kuptoni) se shoku juaj (Muhammedi) nuk ka ndonjë çmenduri. Ai nuk është tjetër vetëm që t'ju tërheq vërejtjen për një dënim të ashpër (nëse nuk besoni)". (Sebe': 46)

Kjo ndodh meqë kur njerëzit janë vetëm ose në grupe më të vogla, ata janë shumë më të prirur për të qenë të sinqertë dhe të ndershëm për veten e tyre dhe për më tepër, të zhveshur nga pretendimet (shtirjet) që janë të pranishme në publik, i cili vepron si një barrierë (pengesë) që t'i shohin njerëzit

dhe gjërat ashtu siç janë në të vërtetë.

Allahu në Kur'an thotë: "Jo, nuk është ashtu! Por të këqijat që i punuan, zemrat e tyre ua mbuluan". -Sure Mutaffifin: 14

"Ata thanë: zemrat tona janë të mbyllura nga ajo që ti na thërret dhe në veshët tanë kemi shurdhim të rëndë, kështu që ndërmjet nesh dhe teje ekziston një perde, prandaj ti vepron sipas tëndes e ne vazhdojmë tonën!" (Fussilet: 5).

Shoqëria mund ta vështirësojë njohjen dhe pranimin e së vërtetës, mund t'i pengojë në veprimet e tyre njerëzit që janë të sinqertë.

Mirëpo, që të menduarit tonë të jetë i qartë është esenciale që ta lësh prapandikimin e tyre dhe të mos ia vësh veshin presioneve të tyre. Një person nuk mund të mendojë drejtë dhe objektivisht të kërkojë të vërtetën gjersa ndjenja e pengon dhe e turbullon, nën trysinë e fjalëve me dy kuptime dhe në frikë të opinionit publik.

Për këtë arsye, disa mendimtarë perëndimor kanë studiuar dhe kanë konkluduar se: "Shoqëria mund të bëhet idol i fortë që pengon të menduarit dhe arsyen e shëndoshë".

Paragykimi

Një studiues ka hulumtuar se fuqia dhe ashpërsia e bindjes fetare është drejtpërdrejt e lidhur me dobësinë e të menduarit. Këtu, ajo çfarë është refer-

uar është besimtari në përgjithësi, duke përfshirë ato praktika të shpikura fetare të fabrikuara nga njeriu, e që nuk janë nga Allahu dhe i Dërguari i Tij, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të.

Allahu ka bërë këto obligime fetare të jashtme dhe risitë baraz me ata që i refuzojnë shenjat e Tij dhe gjithashtu si një mjet (mënyrë) për t'ia vështirësuar njerëzve rrugën e Tij.

Allahu thotë: "Kush është më mizor se ai që ndaj Allahut shpif gënjeshtër apo ka përgënjeshtuar faktet e Tij". Sure El-En'amë: 21

Paragykimi pengon mendimin racional dhe logjik, duke ia shtuar mendjes misticizmin, magjinë dhe dredhinë.

Një person që është zhytur në mendime të tilla i këmbëngul shpresat e tij në mrekullira.

Përkundrazi, Islami udhëzon që njerëzit të përqendrohen në normat dhe ligjet natyrore që i ka vendosur Allahu.

Të menduarit është një aktivitet mendor që kërkon përdorimin e arsyes që t'i organizojë proceset e të menduarit.

Kur njeriu paragjykon, aktiviteti mendor ndërpritet dhe gozhdohen konkludimet për çështjet. Kjo ndodh kur mendjet e dobëta i shfrytëzojnë një magjistar, i cili pretendon të ketë dituri misterioze për të padukshmen dhe për çështjet tjera të fshehta.

Një magjistar i tillë kufizon veten e tij në përdorimin e mendjes se dobët.

Allahu thotë: "...Ata kanë zemra me

Mos u bëni lajkatarë (shoqërues epshor) e të thoni: kur dikush sillet me ne mirë edhe ne do të sillemi ashtu, e kur dikush na bën padrejtësi edhe ne ia bëjmë të njëjtën. Por ju përgatiteni veten tuaj (në mirësi) që kur të tjerët sillen mirë edhe ju të veproni kështu, e kur ju bëjnë keq ju mos bëni padrejtësi ndaj tyre.

të cilat nuk kuptojnë, kanë sy me të cilat nuk shohin dhe kanë veshë me të cilat nuk dëgjojnë. Ata janë si kafshët, madje edhe më të humbur, të tillë janë ata të marrët". (Araf, 179)

Absolutizmi

Qëndrimi se gjithçka është e qartë, është një pengesë serioze në të menduarit e drejtë. Shtrëngon mendjen të merr një qëndrim o asnjë. Madje në çështjet emocionale, ky qëndrim kërkon që ju ose doni diçka plotësisht, ose e përbuzni atë tërësisht.

Ali b. Ebu Talib na paralajmëron kundër kësaj tendence, duke thënë: "Duaje mikun tënd me masë, sepse një ditë mund të bëhet armik i juaji; urrejeni atë që ju ka ofenduar me masë, sepse një ditë, ai njeri mund të bëhet i dashur për ty".

Të menduarit absolutist e bën të pamundur për një person të rishikojë qëndrimin e tij ose të korrigojë kuptimin e tij për gjërat. Nuk bën dialog apo thënë thjesht nuk e konteston çështjen për të cilën ai ka bindje, qëkur personi me qëndrimet e tij pohon formulimet (thëniet) e tij në vend që t'i diskutoj ato.

Një nga faktet më mendjempohëse që janë thënë në lidhje me këtë çështje ishte formula (thënia) e juristit të madh Imam Shafiut, Allahu e mëshiroftë. Fjalët e tij mund të merren si parime të përgjithshme për atë se si duhet të mendojmë. Ai thotë: "Unë marr (pretendoj) mendimin tim si të vërtetë, por unë pranoj mundësinë se mund të jetë edhe gabim. Unë pretendoj që mendimi tjetër është gabim, por unë pranoj mundësinë se mund të jetë edhe i vërtetë".

Imam Shafiu konstaton se ai konsideron mendimin e tij të jetë i saktë, sepse është ajo se çfarë ai ka rezultuar pas hulumtimeve dhe gjurmimeve të konsiderueshme shkencore, punës së shumtë dhe të vështirë dhe zhytjes në mendime.

Ai braktisë hapjen e mundësisë që ai mund të jetë gabim. Prandaj ai është i aftë të kontrollojë dhe të rishikojë mendimin e tij dhe të diskutoj mendimin e tij me të tjerët. Ai është i hapur për kritikët dhe për këshillat nga të tjerët.

Ndjeshmëria ndikon në të menduarit e drejtë

Nëse një person reagon verbërisht ndaj asaj që ndodh përreth atij, ose është nën ndikimin e faktorëve si zemërimi dhe urrejtja që e bën atë nervoz ose të irituar (gjaknxehët), mendimi i tij do të jetë i padrejtë dhe i turbulltë. Kjo është arsyeja pse Pejgamberi i jonë, paqja dhe shpëtimi i Zotit qoftë për të, ka thënë: "Nuk duhet marrë ndonjë vendim kur jeni të zemëruar".

Zemërimi është thjesht një manifestim i nervozizmit që mjegullon mendimet e njeriut.

Një musliman duhet të jetë i matur dhe syçelë nga të gjitha këto pengesa që mjegullojnë të menduarit, veçanërisht qëkur Kur'ani na paralajmëron duke thënë: "A nuk e studiojnë me vëmendje Kur'anin? Por jo, ata janë zemra që kanë drynat e vet?" (Muhamed, 24)

Lusim Allahun e madhëruar që të na mbrojë mendjet tona nga këto pengesa në të menduarit e drejtë dhe të qartë.

Përshtati nga Anglishtja: Fitim NUHIU

Umeti i krenarisë dhe i fitores

Shkruan: Lulzim SUSURI

Dijetarët, thirrësit, madje edhe besimtarët, që të gjithë janë të mendimit dhe pajtohen me atë se, Umeti ynë është në përballje të mëdha dhe po kalon kriza të shumta. Zakonisht shkaktarët e këtyre krizave nuk janë besimtarët, por nuk është aspak e rastit kur sheh se edhe nga mesi i besimtarëve, ndodh të ketë të tillë që problemet i shkaktojnë vetë, i mbjellin dhe i shumojnë ato. Ky Umet, ra në sprova dhe përballje nga më të ndryshmet, nga më të rrezikshmet dhe më të errëtat, por, assesi nuk u shkatërrua. Mjafton të hedhim një sy shkarazi përmes historisë së Islamit dhe do të vërejmë se jo vetëm ua cenuan të drejtat, por edhe u rrahën dhe u mbytën në mënyrat më çnjerëzore. Ua mohuan fenë e tyre, u munduan t'i shfarosin, shpërngulin dhe varrosin përgjithmonë. U futën sprova si në pasuri, dyshime në fe, epshe e mërzi. I lanë të prapambetur, pa kurrfarë të drejte, të papunë ndonëse ishin më të zotët dhe më të shkolluarit. Sprovat nuk mbaruan me kaq, ato vazhduan, madje u keqë-

suan edhe më shumë. Erdhi dita kur u shpallën luftë haptas, duke i akuzuar për terroristë, gjakpirës dhe të pashpirt.

Disa nga myslimanët me besim të dobët, por me qëllim të mirë, nga frika e mosnjohjes për gjithçka po ndodh, filluan edhe të mërzhiten për këtë gjendje të mjerueshme, e cila me të vërtetë është për të ardhur keq. Por, kjo gjë nuk ishte për tu çuditur prej tyre, ngase çudia e vërtetë ndodhi kur ata filluan të besojnë se Umetit të Muhamedit, salAllahu alejhi ve selem, po i vjen fundi dhe se ai do të shkatërrohej.

Ndërkaq, në anën tjetër, dijetarët me përvojën dhe diturinë e tyre, edhe pse kishin dhimbje për këta besimtarë të sprovuar, filluan të gëzohen dhe ta përgëzojnë njëri-tjetrin për ndihmën dhe fitoren, e cila po përgatitej dhe ishte duke u trokitur në derë. Filluan të besojnë kështu ngase ky ishte premtimi i Zotit. Premtimi i Atij që gjithmonë kur besimtarëve u shtoheshin telashet, për aq edhe ua afronte ndihmën e

premtuar. Sa më i papritur ishte sulmi i armikut aq më e befasishme ishte edhe ndihma e Allahut. Kurrë ky Umet nuk është goditur me telashe e sprova, veçse përfitimi, ndihma dhe ripërtëritja ka qenë gjithmonë më e madhe.

Veçori e tij është që sa herë e godasin sprovat ai merr mësim, kthehet nga e vërteta dhe përmirësohet.

Andaj u them edhe dashamirësve e edhe urrejtësve të Islamit: kurrë askush nuk do të mund ta shkatërrojë këtë Umet, kjo ëndërr asnjëherë nuk do të bëhet realitet.

Me gjithë vështirësitë nëpër të cilat është duke kaluar, prapë se prapë për të nuk ka arsye për t'u frikësuar nga mundësia hipotetike e shkatërrimit. Ky Umet, është Umet i qëndrueshmërisë, ecjes përpara dhe ngjitjes në lartësitë e adhurimit të Zotit Një, hapat i hedh në token e virtytit, arritja e tij është

përmes rrugës së krenarisë dhe fitores.

Allahu assesi nuk dëshiron shkatërrimin e tij, kush mundohet ta bëjë një gjë të tillë, ai vetëm se i ka shpallur luftë Zotit të Plotfuqishëm. Umet të cilit nga Zoti i është caktuar qëndrimi deri në fund të kësaj bote. Ky është premtimi i Allahut, e Ai nuk shkel premtimin e Tij.

Premtim i cili është përgjigje e lutjes së të Dërguarit, salAllahu alejhi ve selem, për të cilin tregon duke thënë: "Kërkova prej Tij që mos t'ia mundësojë asnjë armiku ta mposht atë (Umetin) e Ai ma pranoi..."(Shënon Tirmidhiu nr. 2175, senedin e të cilit e saktëson Albani.)

Allahu në hadithin kudsij si përgjigje të lutjes së të Dërguarit, salAllahu alejhi ve selem, thotë: "Nuk do t'ia mundësoj asnjë armiku prej umeteve tjera që ta mposhtin, e kështu ta bëjnë

hallall nderin e tyre, edhe sikur të bashkoheshin të gjithë ata kudo qofshin në fytyrë të tokës" (Shënon Muslimi nr. 2889).

Ndihma e Zotit për këtë është e patjetërsueshme, ajo vazhdon të vërtetohet herë pas here sipas nevojës, por ndihma e madhe do të vijë patjetër atëherë kur Allahu e sheh se ne e meritojmë atë. Ai thotë: "Premtimi i Allahut, e Allahu nuk e shkelë premtimin e Tij, mirëpo shumica e njerëzve nuk e dinë".

Andaj, nuk ka dyshim se Umeti ynë është ai i fitores, i fundit deri në ditën e shkatërrimit të kësaj bote. Por, nuk duhet harruar fakti se në disa kohëra ai mund të kalojë nëpër kriza dhe sfida të ndryshme.

Besimtarë, ju përgëzoj me fjalën e Allahut: "Me të vërtetë ndihma e Allahut është afër" (Bekare, 214).

Secili doemos duhet ta dijë se Allahu nuk dëshiron ta vonojë ndihmën e Tij për këtë Umet por, ndoshta vepron ashtu siç do që t'i shohë punët tona. Nëse vëren se ne mundohemi të bëjmë diçka për vete dhe e meritojmë këtë ndihmë, atëherë na ndihmon e përndryshe ndihmën e Tij e vonon. I lë besimtarët në vështirësi, pikërisht atëherë kur nuk e meritojnë ndihmën e shpejtë. Kjo ndodhë me qëllim që të kaliten për përmirësim, sepse edhe ari kur qëndron më shumë në zjarr pastrohet më tepër nga ndyrësitë. Mos harro se "Vërtet Allahu nuk e shkelë prem-

timin e dhënë". (Ali Imran, 9).

Ndihma e Zotit për këtë është e patjetërsueshme, ajo vazhdon të vërtetohet herë pas here sipas nevojës, por ndihma e madhe do të vijë patjetër atëherë kur Allahu e sheh se ne e meritojmë atë. Ai thotë: "Premtimi i Allahut, e Allahu nuk e shkelë premtimin e Tij, mirëpo shumica e njerëzve nuk e dinë". (Rum, 60).

Ndihma e Tij, vjen pasi t'i kryejmë obligimet e kërkuara, Allahu thotë: "Nëse i ndihmoni Allahut, Ai ju ndihmon juve" (Muhamed, 55).

Nëse besoni dhe punoni sipas urdhërave të shariatit do të bëheni zëvendës të Tij në fytyrë të tokës: "Allahu u premtoi atyre që besuan dhe bënë punë të mira se do t'i lërë zëvendës në fytyrë të tokës" (Nur, 55).

Nuk ka kohë për mërzitje, as qaravitje për plagët, e as arsye për demoralizim. Është koha për ngritje nga gjumi, ecje përpara dhe përmirësim. Punoni që të ndihmoheni. Bëhuni të devotshëm që gjendja t'ju përmirësohet, do të korrni sukses dhe ëndrra e fitores do t'ju realizohet.

Për këtë shkak, Umeti ynë ka nevojë që dikush prej tyre t'ua qartësojë "rrugën e drejtë të Islamit", "metodologjinë e drejtë të ndryshimit të kësaj gjendje" që të ecë nëpër këta binarë të shëndoshë. Dikush që do t'ua tregojë atyre mënyrën e plotësimit të kushteve të kërkuara nga Allahu, e pastaj Ai t'ua dërgojë ndihmën e Tij, ngase kush i plotëson obligimet ndaj Allahut, atëherë edhe Allahu e dërgon ndihmën e Tij: "Premtimin e Zotit çojeni në vend dhe Unë do ta plotësoj premtimin Tim" (Bekare 40).

NORMAT ETIKE

Dr. Kha'fer Shejh IDRIS

Ky kriter ndoshta është më i përhapuri në përdorimin ditor për vlerësimin e personave dhe veprave të tyre. Shpeshherë dëgjojmë kualifikime të llojit: Ky është politikan gënjeshtar, njeri i fesë me shumë fytyra ose vlerësimet si: Gruaja e ndershme dhe punëtori besnik në punën që kryen. Dhe kështu me radhë...

Ky kriter i aplikuar nga të mençurit e popullit nuk ka nevojë të argumeto-

het. Si i tillë, ai është pjesë e pandarë e logjikës njerëzore.

Çështja që kërkon shpjegim është debati dhe dyshimet që u nxitën nga disa mendimtarë perëndimorë rreth vlerave etike dhe lidhshmërisë së tyre, me urdhrat dhe ndalesat hyjnore.

Disa fetarë në mesin e të cilëve ka edhe myslimanë, pretendojnë se normat etike si sinqeriteti, besnikëria, devocioni janë bërë të njohur me

Artikuj

paraqitjen e feve dhe kanë qenë të pakuptimta përpara fesë.

Disa tjerë janë të mendimit se vetëm besimi është nxitësi i njeriut për përkushtim ndaj këtyre vlerave, e thënë ndryshe, ai që nuk ka besim nuk ka as sjellje morale.

Kundërshtarët e tyre argumentuan se: Me anë të perceptimit dhe përvojës kemi mësuar për ekzistencën (praninë) e njerëzve të sinqertë dhe besnik, që nuk kanë lidhje me ndonjë fe. Disa filozofë, fetarët që u përmbahen vlerave etike, si sinqeriteti dhe besnikëria, i quajnë tregtarë që kërkojnë çmimin e mallit të tyre. Këta njerëz, shtojnë ata, nuk kanë lidhje as me normat etike dhe as dëlirësinë shpirtërore. Më i dëlirë është njeriu i cili e bën këtë jo me shpresën për shpërbtim dhe as nga frika prej dënimit. Ai vepron kështu, pikërisht për të arritur te ndjenjat e mira pas veprës së mirë.

Cili prej këtyre qëndrimeve është i sakti?

Së pari: Nuk ka dyshim se njerëzit i kanë njohur vlerat etike, si sinqeritetit, besnikëria, çiltërsia, drejtësia dhe devocioni, para se t'i njohin fetë. Njohja e këtyre vlerave ka qenë parakusht për njohjen e fesë.

Nëse supozojmë se njerëzit nuk kanë ditur të bëjnë dallim mes së vërtetës dhe gënjeshtërs, mes faktit se e vërteta është e mirë në kohë që gënjeshtër është e keqe, atëherë si do të bënin dal-

limin mes pejgamberit të vërtetë dhe atij që pretendon se është pejgamber? Si do të bënin dallimin mes fjalëve të Allahut dhe shpifjeve të trilluesve? Falënderimi është thelbi i adhurimit dhe gjithë format e adhurimeve,

namazi, agjërimi, haxhi etj., janë vetëm mënyra të ndryshme për ta shprehur falënderimin ndaj Allahut. Ai që nuk e ka njohur falënderimin si cilësi e mirë, si do të mund t'i përgjigjet thirrësve të Allahut, të cilët i ftojnë njerëzit pikërisht në adhurim të Allahut?

"O njerëz, adhurojeni Zotin tuaj, i cili ju krijoi juve edhe ata që ishin para jush ashtu që të jeni të devotshëm (të shpëtuar). Ai, i cili për ju bëri tokën shtrat (vendbanim) e qiellin kulm, e prej qiellit ju lëshoi shi me të cilin ju

siguroi lloje të frutave si ushqim për ju, pra mos i përshkruani Allahut shokë, duke qenë se ju e dini (që Ai nuk ka shokë)." (El Bekare, 21-22)

Thirrja që njerëzit ta adhurojnë Allahun në këto ajete, është thirrje për të shprehur falënderimin për begatitë që Allahu ia ka dhuruar njeriut. Të njëjtin qëllim e ka edhe thirrja që Allahu ua drejton njerëzve në ajetet e para që i ka shpallur. Në këtë mënyrë ata do të shprehin mirënjohjen e tyre ndaj Allahut, i cili i ka krijuar dhe i ka begatuar me dije. Ai njeri i cili nuk i përgjigjet kësaj thirrjeje dhe nuk e falënderon Zotin e botëve, vetëm mashtron veten, sepse syresh mendon

Lumturia e njeriut varet nga përkushtimi i tij ndaj cilësive të mira dhe këtë gjë, nuk mundet ta sigurojë askush tjetër përpos Krijuesit.

Kjo lumturi e cila nëse, nuk realizohet në këtë botë, padyshim që do të realizohet në botën pas vdekjes, e cila detyrimisht duhet të ekzistojë.

se është i pavarur prej Allahut, subhanehu ve te'ala.

Allahu, xhele she'nuhu thotë:

"Lexo me emrin e Zotit tënd, i cili krijoi (çdo gjë). Krijoi njeriun prej një gjaku të ngjizur (në mitrën e nënës). Lexo! Se Zoti yt është më bujari! Ai që e mësoi (njeriun) të shkruajë me pendë. Ia mësoi njeriut atë që nuk e dinte. Jo, është e vërtetë se ai i kalon kufijtë, për shkak se e ndien veten të pavarur." (El Alak, 1-7)

Së dyti: Nëse teksti i shpalljes hyjnore ndërtohet mbi faktin se njerëzit e njohin mirësinë, sinqeritetin, besnikërinë, drejtësinë dhe devocionin etj., atëherë do të ishte gabim që bamirësia nga njëra anë, të definohet si gjë të cilën e ka urdhëruar Allahu dhe e liga nga ana tjetër, si gjë të cilën e ka ndaluar Allahu. Ka dallim mes fjalisë: Allahu urdhëron drejtësinë, dhe fjalisë: Drejtësia është ajo të cilën e urdhëron Allahu. Në fjalinë e parë nënkuptohet se e mira ka qenë e mirë (dhe e liga ka qenë e ligë) para se të njëjtat t'i urdhërojë Allahu (ose t'i ndalojë në rastin e veprave të liga). Ndërsa nga forma e dytë e fjalisë -nëse të njëjtën e marrim si definicion për të mirën dhe të ligën- nënkuptohet se ajo të cilën e ka urdhëruar Allahu nuk ka qenë e mirë para se të vinte urdhri i Allahut dhe e liga nuk ka qenë e ligë para se të vinte ndalimi prej saj i Allahut. Ky pohim tjetërson dhe nxit kuptime të shëmtuara, siç

pohon Shejhul Islam Ibën Tejmijje, Allahu e mëshiroftë, i cili arrin në përfundim se fjalët e tilla i zbrazin ajetet nga kuptimet dhe i shndërrojnë ato në pohime të së pohuarës (تحصيل حاصل). Si shembull ai e përmend ajetin:

"Allahu urdhëron drejtësi, bamirësi, ndihmë të afërmeve, e ndalon nga imoraliteti, nga e neveritura dhe dhuna. Ju këshillon ashtu që të merrni mësim".

Nëse themi: Drejtësia është ajo të cilën e urdhëron Allahu, ajeti do ta ketë kuptimin si në vijim: Allahu urdhëron atë që e ka urdhëruar. Nëse përdorim formën e dytë (Allahu urdhëron drejtësi) kuptimi i ajetit do të jetë: Allahu urdhëron drejtësinë dhe atë të cilën njerëzit e njohin si drejtësi dhe mirësi. Ky element shihet qartë në ajetin:

"Kur punojnë ata (idhujtarët) diçka të shëmtuar, thonë: "Ne i gjetëm që kësh-tu prindërit tanë, edhe Allahu na urdhëroi këtë (vizitën rreth Qabes lakuriq). Thuaju: "Allahu nuk urdhëron të shëmtuarën, a thoni për Allahun çka nuk dini? Thuaj: "Allahu ma urdhëroi mua drejtësinë dhe në tërësi kthejuni Atij në çdo namaz (lutje) dhe adhurojeni Atë duke qenë të sinqertë në lutje vetëm për të. Ashtu sikur që ju filloi (krijoi) së pari, do të ktheheni te Ai." (El A'raf, 28-29)

I Lartësuar hedh poshtë mundësinë, që Ai të jetë urdhërues i së shëmtuarës duke pohuar se Ai urd-

Ata që nuk besojnë në Allahun dhe Ditën e gjykimit, nuk u përmbahen normave etike që nuk u sigurojnë ndonjë lloj dobie në jetën e kësaj bote. Disa prej tyre këtë sjellje e praktikojnë për shkak të ndikimit të mirë në jetën e tyre shpirtërore, ose për shkak të famës dhe lëvdatave që u destinohen atyre.

hëron drejtësinë. Nëse të shëmtuarën e definojnë si ajo të cilën e ka ndaluar Allahu dhe drejtësinë si ajo të cilën e ka urdhëruar Allahu, do të del kuptimi që vijon: Allahu nuk urdhëron atë që e ka ndaluar por, urdhëron atë që e ka urdhëruar (lejuar).

Së treti: Pse myslimani obligohet me virtyte të larta? Përgjigja është: Për tre shkaqe:

1. Sepse, si të gjithë robërit e devotshëm të Allahut që i përmbahen dhe janë të përqendruar në natyrën e tyre të pastër: edhe muslimani është i sinqertë, zbaton premtimin, për arsye se i do këto cilësi dhe i urren të kundërtat e tyre. Zbatimin e këtyre virtyteve, ai e konsideron stolisje të vetvetes dhe largimin prej tyre, e konsideron njoallosje.

2. Besimi në Allahun dhe dashuria ndaj veprave që i do Allahu, vetëm e përforcon këtë ndjenje të natyrshe.

2. Me këto vepra ai shpreson shpërblimin e Allahut, në veçanti kur atë vepër e përcjell sakrifica. Në gjitha aspektet e jetës ai vepron sipas kriterëve të mençurisë.

Zbatimi i këtyre normave etike, disa njerëz i konsiderojnë si vepra në kundërshtim me kriteret e mençurisë, sepse sipas tyre vepra e cila nuk sjell një dobi, është e pakuptimtë. Me çfarë cilësie, vlerat etike i përjashtojmë nga rregulli i përgjithshëm "veprimi sipas dobisë dhe dëmit"?

Edhe ata që nuk besojnë në Allahun dhe Ditën e gjykimit, nuk u përmbahen normave etike që nuk u sigurojnë ndon-

jë lloj dobie në jetën e kësaj bote. Disa prej tyre këtë sjellje e praktikojnë për shkak të ndikimit të mirë në jetën e tyre shpirtërore, ose për shkak të famës dhe lëvdatave që u destinohen atyre. Edhe bujarët e njohur si Hatim Et Ta'i nise-shin nga ky aspekt.

Pse ky shpërblim simbolik i kësaj bote të jetë më i mirë se shpërblimi i pritur prej Allahut në botën e pastajme?

Kur në kohën e rinisë mendoja rreth fjalëve të këtyre filozofëve vëmendjen ma tërhoqi ky ajet i Kur'anit famëmadh:

"Allahu tha: Kjo është dita që të drejtëve (të sinqertëve) u bën dobi drejtësia (sinqeriteti) e tyre. Ata kanë xhenete në të cilët rrjedhin lumenj, janë për jetë të pasosur në ta. Allahu është i kënaqur me ta dhe ata janë të kënaqur ndaj Tij. Ky është shpëtim i madh." (Maide, 119)

Thashë: Pasi që sinqeriteti, që është në krye të cilësive të larta morale, njeriut i siguron dobi të veçantë, atëherë dobia e pritur për sjelljen e mirë të ndonjë individi, nuk ndeshet me praktikimin e saj.

Ajet që ngjalli interesimin tim është edhe ajeti në të cilin gjeta përgjigjen për dilemën e tyre:

"A mund të jetë shpërblimi i veprës së mirë diç tjetër, pos të mirës." (Rahman, 60)

që me fjalë tjera mundet të parafrzohej kështu: Atë që ju e konsideroni të paparamendueshme për sjelljen e mirë (dobi e pritur për atë sjellje) është prej elementeve thelbësore të saj.

Disa filozofë që iniciuan këtë debat,

Ai që nuk e ka njohur falënderimin si cilësi e mirë, si do të mund t'i përgjigjet thirrësve të Allahut, të cilët i ftojnë njerëzit pikërisht në adhurim të Allahut?

vetë kanë përmendur dilemën që e hedh poshtë pohimin e tyre. Kanti, filozofi gjerman që u bë i njohur me teorinë e tij "Imperativi kategorik" sipas të cilës njeriu duhet t'u përmbahet vlerave etike, jo për ndonjë shkak shpirtëror apo faktor të jashtëm, por për të zbatuar detyrën e tij ndaj ligjit të cilin e quan "Ligji moral".

Vetë Kanti në një vend tjetër me pohimin e tij hedh poshtë këtë teori:

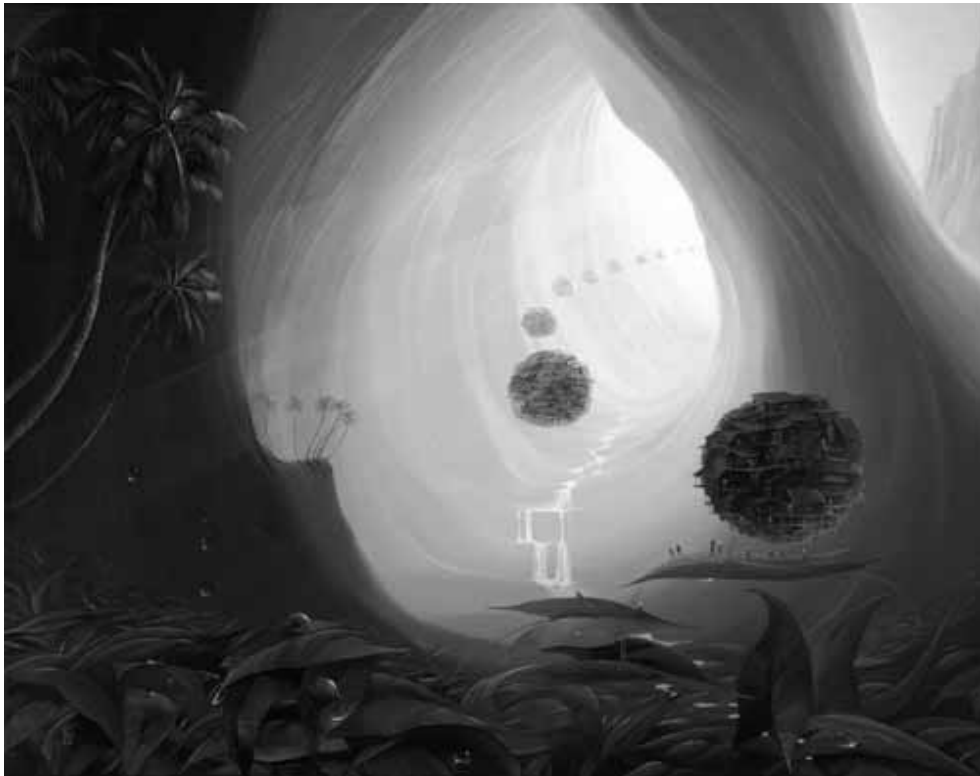
Gjatë analizës rreth argumenteve për ekzistimin e Zotit ai thotë se, një prej argumenteve më të mirë është ligji moral, që si imperativ e shpall drejtësinë. Thënë ndryshe: Lumturia e njeriut varet nga përkushtimi i tij ndaj cilësive të mira dhe këtë gjë, nuk mundet ta sigurojë askush tjetër përpos Krijuesit. Kjo lumturi e cila nëse, nuk realizohet

në këtë botë, padyshim që do të realizohet në botën pas vdekjes, e cila detyrimisht duhet të ekzistojë.

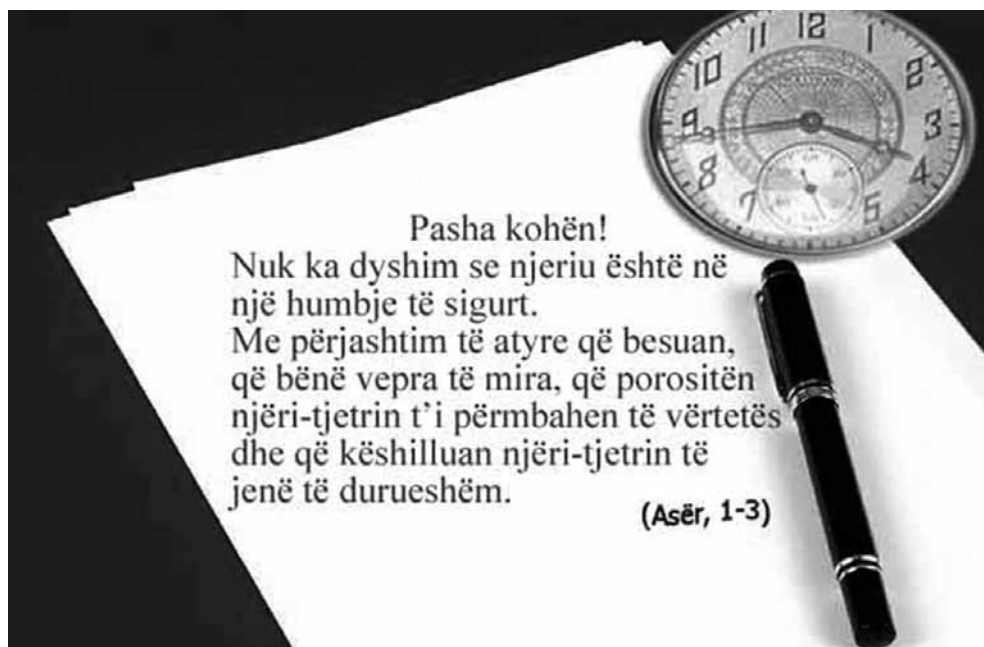
Lexuesi mysliman argumentin "moral" e gjen në shumë ajete të Librit të shenjtë: "A mos menduan ata që bëjnë vepra të këqija (krime) se do të na shpëtojnë (t'i ikin dënimeve)? Sa i shëmtuar është gjykimi i tyre!" (El Ankebut, 4)

"Është e sigurt se për të devotshmit do të ketë te Zoti i tyre kopshte të begatshme. A do t'i bëjmë kriminelët të barabartë me myslimanët? Ç'është me ju, si gjykoni ashtu?" (El Kalem, 34 - 36)

Përktheu: Talha KURTISHI

Artikuj

Pasha kohën!
 Nuk ka dyshim se njeriu është në një humbje të sigurt. Me përjashtim të atyre që besuan, që bënë vepra të mira, që porositën njëri-tjetrin t'i përmbahen të vërtetës dhe që këshilluan njëri-tjetrin të jenë të durueshëm.

(Asër, 1-3)

"Vrasja e kohës"

Shkruan: Ulvi FEJZULLAHU

Lartësuar me Madhështi qoftë Ai, në Dorë të të Cilit është Mbisundimi dhe Ai është i Zoti për të bërë çdo gjë. I Cili ka krijuar vdekjen dhe jetën, me qëllim që të provojë kush nga ju është më i miri në vepra. Dhe Ai është i Gjithëfuqishmi, gjithnjë Falësi i Madh. (Mulk, 1-2)

Salavati dhe selami i Allahut të Lartësuar qoftë mbi Muhamedin, paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të.

Besimi i muslimanit është në trekëndëshin bindje, shqiptim dhe veprim. Kësisoj rilindja e besimit në zemër është çështje e patjetërsueshme dhe e domosdoshme për çdo besimtar.

Kjo realizohet duke kryer detyrat obligative, duke riorganizuar jetën në standardet dhe normat e sistemit islam, po ashtu duke harmonizuar kohën gjatë zhvillimeve dinamike.

Përpjekja e çdo besimtar për të rivendosur disiplinë në administrimin e kohës pasqyron mendjemprehtësinë e një njeriu serioz. Kështu duhet të jetë muslimani, i tillë që në asnjë rast të mos injorojë rëndësinë e kohës dhe të veprimit.

Është me rëndësi për të theksojmë këtu, se muslimanët sot nuk i kushtojnë rëndësi kohës. Marrëzisht dhe në mënyrë krejt të padobishme e humbin kohën,

duke kaluar orë të tëra para ekranit dhe kjo, për një numër të konsiderueshëm muslimanësh është pothuajse normale. Të marrim një shembull nga përditshmëria jonë:

Dy orë kohë e humbur gjatë ndjekjes së një ndeshje futbolli, një orë e humbur gjatë shikimit të serialit, para dhe mbrapa tyre reklamat afro një orë, pastaj, shfaqja e filmit për gati dy orë. Të gjitha këto deri tani llogariten gjashtë orë duke mos llogaritur dramën, programet zbavitëse dhe humoret.

Pra mbi gjashtë orë në ditë humben kot së koti. Vallë, a nuk është kjo mënyrë e të jetuarit, një e metë që s'e pikasim, por që meriton urrejtjen tonë ?!

Humbja e kohës nga ana jonë, apo sipas terminologjisë së përdorur "vrasja e kohës" është bërë vërtet një lloj arti i keq, "vrasje" e cila realizohet duke hapur mes nesh debate shterpe, të panevojshme, duke grumbulluar pa një synim të qartë informata dhe lajme, në shumicën e rasteve jo të sakta, duke u shërbyer me ngjarje jo vetëm të rëndësishme, por shpesh edhe mjaft të dëmshme, e të tjera, e të tjera.

Për fatin tonë të keq, kjo sëmundje e trashëguar prej "inJORANCËS", është një dukuri mjaft e dendur edhe ndërmjet fetarëve. Një pjesë e vëllezërve, jo vetëm që nuk janë të kujdesshëm në lidhje me shfrytëzimin e mirë të kohës, por përkundrazi, parapëlqejnë t'i jepen pasivitetit, përjetimit të kotësisë dhe kësisoj, shumë kohë ia falin gjumit të zgjatur, ose limontisë së pushimit afatg-

Meditoni thellë për mundësitë dhe hapësirat e pamatshme që ofron feja për veprat e secilit njeri, nuk ka dyshim se larmia e veprimeve në fe është shumë më e gjerë sesa kuptimet tona!

jatë. Gjithsesi, ana më e keqe e kësaj dukurie është ajo, kur këta "vrasës të kohës" së vet, përpiqen të bëjnë të njëjtën edhe me kohën e të tjerëve.

Koha është dhunti e çmuar, një dhuratë madhore dhe këtë nuk e kuptojnë vetëm ata të cilët sinqerisht i pranuan, kuptuan dhe praktikojnë, porosit e Allahut të Lartësuar dhe këshillat profetike. Ibën Kajjimi thotë: Kur Allahu ia

do të mirën besimtarit e ndihmon atë në veprime. Kështu veprimet e vazhdueshme ripërtërinë energjinë dhe fuqinë e besimit, kurse në anën tjetër largohet lodhja, mërzia, plogështia...

Të parët tanë ishin të përkushtuar në ruajtjen e kohës dhe ishin të pikëlluar, kur një pjesë e saj shkante pa angazhim. Disa u shprehën duke thënë: O njeri! Ti je ditë, nëse të shkon një ditë, ka shkuar një pjesë e jotja. Të parët tanë ishin të inkurajuar për vepra të mira dhe bënë konkurrence për t'u dalluar në të mira. Ata shpejtonin për të kërkuar falje nga Allahu i Lartësuar dhe ishin adhures të denjë, gjer në vdekje. Këta ishin më të mirët në besim, më të fortit, më të dashurit dhe më të ngriturit te Allahu Fuqiptotë. Ishin të ngritur te Ai me përlujtje dhe sexhde, për secilën sexhde që e bënë ndaj Allahut, Allahu i Lartësuar i ngriti me nga një shkallë.

Të nderuar vëllezër!

Të mësojmë nga veprimet e të parëve tanë dhe mos të mashtrohemi, duke i neglizhuar dhuntitë dhe të mirat me të cilat Allahu i Madhëruar na begatoi. Muhamedi paqja dhe bekimi qoftë mbi të

thotë: "Në dy begati shumica e njerëzve janë mashtruar, në shëndet dhe kohën e lirë." (Shënon Buhariu)

Bëni kujdes në lidhje detyrat dhe obligimet që keni, mos iu nënshtroni dembelisë dhe papunësisë, filloni të mendoni rreth kësaj çështje dhe veproni menjëherë, pa humbur kohë. Planifikoni sipas kohës, gjithë orarin e obligimeve përgjegjëse për çdo pjesë të ditës dhe natës. Duhet të përpiqeni që patjetër të mësoni një pjesë nga Kurani dhe ta praktikoni atë që mësuat sipas sunnetit të Muhamedit paqja dhe bekimi qoftë mbi të. Është e domosdoshme njohja me akiden e të parëve tanë, siç është po aq e domosdoshme të thërrasësh njerëzit në rrugën e Allahut të Lartësuar.

Po ashtu, përpiquni të dalloni rëndësinë dhe vlerën e udhëzimit të secilit njeri në fenë e Allahut. Mos shpenzoni kohën tuaj vetëm për pamjen tuaj të jashtme, kujdesuni në praktikatat tuaja edhe për anën e brendshme të asaj që flisni, si dhe asaj që veproni, sepse njeriu më i mirë është ai që vepron fjalët e vërteta që thotë dhe beson bindshëm në të vërtetën e zbritur nga Allahu dhe në praktikën e të Dërguarit të Tij paqja dhe bekimi qoftë mbi të. Veprat si këto kurrsesi mos i nënçmoni, edhe nëse në pamje të parë iu ngjajnë sikur bëhet fjalë për gjëra të vogla.

Meditoni thellë për mundësitë dhe hapësirat e pamatshme që ofron feja për veprat e secilit njeri, nuk ka dyshim se larmia e veprimeve në fe është shumë më e gjerë sesa kuptimet tona!

Një pjesë e vëllezërve, jo vetëm që nuk janë të kujdesshëm në lidhje me shfrytëzimin e mirë të kohës, por përkundrazi, parapëlqejnë t'i jepen pasivititetit, përjetimit të kotësisë dhe kësisoj, shumë kohë ia falin gjumit të zgjatur, ose limontisë së pushimit afatgjatë.

Këto janë disa mësimet që tregojnë burimin e pashtershëm e fesë së Allahut dhe gjerësinë e përsosjes së Dhuntisë së Tij ndaj gjithë njerëzimit. Pikërisht kjo gjerësi e pamatë e dhuratës së Allahu për njerëzit, na bën të kuptojmë se nuk ka kohë për të humbur, as kohë për lojë dhe as për kotësi e shaka.

Besimtarë i sinqertë është:

- ai i cili i di detyrat dhe përgjegjësit e veta,

- ai i cili ka hartuar strategjinë dhe orarin e veprimit

- ai i cili e synon shpërblimin e Allahut, Xhennetin Firdevs.

Besimtari i vërtetë përjeton një jetë të mirë e të lumtur në këtë botë: "Kushdo që bën punë të mirë, burrë apo grua, duke qenë besimtar (i vërtetë), Ne do t'i japim atij jetë të mirë (në këtë botë), e (në botën tjetër) do t'u japim shpërblimin më të mirë për veprat e tyre më të mira që ata i kanë punuar." (Nahl, 97).

Allahu im! Na jep të mira në këtë botë dhe botën tjetër.

Besimi i muslimanit është në trekëndëshin bindje, shqiptim dhe veprim. Kësisoj rilindja e besimit në zemër është çështje e patjetërsueshme dhe e domosdoshme për çdo besimtar.

Palodhësia e Shejh ALBANIT

Shkruan: Bekir HALIMI

Një natë vonë, duke hulumtuar në internet e gjeta këtë shkrim, i cili më pëlqeu pa masë dhe më shtyri ta përkthej e të bëhem shkak, për të sjellë gëzim në zemrat e muslimanëve, duke parë si shembull të gjallë një dijetar kaq të madh, i cili nuk ishte lodhur në këtë rrugë edhe pse i kishte mbushur tetëdhjetë e katër vjet.

Nëse ky dijetar kaq i madh dhe me këtë moshë nuk është lodhur nga puna për fenë e Allahut, në thirrjen e njerëzve për udhëzim në Sunnet, çka do të kishim

Disa herë më shkon ndër mend ta dëshiroj vdekjen, për shkak të devijimeve që i kanë kapluar muslimanët në fe dhe për shkak të nënçmimit që i ka kapluar, madje edhe nga njerëzit më të poshtër. Mirëpo këtë gabim nuk e kisha bërë duke e pas para syve të mi që nga fëmijëria hadithin e Enesit.

thënë ne hoxhallarët e rinj, të cilët për pak punë që bëjmë, nuk mbetet vend pa i përmendur ato, apo nuk na mbetet vullnet dhe elan për të shtuar edhe diçka më shumë në këto vepra të mira.

Këtë rast që ua paraqesim vëllezërve tanë është një shembull konkret nga koha jonë, të gjithë asaj që do të provojmë t'ua tregojmë me fakte dhe argumente nga Kur'ani, Sunneti dhe jeta e sahabeve, që mos të thonë se ajo që kanë bërë ata, është utopi dhe idealizim i paarritshëm, por që mund të arrihet poqë se kemi vullnet të çeliktë dhe aspirata të mëdha.

Në librin "Sahihu Mevaridudh-Dhem'an" nën hadithin me numër rëndor 2087, të cilin e transmeton Ebu Hurejre, radijAllahu anhu, nga Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem, i cili na rrëfen:

"Ymri i umetit tim është mes të gjashtëdhjetave dhe të shtatëdhjetave, kurse një pakicë do ta kalojë këtë kufi". Ibën Arefe tha: unë jam nga ajo pakicë.

Shejh Albani, rahimehullah, e bën këtë koment duke thënë: "Edhe unë jam nga

Artikuj

ajo pakicë, pasi që tani kam kaluar të tetëdhjetë e katrën dhe e lus Allahun, subhanehu ve teala, që të jem nga ata që jetojnë gjatë dhe bëjnë vepra të mira. Edhe përskej të kësaj gjendje, disa herë më shkon ndër mend ta dëshiroj vdekjen, për shkak të devijimeve që i kanë kapluar muslimanët në fe dhe për shkak të nënçmimit që i ka kapluar, madje edhe nga njerëzit më të poshtër. Mirëpo këtë gabim nuk e kisha bërë duke e pas para syve të mi që nga fëmijëria hadithin e Enesit, radijAllahu anhu, andaj nuk më takon mua të them asgjë tjetër përpos asaj që më ka urdhëruar Pejgamberi im, salAllahu alejhi ve selem: "Allahu im, më jep jetë përderisa jeta është më mirë për mua dhe ma merr shpirtin përderisa vdekja është më mirë për mua". Dhe duke u lutur me atë që na ka mësuar Pejgamberi, salAllahu alejhi ve selem: "Allahu im më bë të kënaqem me dëgjimin, shikimin dhe fuqinë time përderisa jam gjallë dhe lëri ato pas meje".

Allahu ma dha këtë begati dhe më bëri të kënaqem me këto gjëra, andaj ja unë

akoma hulumtoj, përpunoj dhe shkruaj me një elan të paparë, fali namazin nafile në këmbë dhe vet vozis veturën në destinacione të largëta, madje me një shpejtësi, për të cilën disa të dashur më këshillojnë ta ngadalësoj, por unë për këtë gjë kam sqarim detal, të cilin e dinë disa! Këtë e them nën moton "begatitë e Zotit tënd tregoi", duke e lutur Allahun, subhanehu ve teala, që të mi shtojë të mirat e Tija dhe të gjitha këto t'i lë pas meje, të ma marrë shpirtin si musliman dhe i kapur për sunnet, për të cilin kam zotuar tërë jetën time, duke bërë thirrje në te, duke shkruar për te dhe shpresoj të më shoqërojë me shehidët, me burrat e devotshëm, pasi që ata janë shoqëria më e mirë, kurse Allahu është Ai që Dëgjon dhe i Përgjigjet lutjeve".

Allahun e lusim që t'ia pranojë veprat e mira hoxhës tonë, t'i falë gabimet dhe t'i dhurojë Firdeusin e lartë, sepse kjo është grada më e lartë e xhennetit, për shkak të mundit dhe kontributit të madh që ka dhënë për afrimin e njerëzve me Sunnetin e Pejgamberit, salAllahu alejhi ve selem. Amin.

konflikti ideologjik mes të vërtetës dhe të kotës (2/3)

Abdullah EL-XHERBUË

Kështu në këtë gjendje, "shiiizmi i parë" ishte i përshtatshëm për secilin që dëshironte shkatërrimin e Islamit. Pikërisht këtë e përdorte secili që kishte armiqësi me Islamin, secili që ndjente neveri ndaj tij, secili që dëshironte të fusë mësimet e të parëve çifut, krishterë apo hindus dhe secili që dëshironte të pavarësohet dhe shkëputet nga shteti Islam. Të gjithë këta, shfrytëzonin dhëlpërish "dashurinë ndaj familjes së ndershme" si mbulesë për të gjitha planet dashakeq që kishin".¹

¹ Shih: Fexhrul Islam, nga Ahmed Emin, fq. 276

I pari i këtyre çrregulluesve ishte Abdullah b. Sebe el-Humejri, i cili themeloi sektin Sebeije. Madje, të gjitha sektet e shiave ndodhën si rrjedhojë e ideve të tij. Ai është i pari që pretendoi se Aliju, Allahu qoftë i kënaqur me të, është ai që duhet të udhëheqë dhe se ai do të rikthehet para se të përfundojë kjo botë. Ai është i pari që përhapri besimin në reinkarnacionin² (mishërimin) e një pjese të Zotit te Aliju e pas tij, edhe te imamët. Bin Sebe po ashtu

Në shekullin e shtatë nga Hixhreti, ideologjia sufiste tashmë ishte bërë moçal i të gjitha ideve të këqija dhe shtrembërimeve të rënda, të cilat u importuan nga medhabet dhe fetë tjera. Në shumë sekte të sufijve nuk mund të hasësh asgjë të fesë Islame.

saqë u vra Othmani, radijallahu anhu, ndërsa për fat të keq, ne mesin e myslimanëve çdoherë ka të atillë që u përgjigjen ftesave të dyfytyrëshve. Allahu i Lartësuar këtë na e tregoi, në ajetin: "Sikur të kishin dalë me ju, ata do t'ju shtonin juve vetëm të keqe, do të shtinin ngatërresa midis jush dhe do të ngjallnin përçarje, sepse edhe ndër ju ka nga ata që ua vënë veshin. Por Allahu i njeh mirë keqbërësit". (Teube 47).

ishte prej atyre që iniciuan rebelimin e disa njerëzve kundër Othmanit, Allahu qoftë i kënaqur me të.

Bidati i këtij³ shiizmi ishte çelësi kryesor i derës së idhujtarisë dhe respektimit ekstrem të personaliteteve, adhurimit të tyre dhe kërkimit të bekimit te varret e tyre.

Ibën Tejmije thotë: "Nëpërmjet tyre, dyfytyrëshit futën në Islam atë që deshën, sepse i pari që shpiku fenë e shiave ishte çifut i pabesë, që shfaqte Islam ndërsa fshehte mosbesim, me qëllim që hilet e tij të kenë sukses në shtrembërimin e fesë së myslimanëve. Ai përdorte të njëjtat dredhi që Pali⁴ i përdori kur bëri shtrembërimin e fesë së krishterëve. Ky, Bin Sebe, ndikoi në futjen e shumë kallave,

Pastaj, kur u përça ummeti, në dogmën e veçantë të tyre, që njihet si el-Imame (imamat) shpiku se imamët (udhëheqësit) janë të caktuar me tekst dhe janë të pagabueshëm, më pas shfaqti fjalët e ndyta kundër Ebu Bekrit dhe Omerit, Allahu qoftë i kënaqur me ata dy. Këto fjalë zunë vend në disa zemra të mbushura me padrejtësi dhe mosdije, edhe pse fillimisht ishin myslimanë. Tanimë u shfaq shiizmi, i cili hapi derën e idhujtarisë.

Kur këta të pabesë, u forcuan në pushtet, urdhëruan ndërtime të vendeve të "shenjta" dhe anashkalimin e xhamive, me pretekst se namazi me xhemat falet vetëm pas personave të pagabueshëm.

Për të nxitur në ndezjen e qirinjve dhe lutjen në ato vende të "shenjta", si dhe

² Reinkarnacion quhet pretendimi se pas vdekjes së njeriut, shpirti shpërngulet dhe lind në trup tjetër.

³ Bidat d.m.th. risi në fe. Bidati i shiizmit fillimisht ishte animi i tepruar nga ana e familjes së Resulullahut, salallahu alejhi ue selem.

⁴ Pali apo ndryshe Shauli ishte çifut që kishte armiqtësi të madhe me pasuesit e Isait, alejhi selam. Ai kishte rol kyç në përndjekjen dhe vrasjen e tyre. Pas ngritjes së Isait, alejhi selam, ai u "konvertua" në fenë e Isait, madje u bë një personalitet i dalluar i kësaj feje. Ai shtrembëroi fenë e Isait, ku e përhapri idhujtarinë (politeizmin). Themelet kryesore që i shpiku ai, të cilat më vonë u bënë edhe themelet të krishterimit janë: feja e krishterë është për të gjithë, triniteti si teori e formësimit të Zotit prej Atit, Birit (Isait) dhe shpirtit të shenjtë, përhapja e besimit se Isai është bir i Zotit, se ai është kryqëzuar me qëllim që t'i falen mëkatet të gjithë krishterëve dhe se Isai qëndron ulur nga e djathta e babait të tij. I Lartësuar dhe i Pastër është Zoti prej këtyre fjalëve. (shih: el-mesihije D-r. Ahmed Shelebi fq. 104-115)

madhërimin e tyre, kanë rrefyer gënjeshtër të tilla, që nuk i kam hasur as te gënjeshtër që i kanë bërë çifutët apo krishterët... dhe gënjen në emër të Muhamedit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, dhe familjes së tij, gënjeshtër me të cilat e ndërruan këtë fe, por edhe këtë ummet krejtësisht. Shpikën idhujtarinë që ndeshet direkt me njësimin e Allahut (teuhidin), dhe ashtu bënë tubimin mes idhujtarisë (shirkut) dhe gënjeshtres.

Ende pa përfunduar shekulli i parë, munda i këtyre çrregulluesve ziliqarë dha frytet e tij, u përhapën shumë sekte të lajthitura shiite, me të cilët u mashtruan shumë myslimanë. Të gjithë ata ishin prijësit e ideologjive shkatërruese dhe besimeve të kota. U shpërndanë anekënd botës Islame dhe arritën të kenë thirrës dhe pseudodijetarë të mësimave të tyre, të cilët shkatërronin trupin e ummetit nga brendia.

Karshi shiave, të cilët e tepronin në "respektin" ndaj Alijut, radijallahu anhu, u shfaq edhe sekti i havarixhëve⁵, i cili u themelua mbi baza tërësisht të kota: mbi gjykimin e Othmanit dhe Alijut se janë kafira (jobesimtarë), mbi gjykimin e secilit që bën mëkat të madh si kafir dhe mbi besimin se rebelimi është i detyrueshëm ndaj çdo udhëheqësi të padrejtë.

Këtë situatë (me havarixhët) e shfrytëzuan ziliqarë tjerë, të cilët kur panë se

Ata përziejnë të vërtetën me të shtrembëtën dhe arrijnë të bëhen shëmbëlltyrë në veprimin e asaj që, djajtë paraprakisht e kanë hijeshuar në zemrat e njerëzve. Këta përfitojnë dhe vazhdimisht kanë sukses për të tërhequr pas vetes njerëzit naivë.

këto lloj dredhi kanë sukses, morën edhe një hov kundër ehli sunetit. Këta (të tjerë pra) filluan të shfaqen nëpërmjet sufizmit dhe asketizmit të shtrembëruar, fillimi i të cilit doli në pah, në fillim të shekullit të dytë nga hixhreti. Themelet më të rëndësishme të këtij sekti ishin: të qenit sa më asket në dije dhe sa më të angazhuar me dhikër (përmendje e Allahut) dhe adhurim - sipas supozimeve të tyre.

Kjo është një asfiksi tjetër e madhe dhe plus një tjetër vrimë e rrezikshme për veprimtaritë e ideologjive shkatërruese.

Ky sekt kishte një zbrazëti të rrezikshme, ajo është: anashkalimi i metodologjisë së pasuesve të hadithit në perceptimin e dijes, që do të thotë praktikisht ndarje e dukshme ndërmjet urdhëresave Kur'anore dhe sunetit të Pejgamberit paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të. Ata, për të marrë njohuri mbështeten në shije, pëlqim, ndjenja, mahnitje me hallet e njerëzve dhe pamjen e personave. Këtu, ata kanë një ngjash-

mëri të madhe me shiitët.

Kjo është gjendje që u pëlqen shumë djajve, madje ua mundëson edhe veprimet e mallkuara.

Ibnul Xheuzi, duke i përshkruar këta njerëz dhe formën e mashtrimit të tyre nga ana e djajve, qofshin ata djaj njerëz apo xhind, të cilët ndikuan në prishjen e mendimeve dhe besimit të tyre, thotë:

⁵ Havarixh quhen ata që u rebeluan kundër udhëheqësit të drejtë, Alijut, radijallahu anhu. Më pas, u ndanë edhe në shumë nënsekte. Këta ekzistojnë edhe sot, prej sekteve të tyre është sekti ibadijeh (ky i fundit është i përhapur në Oman). Të gjithë sektet e tyre pajtohen se çdo mëkat i madh është kufër (mosbesim) dhe vepruesin e atij mëkati Allahu do ta dënojë përherëshëm. Këtë e kundërshton vetëm sekti i mëkatit të vogël (shih: el-ferku bejnel firek fq. 72 etj).

"Thelbi i mashtrimit të tij ishte pengimi nga nxënia e dijes duke i bindur se qëllimi kryesor është vetëm veprimi. Pasi që u shuajt qiriu i dijes te ata, filluan të shkojnë kuturu nëpër errësira, ashtu që dikujt iu duk se qëllimi kryesor është largimi i plotë nga të mirat e kësaj bote dhe refuzuan çdo të mirë për trupin e tyre... këta njerëz, qëllimet i kishin të pastra, mirëpo nuk e kishin të qëlluar metodën; dikush tjetër për shkak dijes së cekët që kishte vepronte sipas transmetimeve të trilluara, duke mos ditur se janë të trilluara; pastaj u paraqitën të tjerë, të cilët filluan të trumbetojnë rreth urisë, varfërisë, vesveseve, mendimeve... e më vonë erdhën të tjerë, të cilët edhe më e zhvilluan shkollën e tesavvufit (sufizmit, asketizmit), duke i dhënë veçori me të cilat do të dallohet, sikur: veshja e rrobave të trasha, argumentimi me shije, vallëzimi tek ata, fishkëllima...

Çështja merr një shtrirje të mëtejshme, ndërsa shehlerët e tyre hartonin për ta gjithçka që donin dhe flisnin çka dëshironin. Por, a pajtoheshin të gjithë ata në faktin se janë larg dije-tarëve? Jo, madje ata ishin të mendimit se zotërojnë shkencën më madhështore, të cilën e quajtën "dija e brendshme-ilmul batin", ndërkohë që dija tjetër fetare, sipas tyre, është vetëm dije e jashtme. Disa prej tyre madje, arritën deri në fantazi të shfrenuara dhe të prishura, saqë pretendonin se vetëm ata zotërojnë të vërtetën. Të gjithë këta gjenden mes kufrit dhe bidatit.

Më vonë u degëzuan edhe më shumë, duke shpikur lloj-lloj tarikati ndërsa besi-

Nëpërmjet tyre, dyftytrëshit futën në Islam atë që deshën, sepse i pari që shpiku fenë e shiave ishte çifut i pabesë, që shfaqte Islam ndërsa fshehte mosbesim, me qëllim që hilet e tij të kenë sukses në shtrembërimin e fesë së myslimanëve.

mi i tyre shtrembëroi krejtësisht. Ashtu që disa prej tyre besojnë se Allahu mishërohet në trupin e ndonjërit prej njerëzve, apo te të gjithë krijesat e Tij. Kështu iblisi, nëpërmjet llojeve të bidatit i udhëheq ata nga të dojë ai".⁶

Këto fjalë madhështore nga ky dijetar shumë i zgjuar na e bëjnë të qartë si bashkëpunojnë djajtë, njerëz qofshin apo xhind, në lajthitjen e njerëzve. Na e bëjnë të qartë se si ata plotësojnë punën e njëri tjetrit. Xhindët fusin vesveset dhe dyshimet nëpër zemra, ua zbukurojnë të shtrembëtën derisa t'i mahnitin. Pastaj, djajtë njerëz, vijnë me pamje të besimtarit, asketit dhe devotshmërisë, a në realitet ata janë thirrës në fenë e shejtanit. Ata përziejnë të vërtetën me të shtrembëtën dhe arrijnë të bëhen shembëlltyrë në veprimin e asaj që, djajtë paraprakisht e

Karshi shiave, të cilët e tepronin në "respektin" ndaj Alijut, radijallahu anhu, u shfaq edhe sekti i havarixhëve, i cili u themelua mbi baza tërësisht të kota.

kanë hijeshuar në zemrat e njerëzve. Këta përfitojnë dhe vazhdimisht kanë sukses për të tërhequr pas vetes njerëzit naivë, që më vonë i nxjerrin nga imani, për t'i hedhur më pas në errësirat e të kotës.

⁶ Shih: Telbis Iblis, nga Ebul Ferexh b. Xhevzi, fq. 163-64.

Këta njerëz mashtrues, krahas të tjerave, mendojnë edhe se janë duke vepruar mirë.

Sufizmi pra, pas shiizmit, u bë dera e dytë nëpër të cilën hynë armiqtë e Islamit për ta luftuar dhe shembur Islamin përbrenda.

Ihsan Dahir, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Sufizmi u shfaq me pamje të një medhhebi të veçantë dhe me njerëz të veçantë. Këtë e përqaftuan njerëz dhe persona të ulët dhe të thjeshtë, që nuk mendonin thellë dhe seriozisht. Ata mashtroheshin me asketizmin e tyre dhe metodën e afrimit kah Allahu. Por, as nuk dinin themelet mbi të cilët u bazua ky fetarizëm dhe as rregullat me të cilat u ndërtaua ky medhheb. Ata përqaftuan këto ide me një naivitet të paparë. Mirëpo kishte të tjerë, të cilët përqaftuan këtë medhheb, sepse duke u fshehur me mbulesën e medhhebit në fjalë, do të kenë mundësi shkatërrimin e Islamit dhe rregullave të tij, do të krijonin mundësi që në Islam të fusin idetë e judaizmit dhe krishterimit, nga njëra anë, dhe idetë zjarprutiste me ato antiarabe në anën tjetër. Po ashtu nuk harronin edhe përhapjen e ideve dhe besimeve të hindusëve, budis-

Thelbi i mashtrimit të tij ishte pengimi nga nxënia e dijes duke i bindur se qëllimi kryesor është vetëm veprimi. Pasi që u shuajt qiriu i dijes te ata, filluan të shkojnë kuturu nëpër errësira, ashtu që dikujt iu duk se qëllimi kryesor është largimi i plotë nga të mirat e kësaj bote dhe refuzuan çdo të mirë për trupin e tyre...

tëve dhe filozofëve të Greqisë. Të gjitha këto, me synimin që të arrijnë rrëzimin e shtyllave të Islamit, fshirjen e mësimeve të Muhamedit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, zhdukjen e Islamit dhe shfuqizimin e sheriatit. Këtë e zbukuronin me tingujt e panteizmit⁷, bashkimin e besimeve (feve), dhënien përparësi "evliave" para pejgamberëve, kundërshtimin e diturisë, pretendimin e dallimit mes sheriatit dhe hakikatit, thurjen e përrallave dhe tregimeve të mbushura me mrekulli të jashtëzakonshme (muhize), si dhe shumë besëtytni dhe çmenduri tjera".⁸

Ashtu siç Bin Sebe dhe thirrës të tjerë nga batinijtë⁹, kalëruan me shiizmin për të përhapur ideologji shkatërruese, ashtu edhe sufizmi ishte një mejdan për të bërë mashtrime dhe shtrembërime më të mëdha dhe më të ndyta.

Halaxhi¹⁰ përhapi idenë e panteizmit në shumicën e tarikateve të sufizmit, e cila u bë pjesë e rëndësishme në mësimet e tyre. Ai zgjodhi një terminologji tashmë të pranuar në kokat e atyre e njerëzve, në mënyrë që ta ketë më lehtë përhapjen e ideve të injorancës dhe mosbesimit.

Këtë e pasoi Bin Arabiu¹¹ i cili përhapte

⁷ Panteizmi apo vahdetul vuxhud quhet mendimi i atyre që thonë se gjithësia dhe Zoti janë një, i Lartësuar është Allahu nga këto fjalë. Ata besojnë se çdo gjë është Allahu, se gjithësia është shfaqje e Qenies së Allahut dhe besojnë se ekzistimi i gjërave është vetë ekzistimi i Allahut. I Pastër dhe I Lartë je Allahu im, këto janë shpifje të rënda.

⁸ Et-tesavuff - elmensheç uel mesadir, Ihsan Ilha DHAHIR, fq. 45.

⁹ Batinijtë është emër përmbljedhës për të gjitha sektet që pretendojnë se ekziston dije e brendshme (fshehur) dhe e jashtme. Me këto pretendime janë të njohur të gjitha sektet e shiave dhe sufijve.

¹⁰ Emri i tij i plotë është: Husejn b. Mensur Halaxh. Ka prejardhje persiane, u shfaq para njerëzve me asketizëm dhe devotshmëri. Shprehu panteizmin si besim, foli fjalë shumë të këqija dhe të fëlliqura, ai thoshte: Unë jam Haku (i Vërteti d.m.th. Allahu). Dijetarët dhanë fetva se ai është kafir dhe duhet të vritet. U bë mirë dhe ky i pacipë u vra me urdhër të Muktedir el-Abbasi në vitin 309 H.

¹¹ I humburi, jobesimtari, mësuesi i sufive ekstrem, Muhamed b. Alij b. Muhamed et-Tai, i njohur si Ibën Arabi. Shumë dijetarë kanë dhënë fetvanë se ky njeri është jobesimtar.

idenë se Allahu është mishëruar në trupat e të gjitha krijesave (vahdetul vuxhud). Ai shkroi libra që përmbajnë kufër të qartë, ai mohon se Allahu ekziston me Qenien e Tij, mohon se është i ndarë nga krijesat dhe i njësuar më cilësitë e plota. Me ato libra, ai dëshiron të shembë themelin kryesor, mbi të cilin ndërtohet Islami. Ai themel është Teuhidi (njësimi i Allahut në zotërim, adhurim, në emrat dhe cilësitë e Tij).

Këta dy i pasuan edhe shumë prishës të mëvonshëm. Me mendimet e tyre shumë njerëz gabuan rrugën.

Në shekullin e shtatë nga Hixhreti, ideologjia sufiste tashmë ishte bërë moçal i të gjitha ideve të këqija dhe shtrembërimeve të rënda, të cilat u importuan nga medhhebet dhe fetë tjera. Në shumë sekte të sufijve nuk mund të hasësh asgjë të fesë Islame, përpos emra, të cilat janë njolllosur me të tilla baza nga injoranca.

Prej metodave të shiave dhe sufijve për shtrembërimin e të vërtetës, është edhe ndryshimi i kuptimeve të teksteve, pretendimi i diturisë së jashtme dhe asaj të brendshme. Këto rregulla i shfrytëzuan për të lozur me tekstet e Kur'anit sipas dëshirës, ku futën çdo pikëpamje të keqe dhe ideologji shkatërruese, duke i komentuar tekstet, sipas kuptimit dhe dijes së brendshme (të fshehur - ilmul batin).

Me këto rregulla të vendosura prej tyre (interpretimi përmes dijes së brendshme), ata ndër të tjera, patën sukses edhe për t'iu shmangur pyetjeve të drejt-përdrejta që bëheshin lidhur me mësimet e tyre, të cilat duken fare qartë se janë shtrembërime të mëdha dhe larg Islamit.

Përktheu: Omer BERISHA

Dispozita të nevojshme rreth leximit të Kuranit (2/2)

Shkruajnë:

Fadil MUSLIU dhe Alaudin ABAZI

4. Prekja e Kur'anit pa abdes

Shumica e dijetarëve janë të mendimit se nuk është e lejuar të preket Kurani pa abdes, madje Ibën Abdulberi (nga ulemat maliki) thekson se në këtë ka ixhma (konsensus). Sido që të jetë pretendimi i ixhmasë, nuk është i qëndrueshëm pasi që vërtetohet nga një grup i dijetarëve të kenë thënë se, lejohet prekja e Kuranit edhe pa abdes.

Në vazhdim do të sjellim qëndrimet e të dy palëve, por së pari duhet t'i bëjmë me dije lexuesit se, mospajtimi i dijetarëve në prekjen, respektivisht mosprekjen e Kuranit, ka të bëjë me origjinalin e Kuranit; është fjala këtu për prekjen e librit ku është përmbledhur mesazhi i zbritur i Allahut të Lartësuar

Kur të lexojmë Kuran, duhet të kemi parasysh se jemi duke e kryer një adhurim mjaft të rëndësishëm në Islam dhe duhet të mundohemi që, gjithmonë ta lexojmë atë me abdes, të ulur, të përqendruar, etj. Kështu, vërtetohet se Profeti bekimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, kur binte për të fjetur, lutjet dhe pjesët e Kuranit që zakonisht i lexonte para gjumit, ato i lexonte duke qenë i ulur në shtrat.

(mus'hafi në gjuhën arabe), e jo përkthimi ose komentimi i tij. Me fjalë tjera lejohet të preken pa abdes, librat që përmbajnë ajete të Kuranit, ose Kurani i bashkangjitur me përkthim, ose Kurani me komentim dhe kjo nuk është objekt i mospajtimit ndërmjet tyre.

Mendimi i parë:

Qëndrimi i katër imamëve (Ebu Hanife, Maliku, Shafiu dhe Ahmedi) dhe i shumicës së dijetarëve, si Ebu Jusufi, Muhamed ibën Haseni, Ibën Abdul Berri, Neveviu, Ibën Tejmije, Ibën Bazi (Allahu i mëshiroftë të gjithë) dhe shumë të tjerë, është se nuk lejohet të preket

mus'hafi pa abdes.

Argumentet e tyre:

1. Ata argumentuan me thënien e Allahut të Lartësuar: "Se me të vërtetë ai është Kur'an i famshëm. Është në një libër të ruajtur. Atë nuk e prek kush, vetëm të pastrit. Është i zbritur prej Zotit të botëve." Vakia, 77-80.

Ajeti: "...Atë nuk e prek kush, vetëm të pastrit", vërteton se nuk lejohet të preket Kurani pa abdes.

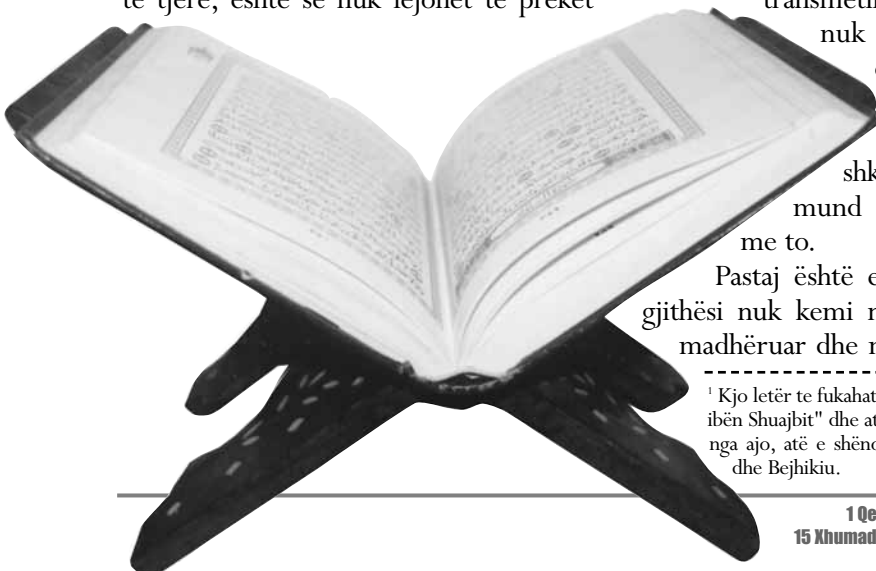
2. Transmetohet në letrën e Muhamedit, salallahu alejhi ve selem, të cilën ua kishte shkruar banorëve të Jemenit, mes të tjerash në të gjendet e shkruar: "...dhe mos ta prek Kuranin, vetëm se ai që është i pastër..."¹

"-i pastër", është për qëllim personi i cili merr abdes, ashtu si thotë Allahu i Lartësuar në fund të ajetit me të cilin urdhëron marrjen e abdesit para se të falemi: "...Allahu nuk dëshiron (me obligimin për abdes e larje) t'iu sjellë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastroj." Maide, 6.

3. Ekziston një numër i haditheve të cilat vërtetojnë se nuk i lejohet besimtarit ta prekë Mus'hafin pa abdes. Të gjitha këto hadithe, edhe pse në zinxhirin e transmetimit kemi fjalë që nuk janë të qëndrueshme, ato së bashku përforcohen dhe arrijnë shkallën e hasenit dhe mund të argumentojmë me to.

Pastaj është e qartë se në këtë gjithësi nuk kemi ndonjë fjalë më të madhëruar dhe më të ndershme se

¹ Kjo letër te fukahat njihet si "Shkrimi i Amër ibën Shuajbit" dhe ata nxjerrin mjaft dispozita nga ajo, atë e shënon Taberaniu, Darekutniu dhe Bejhikiu.

fjala e Allahut të Lartësuar, prandaj detyra e myslimanit është të shfaqë respektin e tij ndaj fjalës së Allahut dhe mos ta prek atë pa abdes.

Vërejteje: Ata dijetarë të cilët kanë thënë se nuk lejohet të preket Kurani pa abdes, kanë për qëllim preken e drejtpërdrejt me dorë të Mus`hafit, por nëse mus`hafi kapet me diç që ndërmjetëson preken e drejtpërdrejt me dorë, si me dorëz, apo diçka tjetër atëherë kjo është e lejuar edhe tek ata.

Mendimi i dytë:

Mendimi i një grupi të dijetarëve është se, lejohet të preket Kurani pa abdes, por në përgjithësi ata e kanë urryer një gjë të tillë.

Këtë mendim e përfaqësojnë një grup shumë më i vogël i dijetarëve, ndër ta: medh`hebi Dhahiri në krye me Ebu Davud Dhahiriun, pastaj Hamad Ibën Sulejmani (mësuesi i Ebu Hanifes) dhe Hakem Ibën Utbe (Allahu i mëshiroftë të gjithë). Kurse nga dijetarët të cilët kanë ardhur më vonë dhe e kanë lejuar preken, është edhe Shevkaniu. Këtë qëndrim, fuqimisht e mbështet edhe shejhu i njohur Muhamed Nasirudin Albani. Gjithashtu, në mbështetje të kësaj pikëpamje, ka anuar edhe shejh Muhamed Ibën Salih el-Uthejmin (Allahu i mëshiroftë të gjithë), në disa përgjigje kur është pyetur rreth kësaj. Këto gjenden në koleksionin e tij të fetvave "Mexhmu Fetava Ibën Uthejmin", por në fund të jetës së tij, më saktësisht në librin

"Ata që Allahun e përmendin me përkujtim kur janë në këmbë, kur janë ulur, kur janë të shtrirë dhe thellohen në mendime rreth krijimit të qiejve e të tokës (duke thënë): Zoti ynë, këtë nuk e krijoje kot, i lartësuar qofsh, ruana prej dënimit të zjarrit!"

"Sherhu Mumti" (i cili konsiderohet nga librat e fundit të tij), i kthehet qëndrimit të shumicës, se nuk lejohet preka e Kuranit pa abdes, duke theksuar se është më e sigurt dhe më e qëndrueshme.

Argumentet e mendimit të dytë:

Dijetarët të cilët kanë thënë se lejohet preka e Kuranit pa abdes, pikënisja e argumentimit të tyre qëndron në atë se, besimtari në esencë është i liruar nga obligimet (Bera`etu Aslije).

Prandaj çdo farz ose edhe

ndalesë me të cilën ngarkohet ai, duhet të jetë i nxjerrë nga citatat e qarta shariatike dhe ne, nuk mund t'i vërtetojmë besimtarit mëkatën për ndonjë vepër që nuk e ka punuar, nëse kjo nuk vërtetohet me Kuran ose Hadith të qartë. Derisa kjo nuk ka ndodhur në preken e Kuranit pa abdes, atëherë besimtari mbetet i pangarkuar me këtë.

Kurse përgjigja ndaj argumenteve të dijetarëve që kanë ndaluar preken është kështu:

Ajo që shihet nga ky hadith mund të themi se kemi me shume argumente se leximi i Kuranit në vende ku kryhet nevoja është i ndaluar, sepse nëse i Dërguari i Allahut nuk e ktheu selamin, atëherë leximi i Kuranit ka përparësi të mos bëhet në këto vende.

³ Hadithi Mursel është ai hadith që transmeton ndonjëri nga Tabi'inët drejtpërdrejt nga Pejgamberi bekimi dhe paqja e Allahun qofshin mbi të, pa e përmendur emrin e sehabiut.

1. Përgjigja ndaj argumentimit me ajetet Kuranore të sures Vakia, është se këto ajete kanë të bëjnë me librin i cili gjendet në Levhi Mahfudh dhe është për qëllim prekja e Melekëve, jo për njerëzit, më saktësisht për prekjen e besimtarëve. Prandaj argumentimi me të nuk është me vend.

2. Hadithi i Amër b. Shuaibit është i dobët, pasi që është hadith mursel², dhe ky lloj i hadithit bënë pjesë në rangun e haditheve të dobëta. Prandaj, nuk mendoj se është saktësisht e qëlluar të vërtetojmë dispozita duke u bazuar në hadithe të dobëta, e aq më pak nëse është në pyetje vërtetimi i mëkatit ndaj besimtarëve, që nuk aplikojnë atë që aludon ai hadith.

Por edhe nëse themi se hadithi është i saktë, apo së paku arrin shkallën e hasenit, ashtu si vërtetojnë disa dijetarë³, prapë se prapë hadithi mund të nënkuptojë ndalimin e prekjes nga jobesimtarët, pasi që qëllimi i "pastërtisë" në hadith është pastërtia kuptimore (pastërtia nga njollat e shirkut dhe kufrit), pra nuk është për qëllim pastërtia e besimtarit (abdesi).

3. Kurse sa i përket haditheve tjera me të cilat kanë argumentuar shumica e dijetarëve (xhumhuri), ata i janë përgjigjur se edhe pse ndoshta këto së bashku, mund të arrijnë shkallën e hasenit, të

gjitha këto hadithe janë të paqarta, kështu që në të gjitha përmendet që njeriu të jetë "i pastër". Kjo fjalë mund të ketë kuptimin, që njeriu të jetë i pastër nga shirkut dhe kufri dhe mund të ketë kuptimin të jetë me abdes. Ata i japin kuptimin e parë pasi që besimtari, në esencë është i pastër dhe ata thonë se ndalesa e prekjes së Kuranit, ka të bëjë me jobesimtarët.

Përfundim rreth prekjes së Kuranit pa abdes:

Në përgjithësi ky ishte debati i fukahave në këtë çështje dhe ne në këtë rast, nuk do të zgjerohemi më shumë, por do të përfundojmë duke e sjellë përfundimin që e ka bërë shejhi i Ez`herit në të kaluarën, Abdulhalim Mahmud⁴ (Allahu e mëshiroftë), kur është pyetur për këtë problematikë, ai pasi që sjell thëniet e ulemave, thekson:

"Ajo në të cilën nuk ka dyshim është se prekja e Mus`hafit duke qenë i pastër krejtësisht (do të thotë me abdes), është nga gjërat për të cilat besimtari duhet të përkujdeset sa herë që të ketë mundësi për këtë. Kjo është një

punë e lehtë dhe me këtë Kurani vendoset në pozitën e merituar, ku Mus`hafi respektohet dhe nderohet. Por, nëse besimtari gjendet në një pozitë ku nuk ka mundësi të marrë abdes, për ndonjë arsye, në të njëjtën kohë, ai ka mundësi të lexojë nga mus`hafi. Në këtë rast,

Sido që të jetë, mendimi i parë është zgjedhur nga një numër i madh i ulemave dhe duket te jetë, më i qëlluari, pra është i ndaluar leximi i Kuranit nga ana e xhunubit, nëse me lexim ka për qëllim kryerjen e adhurimit të leximit të Kuranit, mirëpo nëse nuk e ka për qëllim këtë, atëherë lejohet të themi Bismilah, Elhamdulillah, Subhane ledhi...kur jemi në situata ku thuhet këto lutje, Allahu e di më së miri!

³ Ibën Haxheri thekson: "Senedi i këtij hadithi nuk ka vërejtje"

⁴ Shejh Abdulhalim Mahmud u emrua shejh i Ez`herit viteve të shtatëdhjeta.

njeriut i lejohet ta marrë qëndrimin e dijetarëve të cilët kanë lejuar prekjen e mus'hafit pa abdes dhe kjo për të është më mirë se ta lërë leximin e Kuranit, si dhe shansin të fitojë shpërblim nga leximi. Allahu e di më së miri".

5. Leximi i Kuranit duke qenë xhunub

Muslimani është i interesuar që në çdo kohë dhe në çdo gjendje të lexojë Kuranin që të afrohet me këtë lexim tek Allahu i Lartësuar, mirëpo ekzistojnë disa raste, në të cilat ai nuk mund ta bëjë këtë. Nga këto raste është kur të jetë xhunub (gjendja pas daljes së spermës apo marrëdhënieve seksuale). Në vijim do të shohim mendimet e fukahave për këtë çështje, por për të qenë më e kapshme këtë do ta trajtojmë duke e ndarë në dy raste:

1. Leximi i Kuranit duke qenë xhunub.

2. Leximi i një ajeti ose më pak, duke qenë xhunub

Së pari: Leximi i Kuranit duke qenë xhunub

Dijetarët islam kanë dy mendime sa i përket leximit të Kuranit nga ai që është xhunub

Mendimi i parë:

Nuk lejohet leximi i Kuranit nga ai që është xhunub dhe të këtij mendimi, janë dijetarët e medh-hebit Hanefi, Shafi, Hanbeli dhe një transmetim nga imam Maliku. Argumentet për këtë janë të shumta e ne do të përmendim vetëm disa prej tyre:

³ Hadithin e shënon Tirmidhiu dhe thotë hadithi është hasen sahih, gjithashtu atë e shënojnë edhe Ebu Davudi, Iben Maxhe, Bejhekiu, Nesaiu, Darukutniu, Hakimi dhe Ahmedi.

⁴ Shënon Tirmidhiu.

⁷ Shënon Ahmedi dhe Hejthemiu e përmend në Mexhmu.

⁸ Shënon Darukutniu, Bejhekiu dhe Abdurrezaku.

Prandaj mendimi më i qëndrueshëm për këtë, është mendimi i shumicës së dijetarëve se, nuk lejohet leximi i Kuranit kur jemi xhunub.

1. Transmeton Abdullah b. Seleme se Aliu radiallahu anhu ka thënë: "I Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, kur ka dalë nga tualeti, ka lexuar Kuran, ka ngrënë me ne mish dhe asgjë nuk e ka penguar nga leximi i Kuranit përveç xhunubllëkut"⁵

Dhe në një transmetimin tjetër qëndron se:

"Muhamedi salallahu alejhi ve selem na ka lexuar Kuran në çdo gjendje, përveç kur ka qenë xhunub"⁶.

2. Aliu radiallahu anhu ka thënë: "E kam parë të Dërguarin e Allahut, salallahu alejhi ve selem, duke marr abdes, pastaj lexoi diçka nga Kurani dhe tha: "Kështu vepron ai që nuk është xhunub, ndërsa xhunubi nuk lexon asnjë ajat"⁷.

3. Transmeton Ebu Garif el Hamdhani se Aliu radiallahu anhu ka thënë: "Lexoni Kuran përderisa nuk jeni xhunub e kur të jeni xhunub, mos lexoni as një shkronjë të vetme"⁸

Nga këto argumente që i kemi para vetes, shihet qartë se leximi i Kuranit nga ai/ajo që është xhunub është i ndaluar. Edhe pse disa nga këto hadithe janë të dobëta (daif), por kur të këtë shume transmetime ato e forcojnë njëra tjetrën dhe vlejnjë për të argumentuar me to.

Në praktikën e të Dërguarit të Allahut salallahu alejhi ve selem shohim se nuk iu ka dhënë leje atyre që kanë qenë xhunub, që të marrin pjesë në namazin e bajramit dhe ta falin atë, e as që të kryejnë obligimet në vendet e shenjta (menasik), në kohën e haxhit, derisa këtë, ua kishte

lejuar grave me menstruacione.

Mendimi i dytë:

Është se lejohet leximi i Kuranit për atë që është xhunub dhe të këtij mendimi janë vetëm medh'hebi Dhahiri. Prej argumenteve që janë bazuar ata, veçojmë hadithin që përshkruan letrën të cilën Muhamedi salallahu alejhi ve selem ia kishte dërguar Herakliut, perandorit romak ku shkruante: "Bismilahi Rrahmani Rrahim nga Muhamedi robi i Allahut dhe i Dërguari i Tij, te Herakliu i madhi i romakëve, paqja e Allahut qofte mbi ata që e pasojnë rrugën e drejt. Të thërras që të pranosh islamin, të shpëtosh dhe të shpërblehesh dyfish, por nëse ti refuzon, do të kesh mëkatin tënd dhe të shërbëtorëve të tu..."⁹.

Me këtë hadith ata argumentojnë se Muhamedi, salallahu alejhi ve selem, i dërgoi letër romakeve e ata ishin jobesimtarë dhe jobesimtarët, mund të jenë edhe të papastër (xhunub) e në letrën dërguar atyre, kishte edhe ajete kuranore dhe ata i lexonin ato. Nga kjo mund te argumentojmë se, është lejuar që Kuranin ta lexojnë edhe ata që janë xhunub.

Por këtë argumentim, dijetari i njohur Ibën Haxher e refuzon në tri aspekte:

Aspekti i parë: Kjo është një ngjarje e veçante, jo e përgjithshme dhe në raste të posaçme, kur nevoja është e madhe kjo lejohet, siç është rasti kur ua komunikojmë fenë jobesimtarëve dhe ua tërheqim vërejtjen atyre, ngjashëm me rastin në këtë hadith.

⁹ Shënon Buhariu.

¹⁰ "Fet-hul Bari" vëll.I, f.408.

Aspekti i dytë: Kjo letër u përngjan librave të tefsirit, ose fikhut, të cilat i lexojmë për të mësuar nga ato dhe leximi i tyre është i lejuar sepse këtu, nuk është për qëllim leximi i Kuranit (si adhurim) por leximi i librave te tefsirit apo fikhut.

Aspekti i tretë: Në këtë hadith nuk ka argument se i është lejuar xhunubit që të lexojë Kuran; xhunubit i ndalohet leximi i Kuranit kur ai e din se atë që po e lexon është Kuran, ndërsa kur lexon diçka në ndonjë letër dhe nuk e din se ajo është Kuran atëherë atij kjo nuk i ndalohet¹⁰. Prandaj mendimi më i qëndrueshëm për këtë, është mendimi i shumicës së dijetarëve se, nuk lejohet leximi i Kuranit kur jemi xhunub.

Së dyti: Leximi i një ajeti ose më pak, duke qenë xhunub

Fukahat islam edhe në këtë kanë mos pajtim, ata të cilët e lejuan leximin e Kuranit për atë që është xhunub, është më parësore të

lejojnë leximin e një ajeti nga ai. Në anën tjetër ata dijetarë që ndaluan këtë, një pjesë e tyre e lejuan të lexohen pjesë të ajeteve në këtë gjendje. Në vazhdim do të sjellim qëndrimet e tyre:

Mendimi i parë:

Pjesa dërrmuese e dijetareve Hanefi, Shafi dhe Hanbeli janë të mendimit se nëse lexojmë pjesë nga ajetet e Kuranit, të cilat vijnë në kontekst të lutjeve të ndryshme dhe dhikrit të përgjithshëm si;

-Besmeleja ne fillim të ushqimit.

-Thënia "Elhamdulillah" pas përfundimit të ushqimit.

Çdo farz ose edhe ndalesë me të cilën ngarkohet ai, duhet të jetë i nxjerrë nga citatat e qarta sheriatike dhe ne, nuk mund t'i vërtetojmë besimtarit mëkatin për ndonjë vepër që nuk e ka punuar, nëse kjo nuk vërtetohet me Kuran ose Hadith të qartë.

Në praktikën e të Dërguarit të Allahut salallahu alejhi ve selem shohim se nuk iu ka dhënë leje atyre që kanë qenë xhunub, që të marrin pjesë në namazin e bajramit dhe ta falin atë, e as që të kryejnë obligimet në vendet e shenjta (menasik), në kohën e haxhit, derisa këtë, ua kishte lejuar grave me menstruacione.

-Pjesa e ajetit i cili në të njëjtën kohë është edhe duaja e hipjes në mjetin e udhëtimit: "Subhane ledhi sehhare lena hadha ve ma kuna lehu mukrinijn"- "I Lartësuar është Ai që i nënshtroi këto për ne, sepse ne nuk do të kishim mundësi ta bënim këtë" Zuhruf, 13.

Ata thonë se ajetet e ngjashme me këto dhe që përdoren në këtë formë, janë të lejuara të thuhet për personin që është xhunub.

Mendimi i dytë:

Lejohet leximi i një pjese të ajetit d.m.th., më pak se ajeti komplet edhe nëse ajeti nuk vjen në kontekst të lutjes, por me kusht që ajeti Kuranor mos të jetë i gjatë si Ajetu Dejn¹¹. Këtë e thotë Imam Ebu Hanife në një transmetim të tij dhe disa nga nxënësit e tij e thonë të njëjtën gjë, gjithashtu edhe Imam Ahmedi, në njërin nga transmetimet e thotë këtë dhe kësajsoj e pasojnë disa pjesëtarë të medhhebit të tij.

Argumentet e tyre për këtë që thonë janë: 1. Namazi i muslimanit nuk është i vërtetë nëse lexohet me pak se një ajet dhe 2. Çka është me pak se një ajet nuk quhet Kuran dhe për këtë i lejohet xhunubit që ta lexojë.

Mendimi i tretë:

¹¹ Ajeti i dejnit (borxhit) është ajeti 282 i sures Bekare dhe është ajeti më i gjatë në Kuran.

¹² "Ennihaje", Ibën el Ethiri, vëll.I, f. 445 dhe "Essihah", El Xhevheri, vëll. 5, f. 1904

Nuk lejohet leximi i Kuranit nga xhunubi përveç rasteve specifike, si ajetet ku kërkohet mbrojtje tek Allahu nga shejtani i mallkuar, ajetet e rukjes dhe ajetet që argumentojmë me to, për ndonjë dispozitë të caktuar prej dispozitave të sheriatit dhe këtë e thotë Imam Maliku me argumentin që pason: "Njeriu në çdo kohë ka nevojë për të kërkuar mbrojtje tek Allahu i Madhëruar, po ashtu ka nevojë për rukje për vete dhe për të tjerët, si dhe ka nevojë të argumentojë me disa ajete edhe kur është xhunub.

Sido që të jetë, mendimi i parë është zgjedhur nga një numër i madh i ulemave dhe duket te jetë, më i qëlluari, pra është i ndaluar leximi i Kuranit nga ana e xhunubit, nëse me lexim ka për qëllim kryerjen e adhurimit të leximit të Kuranit, mirëpo nëse nuk e ka për qëllim këtë, atëherë lejohet të themi Bismilah, Elhamdulillah, Subhane ledhi...kur jemi në situata ku thuhet këto lutje, Allahu e di më së miri!

6. Leximi i Kuranit në banjë

Para se të flasim për leximin e Kuranit në banjë është mirë të shohim se çka kuptojmë me emrin banjë (hammam). Banjë është vendi në të cilin lahemi me ujë të nxehtë apo të ftohtë¹².

Pra me banjë nuk kuptojmë vendin ku kryhet nevoja e vogël apo e madhe, por është vendi që shërben për tu pastruar me ujë. Por në kohën e sotme në shumicën e shtëpive gjenden se bashku banja, vendi për kryerjen e nevojës (WC) si dhe vendi për larjen e duarve (marrjen abdes). Prandaj do të flasim së pari për leximin e Kuranit në banjat të posaçme për pastrim, pastaj do ta trajtojmë leximin e Kuranit në

vendin ku kryhet nevoja (WC).

Së pari: Leximi i Kuranit në banjë të posaçme për pastrim:

Fukahat kanë dy mendime për këtë çështje:

Mendimi i parë:

Leximi i Kuranit në banjë është mekruh (i urryer) dhe të këtij mendimi janë imami Ebu Hanife, Ebu Jusufi, imam Ahmedi dhe disa nga nxënësit e tij.

Argumentet e tyre janë:

1. Uji i përdorur në banjë është i papastër, andaj Kurani duhet të ruhet nga vendet e papastra dhe në këto vende është e urryer të lexohet Kurani.

2. Banja është vend ku zbulohen pjesët e turpshme të trupit, gjë e cila nuk bëhet në ndonjë vend tjetër, për këtë është mirë që të ruhet Kurani nga këto vende dhe të mos lexohet në të.

Mendimi i dytë:

Thotë se leximi i Kuranit në banjë, nuk është i urryer dhe të këtij mendimi janë Muhamed b. el-Hasen nga dijetarët e medhhebit Hanefi, imam Maliku, imam Shafiu dhe disa dijetare të medhhebit Hanbeli.

Argumentet e tyre janë si vijon:

Nga suneti i Muhamedit, salallahu alejhi ve selem, hadithi i Aishes, radiallahu anha, e cila ka thënë: "Pejgamberi alejhi sselam e përmendte Zotin në çdo kohë." Shënon Buhariu dhe Muslimi.

Mund t'i përgjigjemi kësaj se, qëllimi në këtë hadith nuk është vendi por është koha, prandaj mendimi i parë është mendimi i zgjedhur, duke patur parasysh respektin që kemi për Kuranin, si dhe kujdesi që mos të gjendet në vende jo të pastra, kur dihet se në banjë hyn i rrituri, plaku, fëmija dhe i sëmurë, andaj ka mundësi që të këtë pa pastërti. Allahu e

di me se miri.

Së dyti: Leximi i Kuranit në vende ku kryhet nevoja

Fukahat edhe në këtë mesele kanë dy mendime:

Mendimi i parë: Është i ndaluar leximi i Kuranit në vende ku kryhet nevoja (WC) ky është mendimi i Malikive dhe disa dijetarëve të medhhebit Hanbeli.

Argumentet e tyre janë:

1. Nga suneti është hadithi të cilin e transmeton Ebu Seid el Hudri se i derguari i Allahut, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: "Nuk bën të dalin dy veta e të flasin kur i kane të zbuluara pjesët e turpshme të trupit duke e kryer nevojën, sepse Allahu i Madhërishëm e urren atë vepër."¹³

Me këtë hadith argumentojnë duke thënë se, Allahu ka urdhëruar që të mbulohen pjesët e turpshme dhe ka ndaluar bisedën gjatë kryerjes së nevojës, e nëse biseda është e ndaluar atëherë leximi i Kuranit është edhe më i ndaluar...

Mendimi i dytë: Është e urryer (mekruh) leximi i Kuranit në vende ku kryhet nevoja dhe ky është mendimi i Hanefive (Fetava Hanije 1/162), Shafive (Mexhmu 2/88) dhe imam Ahmedi (Mesail imam Ahmed 1/6) me disa nga pasuesit e tij.

Argumenti i tyre është: Transmeton Abdullah b. Omeri radiallahu anhuma, se një njëri kaloi pranë Pejgamberit alejhisselam, kur ai ishte duke e kryer nevojën e vogël dhe i dha selam Pejgamberit alejhisselam, e ai nuk ia ktheu selamin¹⁴.

Argumentojnë me këtë veprim të Muhamedit, salallahu alejhi ve selem, duke thënë se pejgamberi alejhisselam, nuk ia ktheu selamin atij njeriu edhe pse, kthimi i selamit është vaxhib dhe kjo

¹³ Shënon Ebu Davudi, Ibën Maxhe, Dhehebiu, Ahmedu dhe Hakimi dhe thotë se hadithi është sahih.

¹⁴ Shenon Muslimi.

argumenton se është e urryer përmendja e Allahut ne vendet ku kryhet nevoja. Mirëpo, ajo që shihet nga ky hadith mund të themi se kemi me shume argumente se leximi i Kuranit ne vende ku kryhet nevoja është i ndaluar, sepse nëse i Dërguari i Allahut nuk e ktheu selamin, atëherë leximi i Kuranit ka përparësi të mos bëhet në këto vende kur dihet vlera e Kuranit dhe respekti që ne duhet të kemi për të si Libër i Shenjtë.

Mendimi më i qëlluar dhe më i zgjedhur, duket të jetë mendimi i parë se është i ndaluar leximi i Kuranit në vendet ku kryhet nevoja dhe Allahu e di më së miri.

7. Leximi i Kuranit i shtrirë

Leximi i Kuranit duke qenë i shtrirë është i lejuar ashtu sikurse që lejohet leximi i tij pa abdes.

-Argument për këtë kemi ajetin Kur'anor, ku thotë Allahu i Lartësuar, kur flet për muslimanët dhe cilësitë e tyre: "Ata që Allahu e përmendin me përkujtim kur janë në këmbë, kur janë ulur, kur janë të shtrirë dhe thellohen në mendime rreth krijimit të qiejve e të tokës (duke thënë): Zoti ynë, këtë nuk e krijoje kot, i lartësuar qofsh, ruana prej dënimit të zjarrit!" (Ale Imran, 191)

Në ajet përmendet se nga veçoritë e besimtarëve është se ata e përkujtojnë Allahun e Lartësuar në çdo formë; duke qenë në këmbë, të ulur dhe të shtrirë. Një nga format e përkujtimit (dhikrit) është edhe leximi i Kuranit.

-Argument tjetër për këtë është hadithi të cilin e transmeton Aishja, radiallahu anha, ku thotë: "Pejgamberi salallahu alejhi ve selem e përmendte Allahun në çdo kohë".¹⁵

Gjithashtu, Sheukani në librin e tij

"Nejlul eutar" dhe disa të tjerë e përmendin, hadithin ku tregon Mejmune bint Harith (Allahu qoftë i kënaqur me të!) se Muhamedi (Paqja dhe bekimi qofshin mbi të!) këndonte Kuran duke qenë i shtrirë në prehër të Aishes, ndërkohë që ajo ishte me menstruacione.

Muhamed b. Salih el-Uthejmin, kur është pyetur rreth leximit të Kuranit duke qenë i shtrirë thotë: "Leximi i Kuranit i shtrirë nuk ka diç të keqe në këtë, pasi që Muhamedi salallahu alejhi ve selem e lexonte Kuranin duke qenë i mbështetur në prehër të Aishes, Allahu qoftë i kënaqur me të, madje kur ajo ishte me menstruacione. Prandaj nuk prish punë nëse besimtari lexon Kuranin, nga mus'hafi ose përmendësh, duke qenë i mbështetur ose i shtrirë dhe në këtë nuk ka të keqe."

Në fund të kësaj dëshirojmë të bëjmë me dije se kur themi se kjo lejohet, nuk nënkupton se kështu duhet ta bëjë praktikë besimtari leximin e Kuranit. Për arsye se është mjaft e qartë se kur të lexojmë Kuran, duhet të kemi parasysh se jemi duke e kryer një adhurim mjaft të rëndësishëm në Islam dhe duhet të mundohemi që, gjithmonë ta lexojmë atë me abdes, të ulur, të përqendruar, etj. Kështu, vërtetohet se Profeti bekimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, kur binte për të fjetur, lutjet dhe pjesët e Kuranit që zakonisht i lexonte para gjumit, ato i lexonte duke qenë i ulur në shtrat. Por, nëse në ndonjë rast ndihemi të lodhur, ose nganjëherë shtrihemi të pushojmë, por jemi në gjendje të përsërisim nga Kurani ashtu të shtrirë, atëherë nuk ka të keqe ta shfrytëzojmë kohën që të lexojmë dhe përkujtojmë fjalët e Allahut edhe ashtu. Allahu e di më së miri!

¹⁵ Shënon Buhariu dhe Muslimi

Efektet e punësimit masovik të grave në shoqërinë amerikane

Ariba bint HALID

Në vitin 1940 përqindja e grave të punësuar që kishin fëmijë nën moshën tetëmbëdhjetë vjeçare ishte 8.6%. Në vitin 1987 ajo përqindje ishte 60.2%.

Megjithatë shumica e tyre janë të punësuar në shkallët e ulëta të piramidës ekonomike. Shumica e tyre punojnë si kontabiliste (78%) dhe në postin e sekretares (99%). Vetëm (31%) mbajnë postet e udhëheqjes dhe administrimit. "Barazia gjinore" është vetëm ëndërr e cila ka mashtruar shumë gra të "dalin" prej shtëpisë. Efekti i kësaj dalje masovike ishte shkatërrimi i strukturës familjare.

"Barazia gjinore" nuk ishte ajo që ndikoi në punësimin e grave në përmasa të gjëra. Shkaqet ishin politike dhe ekonomike, revolucioni industrial, The Great Depression (periudha e krizës së madhe ekonomike në Amerikë në vitet e tridhje-

"Barazia gjinore" është vetëm ëndërr e cila ka mashtruar shumë gra të "dalin" prej shtëpisë. Efekti i kësaj dalje masovike ishte shkatërrimi i strukturës familjare.

ta), luftërat botërore, ndikuan në rritjen e përqindjes të grave të punësuar. Fillimisht punësoheshin gratë e varfra, pastaj të pamartuarat, pastaj të martuarat pa fëmijë, pastaj të martuarat me fëmijë të mëdhenj dhe në fund gjithë gratë.

Pas punësimit masovik të grave televizioni u bë edukatori i fëmijëve. Shumicën e kohës jashtë gjumit fëmijët e kalonin para ekranit televiziv.

Tek gratë e punësuar rritet vetëbesimi dhe sigurohet pavarësia ekonomike. (sipas një studimit në Universitetin e Harvardit, gratë të pamartuara dhe pa

Gravaja dhe familja

fëmijë fitojnë 13% më tepër se ato të martuarat dhe 15% më tepër se ato që janë të martuara dhe kanë fëmijë)

Kjo shkakton uljen e martesave dhe lindjeve, rritet përqindja e shkurorëzimeve dhe e grave që pa përkrahje të burrit kujdesen për fëmijët e tyre. Në Amerikë pritet që çdo martesë të përfundon me shkurorëzim.

Mungesa e nënës në periudhat me delikate te jetës së fëmijës ka ndikuar negativisht në formimin e tyre si njerëz. Rritja e kriminalitetit dhe sjelljeve devijante është më se e dukshme në shoqërinë amerikane.

Ata që kërkojnë më shumë informata le tu referohen këtyre librave dhe publikimeve si dhe faqeve të internetit:

1. Hawes, Joseph M., ed. American Families: A Research Guide and Historical Handbook. Neë York: Greenwood Press, 1990; 2. Mintz, Steven. Domestic Revolutions. New York: the Free Press, 1988; 3. Gary B. Nash, American Odyssey. New York: Glencoe McGraw-Hill, 2002; 4. Wilson, Margaret Gibbons. The American Woman in Transition. Connecticut: Greenwood Press, 1979; 5. Goldstein, Joshua S. War and Gender: How Gender Shapes the War System and Vice Versa. Cambridge University Press, 2001; 6. U.S. Department of Labor, Women's Bureau. Women in the Force, 1900-2002. <http://www.infoplease.com/ipa/0/1/0/4/6/7/A0104673.html>; 7. The Library of Congress Rosie the Riveter: Real Women Workers in World War II <http://www.loc.gov/rr/program/journey/rosie-transcript.html>;

Zgjedhi dhe përktheu:
Talha KUTISHI

Ushqimi i përbashkët

Reuters HEALTH

Erdhi koha t'i harroni angazhimet e fëmijëve tuaj me sporte të ndryshme, me kurse, pagat e trajnuesve, harxhimet e shkollave elite: nëse dëshironi të përforconi mundësinë që fëmija juaj të jetë më i suksesshëm, atë mund ta bëni në mënyrë shumë të thjeshtë - ulja në tryezën familjare, e lirë dhe e rregullt.

Fillimisht duket se është ngecje prapa, mirëpo edhe prindërit edhe organizata të ndryshme, pajtohen se kur është në pyetje bashkimi familjar, ata e promovojnë këtë në luftën kundër mënyrës së jetesës, e cila karakterizohet kryesisht me angazhim të tepërt. Bonnie Michaels, këshilltarë për çështje të jetës dhe punës, thotë: "Ekzistojnë njerëz "adhurues të punës" që i kanë humbur prioritetet e tyre. I kanë humbur ndjenjat për çështjet që me të vërtetë janë të rëndësishme." "Koha e fëmijëve duhet të jetë e planifikuar dhe e mbushur me obligime deri në maksimum."

Shkencëtarët vërtetojnë së regjistrimi i fëmijëve në aktivitete të ndryshme për të ndikuar në të ardhme në komisionet e regjistrimit nëpër fakultet, si dhe të punuarit deri vonë për shkak të përparimit në karrierë, bëjnë presion të madh në lidhjet familjare.

"Ushqimi i përbashkët është rast i volitshëm që anëtarët e familjes të kthehen në botën reale." vazhdon Michaels

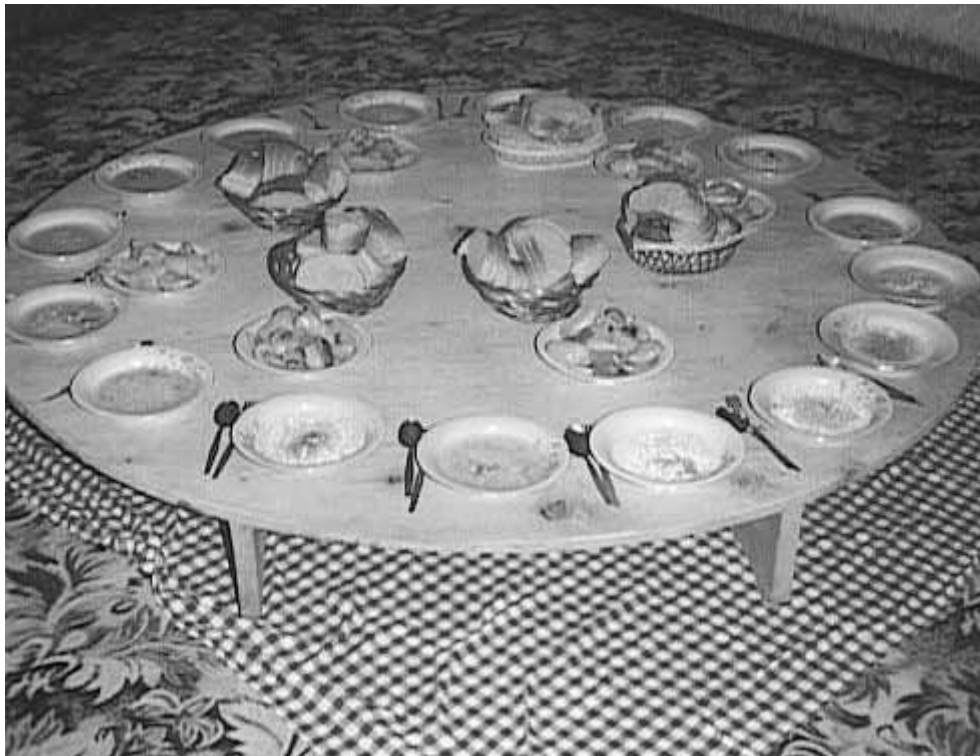
Sipas një studimi shtetëror që ka përfshirë fëmijët e moshës 3 deri 12 vjeç, është konstatuar se ushqimet e përbashkëta në shtëpi paraqesin faktorin më të fuqishëm për sukses më të mirë në shkollë. Ai

Ekspertët pohojnë se ushqimet e përbashkëta më të mira janë atëherë kur TV-ja është fikur dhe kur të gjithë lirshëm bisedojnë, kur fëmijët nuk detyrohen me ushqim të veçantë e as që kërkohet prej tyre ta shpjegojnë notën e dobët.

është më i rëndësishëm se parapërgatitja dhe pjesëmarrja në tubimet fetare.

Shkencëtarët kanë zbuluar lidhje të ngushtë ndërmjet konsumimit të më së paku 5 ushqime të mbrëmjes gjatë javës me prindërit, dhe zvogëlimin të rrezikut që ata fëmijë të bëhen përdorues të drogës apo të kenë shprehi të këqija ushqimore.

Kur Stephanie Lally pas tre viteve pushim lindjeje është kthyer në punë si ekspert për resurse njerëzore, ka filluar të punojë në ndërmarrjen Texas Roadhouse inc., shkakun se kjo

Gravaja dhe familja

kompani e restoranteve i ka ofruar asaj përkrahje në punën e saj që në kohën e darkës të jetë pranë bijës së saj të vogël.

"Kur tubohemi, ndihemi për mrekulli, na jepet mundësia t'i ndajmë përvojat dhe secili tregon si e ka kaluar ditën, kurse vajza tregon se çka i ka ngjarë në shkollë", ka thënë Lally.

Ushqimet familjare në mënyrë drastike janë zvogëluar ndërmjet 70-tave të shek. të kaluar, dhe fillimit të këtij shekulli, por shkencëtarët thonë se situata tani ka filluar të ndryshohet. Një raport i shpallur nga UNICEF-i, Amerikën e ka vendosur në fundin e listës të shteteve të pasura, shkaku është se vetëm 65% nga fëmijët pesëmbëdhjetëvjeçarë, hanë ushqimin kryesor me familjet e tyre disa here në javë. Në Francë, Itali dhe Rusi, përqindja ka qenë mbi 90%.

Sipas një studimi të cilin e ka bërë Qendra shtetërore për varshmëri dhe keqpërdorim të substancave në Kolumbi, SHBA, adoleshentët të cilët hanë ushqim me familjen vetëm dy here në javë, apo edhe më pak se kaq, janë në rrezik të dyfishtë për të pirë duhan apo pije alkoolike, në dallim nga moshatarët e tyre, të cilët kanë 5 ushqime të përbashkëta familjare në javë.

Michaels thotë : Adoleshentët idhnakë nuk janë çdo here shoqëria më e mirë për në tryezë. "Bëni diçka speciale në të cilën edhe ata do të jenë pjesëmarrës. Ndoshta një mëngjes i vonuar të dielën???"

Ekspertët pohojnë se ushqimet përbashkëta më të mira janë atëherë kur TV-ja është fikur dhe kur të gjithë lir-

shëm bisedojnë, kur fëmijët nuk detyrohen me ushqim të veçantë e as që kërkohet prej tyre ta shpjegojnë notën e dobët.

Anketat na tregojnë se edhe prindërit, edhe fëmijët dëshirojnë me tepër ushqime të përbashkëta familjare, kurse si pengesë më të madhe i shohin angazhimet e punës. Megjithatë, kjo ndoshta edhe mund të

Shkencëtarët vërtetojnë se regjistrimi i fëmijëve në aktivitete të ndryshme për të ndikuar në të ardhme në komisionet e regjistrimit nëpër fakultetet, si dhe të punuarit deri vonë për shkak të përparimit në karrierë, bëjnë presion të madh në lidhjet familjare.

ndryshohet.

Shumë nga punëdhënësit mundësojnë një orar fleksibil të punës apo shkurtimin e orarit të punës, kështu të inkurajojnë punëtorët që të kalojnë më tepër kohë me fëmijët e tyre.

"Drejtori ka kuptuar se nuk duhet parë punëtori para vetes, për tu vërtetuar se ai e ka kryer punën me sukses" ka thënë Stejsi Gibson, shef i njësisë për punë, në Bristol-Myers Squibbu. "Ne sinqerisht besojmë se po që se punëtori ka jetë të gëzuar familjare, ai/ajo, atë gëzim do ta bartë edhe në jetën e tij/saj profesionale".

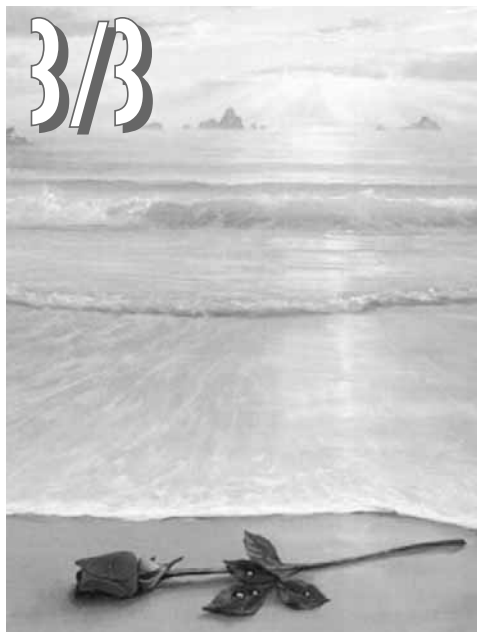
Përktheu: Fatmir DASHI

Si ta fitojmë dashurinë e bashkëshortes 3/3

Elvedin PEZIQ

Lavdërimi i gruas në praninë e të tjerëve

Lëvdatat dhe fjalët miradije për bashkëshorten në prezencën e prindërve të saj si dhe në praninë e familjarëve të burrit, janë vepër e pëlqyer që ndikon pozitivisht në mirëkuptimin dhe harmoninë mes bashkëshortëve. Të kundërtën mundemi ta themi për kritikën, apo vërejtjen e shprehur haptazi në prezencën e të afërmeve të saj, e veçanërisht në prezencën e familjarëve të burrit. Burri që dëshiron të këshillojë gruan e tij, duhet të zgjedhë kohën dhe vendin e përshtatshëm. Këshillat në vetmi dhe atmosfere më intime, janë më të frytshme dhe më të dobishme se ato publike. Këshilla e tillë vërteton sinjeritetin e këshillë-dhënësit i cili nuk dëshiron që personin e këshilluar ta turpërojë në

prani të "publikut". Këshillat dhe kritikën në llogari të gruas, të shprehura në vetmi dhe lavdërimi i saj në praninë e të tjerëve, do ta nxisin, që ajo ti përmirësojë gabimet e saj, të bëhet më e mirë dhe më e ndershme. Një sjellje e tillë do të ndihmojë në thellimin dhe forcimin e dashurisë bashkëshortore.

Respekti ndaj prindërve dhe familjes së gruas:

Prindërit e bashkëshortes si myslimanë, si shkaku biologjik për ekzistencën e gruas, si njerëz që janë pajtuar që bija e tyre të jetë bashkëshortja jote, duhet të gëzojnë respekt të veçantë. Realiteti e flet të kundërtën.

Sa larg jemi prej fjalëve të Resulullahit, salallahu alejhi ve seleme, i cili ka thënë: "Ai që nuk i falënderon njerëzit nuk është as mirënjohës ndaj Allahut."

"Allahu e ka mëshiruar burrin i cili zgjohet natën për të falë namaz, i cili e zgjon gruan e tij e nëse ajo refuzon e spërkat me ujë në fytyrë. Allahu e ka mëshiruar gruan e cila zgjohet natën për të falë namaz, e cila e zgjon burrin e saj e nëse ai refuzon e spërkat me ujë në fytyrë".

Gruaja dhe familja

(Hadithin e shënon Tirmidhiu, nr. 1954-1955 dhe si autentik e ka vlerësuar Albani). Sjellja e mirë ndaj vjehrrës dhe vjehrrit ndikon pozitivisht në forcimin e lidhjes martesore dhe në rritjen e dashurisë. Si mundemi të presim, prej gruas dashuri dhe respekt ndaj burrit, i cili vazhdimisht i fyen dhe nënçmon prindërit e saj, prindërit të cilët e kanë rritur, edukuar, gjaku i të cilëve rrjedh në damarët e saj. Islami është fe e cila thërret në sjellje të mirë ndaj njerëzve në përgjithësi, dhe ndaj të afërmeve në veçanti. Me sjellje të mirë ai do të përfitojë mbështetjen dhe respektin e tyre. Autoriteti i fituar, është shans i volitshëm për thirrjen e tyre si dhe këshillimin e tyre në çështjet e fesë. Sjellja e mirë është provë e drejtësisë e cila në çdo situatë është e lavdëruar. Shumë burra insistojnë që gruaja të sillet mirë ndaj familjes së burrit, kur në fakt ata vetë me vepër e me fjalë, nuk e vërtetojnë se një trajtim të tillë e kanë merituar.

Shumë burra insistojnë që gruaja të sillet mirë ndaj familjes së burrit, kur në fakt ata vetë me vepër e me fjalë, nuk e vërtetojnë se një trajtim të tillë e kanë merituar.

Ndihma i ndërsjellët në vepra të mira:

Ka shumë shanse të volitshme që burri dhe gruaja ta ndihmojnë dhe nxisin njëri tjetrin në vepra të mira. Leximi i përbashkët i Kur'anit, agjërimi vullnetar, namazi i natës, leximi i librave, urdhërimi për të mirë, vizitat e përbashkëta të familjes fqinjëve dhe të sëmureve... Adhurimet që kryhen bashkërisht me siguri e rrisin bereqetin, respektin dhe dashurinë e ndërsjellët. Kështu fitohet mëshira e Allahut për të cilën padyshim, gjithë kemi nevojë. I dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve seleme, ka thënë: "Allahu e ka mëshiruar burrin i cili zgjon

het natën për të falë namaz, i cili e zgjon gruan e tij e nëse ajo refuzon e spërkat me ujë në fytyrë. Allahu e ka mëshiruar gruan e cila zgjohet natën për të falë namaz, e cila e zgjon burrin e saj e nëse ai refuzon e spërkat me ujë në fytyrë". (Hadithin e shënon Ebu Davudi, nr. 1308 dhe si autentik e ka vlerësuar Albani)

Në një hadith tjetër qëndron: "Kur njeriu e zgjon bashkëshorten e tij natën dhe së bashku i falin dy reqate namaz, të dy shkruhen në mesin e atyre që e përmendin shumë Allahun." (Hadithin e shënon Ebu Davudi, nr. 1309 dhe si autentik e ka vlerësuar Albani)

Kujdesi për shëndetin e gruas:

Gratë për nga natyra janë më të dobëta se burrat. Edhe problemet e tyre shëndetësore janë të veçanta. Këtë fakt burri nuk duhet ta neglizhojë e as ta harrojë diçka të tillë. Kontrolllet e rregullta mjekësore, gjatë shtatzënisë në veçanti, janë obligime që burri duhet t'i kryej ndaj gruas. Mbështetja e plotë dhe përkrahja gjatë sëmundjeve, e ushqen dhe forcon lidhjen martesore. Shtatzënia si një cilës pritet ardhja e anëtarit të ri në familje, kërkon kujdes dhe ndihmë të veçantë. Pakujdesia në këtë periudhë mund të ketë pasoja serioze, për shëndetin në veçanti dhe për martesën në përgjithësi.

Këto ishin disa këshilla të dobishme për një jetë të lumtur bashkëshortore.

Allahun e lusim që ato tu bëjnë dobi besimtarëve. Amin

Përktheu: Remzije KURTISHI

Përgjigje pyetjeve tuaja

55

Përgjigjet: Ali Shaban Tanusha

Pyetje: Në jetën e përditshme na ndodh të dëgjojmë nga disa shokë apo në TV nga udhëheqësit e programeve televizive, kur e duan shumë një gjë, të thonë: "e adhuroj". A është me vend kjo shprehje apo e gabuar?

Përgjigje: Në emër të Allahut të vetmit që duhet të adhurohet.

Shprehja "adhuroj" d.m.th: e quaj dhe e nderoj dikë a diçka si perëndi, i përulëm e i falem duke e njohur si hyjni me fuqi të mbinatyrshme. Sipas këtij kuptimi besimtari musliman nuk bën ta shprehë këtë fjalë, përpos për Allahun, se për ndryshe bën mëkatin më të madh dhe padrejtësinë më të madhe ndaj Krijuesit të tij, Allahut të Lartmadhëruar. Adhurimi i takon vetëm Allahut dhe vetëm ndaj Atij, duhet të kemi dashuri dhe nderim pa masë. Ndaj të gjithëve tjerëve, përpos Allahut, nderimet, dashurinë duhet t'i kemi me masë.

Pyetje: Hoxhë i nderuar, punojmë me rroga të vogla dhe orar të gjatë pune (më tepër se 8 orë). E kemi pranuar këtë punë pasi nuk kemi ku të shkojmë, por edhe konkurrenca është e madhe. Këtë krizë dhe fukarallëk, pronarët e shfrytëzojnë dhe ne trajtoheni si skllav e jo si punëtorë. Ndonjëherë detyrohemi të punojmë jashtë orarit, por edhe ditët e diela. Ne

nuk guxojmë të ankojemi apo të bëjmë vërejtje, se na kanoset përjashtim nga puna. Ne mezi ia dalim me këto rroga të vogla, e me mbet pa to, vaj halli për ne.

Hoxhë i nderuar, ne kemi dëgjuar se ka të atillë që marrin pa leje nga malli i pronarit për ta kompensuar punën e tepërt, por ne nuk bëjmë një gjë të tillë. Na trego se si e shqyrton këtë çështje she-riati islam.

Pyetje përgjigje

Përgjigje: Falënderimi i takon Allahut Zotit të botëve, paqja dhe bekimet e Allahut qofshin për pejgamberin tonë Muhamedin alejhi salatu ve salam.

Allahu i madhëruar thotë në Kur'an: "Allahu nuk e ndryshon gjendjen e një populli përderisa ata ta ndryshojnë veten e tyre " Rad 11

Cenimi dhe mosvlerësimi i forcës punëtore është një nga defektet e shoqërisë sonë. Është për tu habitur se në krahasim me perëndimin, te ne punëtorët punojnë me orar më të gjatë dhe me paga më të ulëta e pos kësaj, keqtrajtohen. Kjo gjendje e punëtorëve në këtë kohë paraqet një formë të re të kohës skllavopronare bashkëkohore. Një punë që e kalon orarin tetë orësh dhe me këto rroga aktuale, ai punëtorë më nuk është punëtor, por është rob. Atij nuk i ka mbetur kohë për obligime tjera që i ka ndaj Krijuesit të tij, Allahut. I është përkushtuar "zotëriut" maksimalisht, shkon në mëngjes dhe kthehet në mbrëmje, kur kthehet nga puna i lodhur, nuk mundet të bëjë asnjë ibadet. Kështu ai është shndërruar në rob i dynjasë dhe ka humbur edhe dynjanë, edhe Ahiretin. Për këtë gjendje nuk mundemi t'i fajësojmë (vetëm) pronarët e sotëm, se kjo gjendje është kah moti, por i këshillojmë që të përpiqen ta ndryshojnë këtë gjendje të mjerueshme. Të sillen mirë me punëtorët dhe t'i trajtojnë mirë. Për punën pas orarit, të paguhen me paga shtesë se për ndryshe Allahu mundë t'ia humbë të gjithë atë pasuri dhe nuk i le fare asgjë. Sa për përkujtim le ta lexojnë ajetin e lartpërmendur.

E sa u përket atyre, që atë punë të

tepërt të tyre duan ta kompensojnë duke marr gjëra pa leje prej pronarit, kjo nuk lejohet. Ajo konsiderohet mëkat i madh. Besimtari nuk duhet ta ketë mëkatën si destinacion, për të kompensuar atë që pretendon se ka mbet mangët nga pronari.

E lusim Allahun të na i përmirësojë tregtarët, t'ua shtojë besnikërinë te punëtorët e të na përmirësojë gjendjen, Ai është Gjithfuqishëm për gjithçka.

Pyetje: *Esselamu alejkum*

Hoxhë i nderuar më parë kam përdorur preparat për dezinfektim të gojës, mirëpo një ditë e lexova përmbajtjen e këtij preparati dhe aty shkruante se përmban një përqindje të alkoolit. A është e lejuar kjo apo është e ndaluar. Nëse është e ndaluar, a kam mëkat për përdorimin që e kam bërë deri tani, se unë tashmë i jam shmangur përdorimit të saj, derisa të më vijë përgjigja prej atyre që janë kompetent për këtë gjë?

Allahu ju shpërbleftë

Përgjigje:Esselamu alejkum. Në përgjigjen e kësaj pyetjeje kam kërkuar në burime të ndryshme dhe jam konsultuar me kolegët e mi. Në njërën nga fetvatë është edhe e Prof. Dr. Suud b. Abdullah El-Funejsan ish dekani i fakultetit të shariatit pran Universitetit të Imam Muhamed b. Saud. Në fetvanë e tij qëndron se lejohet përdorimi i barnave (edhe preparateve) që përmbajnë përqindje të alkoolit, posaçërisht nëse përqindja është e vogël. Barnat në përgjithësi kanë përqindje të alkoolit në përbërjen e tyre. Përdorimi i këtyre ilaçeve dhe preparateve, është konsideruar e

lejuar, e vështruar kjo në aspektin e domosdoshmërisë shariatike. Hadithet për ndalesën e pirjes së alkoolit, kanë ardhur për ndalesën për pirje më qëllim të dehurit e jo për tu shëruar. Numër i madh i dijetarëve dhe komisione të fetvave në lëmin e fikhut kanë dhënë fetva për lejes. Allahu i bashkoftë të gjithë!

Dijetari i njohur Adnan Ar'ur ka thënë: Duhet të kemi kujdes për dy gjëra:

E para: se alkooli pasi të përziejhet me barin apo preparatin a e ruan cilësinë e tij, apo merr cilësi tjera me përzierjen dhe bëhet lëndë tjetër që nuk deh? Nëse përgjigja është se i ndryshon cilësitë kimike, atëherë nuk ka dëm pa marrë parasysh sa e ka përqindjen. Kësisoj, çdo lëndë që i ndryshon cilësitë e saja të mëparshme, ndryshohet edhe ligji i mëparshëm për të.

E dyta: nëse nuk është ndryshuar alkooli dhe i ka ruajtur cilësitë, në këtë rast duhet të kemi kujdes se nuk është e lejuar përpos nëse nuk mundet të dehë, pa marrë parasysh se sa do të pihej prej saj, se për ndryshe është e ndaluar.

Pyetje: Hoxhë i nderuar, disa herë kemi dëgjuar se shkëmbi në Mesxhidul-Aksa prej ku peygamberi ynë është ngjitur në Miraxh, qëndron në ajër pa u mbështetur në tokë, e atë e mban kudreti (fuqia) i Allahut. Na tregoni se ç'është tamam e vërteta rreth kësaj. Allahu ju shpërbleftë.

Përgjigje: Shkëmbi në Mesxhidul-Aksa nuk qëndron në ajër dhe pa u

mbështetur në tokë. Ajo mbahet në kodrën e cila është pjesë e sajë.

Mirëpo, të mos çuditemi, sepse Allahu e ka krijuar sistemin diellor, ku ka trupa qiellor të mëdhenj dhe qëndrojnë (lundrojnë) në qiell. Të gjitha këto Allahu i ka në kujdesin e Tij dhe i mban me kudretin e Tij. Allahu i madhëruar ka thënë: "Allahu i mban qiejt dhe tokën që të mos zhduken, e nëse zhduken, s'ka askush pos Tij që mund t'i mbajë ..." Fatir 41 dhe po ashtu ka thënë: "Nga argumentet e Tij është që me fuqinë e Tij bëri të qëndrojë (pa shtyllë) qielli e Toka, ..." Rum 25. Në lidhje me këtë, sa për ilustrim e potencojmë rastin me kodrën Tur, të cilën Allahu e ka ngritur mbi popullin e Musait alejhi selam, kur ata nuk zbatuan atë që i kishte porositur Musai, nga urdhrat e Allahut. Kodra Tur ka qëndruar në ajër me kudretin e Allahut Fuqiplotë. Allahu i madhëruar ka thënë: "(Përkujtoni) Kur Ne patëm marrë prej jush besën tuaj, ngritëm mbi ju (kodrën) Turin (u thamë): veproni sipas atij (Tevratit) që ua dhamë me seriozitet, e mësoni atë që është në te, ashtu që të ruheni." Bekare 63, dhe në një Ajet tjetër: "Përkujto kur ngritëm kodrën mbi ta si re, e ata menduan se ajo do të bie mbi ta. (Ne u thamë): "Merrni këtë që ua dhamë me kujdes dhe përkujtoni ç'keni në të, e të ndaleni nga ajo që është e ndaluar." Araf 171

Pra e vërteta në lidhje me shkëmbin në Mesxhidul-Aksa është se ajo është e mbështetur në kodër dhe nuk rri në ajër si shkëmb.

Në këtë rubrikë mirëpresim të gjitha pyetjet e juaja, ndërsa ato më interesante do të botohen. Pyetjet mund t'i dërgoni në albislam@gmail.com

Besimi në Kader 1/2

Shkruan: Agim BEKIRI

1. Definicioni i Kaderit dhe rëndësia e tij:

Kaderi nënkupton përcaktimin e gjërave nga ana e Allahut në bazë të dijes së Tij paraprake dhe ashtu siç e ka kërkuar urtësia. Ky përcaktim buron nga fuqia e Allahut, Ai ka fuqi për gjithçka dhe vepron atë që dëshiron.

Besimi në Kader është prej besimit në njësimin e Allahut në të qenit Zot. Është një prej shtyllave të domosdoshme për të ekzistuar imani. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "Ne çdo send kemi krijuar me masë të caktuar." (Kamer: 49) Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, kur u pyet se ç'është imani, u përgjigj: "të besosh Allahun, melekët, librat, pejgamberët, dhe të besosh në caktimin e Allahut, të mirën dhe të keqen prej Tij." (Buhariu dhe Muslimi)

2. Shkallët e besimit në Kader:

Nuk plotësohet besimi në Kader përveç se me realizimin e katër shkallëve të tij. Ato janë:

Shkalla e parë; - besimi në diturinë e

amshuar të Allahut që përfshinë gjithçka. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "A nuk e ke ditur se Allahu di çka ekziston në qiell e në tokë, e tërë ajo është e shënuar në libër, ajo për Allahun është shumë lehtë." (Haxh: 70)

Shkalla e dytë: besimi në shkrimin e çdo gjëje që do të ndodhë në Pllakën e Fshehur (Leuhul mahfudh) si rezultat i asaj që Allahu e ka ditur. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "Asgjë nuk kemi lënë pas dore nga evidenca" (En'am: 40) Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, thotë: "Allahu, subhanehu ve teala, i ka shkruar caktimet e krijesave pesëdhjetë mijë vite para krijimit të qiejve dhe tokës." (Muslimi)

Shkalla e tretë: besimi se dëshira e Allahut zbatohet dhe fuqia e Tij është gjithëpërfshirëse. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "Por ju nuk mund të dëshironi, vetëm se me vullnetin e Allahut, Zotit të botëve" (Tekvir: 29)

Kur një njeri i tha Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem: ajo që dëshiron ti dhe Allahu (bëhet), ai ia ktheu: "më bëre të barabartë me Allahun?! Jo, por thuaj: atë që dëshiron vetëm Allahu" (Ahmedi)

Njeriu e di dallimin mes të qenit i detyruar dhe i lirë. Kur zbret poshtë nëpërmjet shkallëve dhe kur dikush e hedh prej lartë. E para kryhet me vullnetin dhe lirinë e tij kurse e dyta pa vullnetin e tij.

Shkalla e katërt: besimi se Allahu, subhanehu ve teala, është krijuesi i çdo gjëje. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "Allahu është krijues i çdo sendi dhe Ai është mbikëqyrës ndaj çdo gjëje." (Zumer: 62), po ashtu Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "E Allahu ju krijoi juve edhe atë që e punoni." (Safat: 96)

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, thotë: "Allahu e krijon mjeshttrin dhe mjeshtërinë e tij." (Buhariu)

Asnjëri nuk ka argument kundër Allahut për obligimet që nuk i kryen apo haramet që i bën, përkundrazi argumenti i plot-fushqishëm është kundër njerëzve të tillë. Argumentimi me Kader mund të përdoret gjatë fatkeqësive e jo për t'i arsyetuar të metat dhe mëkatet.

3. Llojet e caktimeve:

a) Caktimi i përgjithshëm i të gjitha ekzistencave. Ky është caktimi që u shkrua në Pllakën e Fshehur para se të krijohen qiejt dhe toka pesëdhjetë mijë vjet.

b) Caktimi i jetës që përfshinë çdo gjë që ka të bëjë me njeriun prej kur t'i jepet shpirti e deri në vdekje.

c) Caktimi vjetor që përfshinë gjithçka që do të ndodhë brenda vitit. Vendimi për këtë sillet çdo vit në Natën e Kadrit. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "ë atë (natë) zgjidhet çdo çështje në mënyrë të prerë" (Duhan: 4)

d) Caktimi ditor i cili ka të bëjë me atë që ndodhë brenda ditës, dhënia e jetës apo marrja e shpirtit, krenaria apo nënçmimi i dikujt, fitimi apo humbja dhe gjëra të tjera. Allahu, subhanehu ve teala, thotë: "(Ai mbetet) Atij i drejtohet me lutje kush është në

qiej e në tokë dhe Ai në çdo moment është i angazhuar në çështje të reja (falë mëkate, largon brengosje, jep jetë, jep vdekje, krijon gjendje, zhduk të tjera etj.)." (Rahman: 29)

4. Besimi i selefit në Kader:

Besimi i tyre mund të përkufizohet si vijon: besimi se Allahu është krijuesi i çdo gjëje, Zoti dhe mbreti i tyre. Ai i paracakttoi gjërat para se të ndodhin. I caktoi sa do të jetojnë, sa do të kenë furnizim, çka do të veprojnë dhe si do ta kenë përfundimin, të lumtur apo të dëshpëruar. Pra çdo gjë e ka shënuar në Pllakën e Fshehur. Atë që dëshiroi Allahu, u bë, e atë që nuk e dëshiroi, nuk u bë. Ai e di atë që ka ndodhur, atë që do të ndodhë dhe atë që nuk ka ndodhur mirëpo sikur të ndodhte si do të ishte. Ai është i Plotfuqishëm për gjithçka, e udhëzon kë të dëshirojë dhe e devijon kë të dëshirojë. Njerëzit kanë vullnetin e tyre të lirë, si dhe fuqi me të cilat veprojnë atë që ua caktoi Allahu, mirëpo gjithnjë duke e ditur se ata nuk mund të dëshirojnë diçka pa vullnetin e Allahut. Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "E ata, të cilët luftuan për hir Tonë, Ne me siguri do t'i orientojmë rrugës për te Ne, e nuk ka dyshim se Allahu është në krahun e bamirësve." (Ankebut: 69)

Allahu, subhanehu ve tealë, është krijues i njerëzve dhe veprave të Tij, kurse ata i kryejnë veprat e tyre në mënyrë

reale. Asnjëri nuk ka argument kundër Allahut për obligimet që nuk i kryen apo haramet që i bën, përkundrazi argumenti i plotfuqishëm është kundër njerëzve të tillë. Argumentimi me Kader mund të përdoret gjatë fatkeqësive e jo për t'i arsyetuar të metat dhe mëkatet, ashtu siç na tregoi Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, se Ademi dhe Musai patën një zënkë. Musai tha: ti je babai ynë që na nxore prej Xhennetit (ngase dalja e Ademit prej Xhennetit ishte për shkak ngrënies nga pema e ndaluar). Ademi ia ktheu: a më qorton për diçka që Allahu ma ka shkruar para se të më krijojë. Muhammedi, salallahu alejhi ve selem, thotë: Ademi e fitoi Musain në këtë zënkë. (dy ose tre herë). (Buhariu dhe Muslimi)

5. Veprat e njerëzve:

Veprat të cilat i krijon Allahu, subhanehu ve tealë, në gjithësi ndahen në dy grupe:

Një: vepra që Allahu, subhanehu ve tealë, i bën të ngajjnë në krijesat e Tij.

Këtu nuk mund të ndërhyjë dëshira apo vullneti i dikujt tjetër, porse zbatohet vullneti i Allahut, sikur: vdekja, dhënia e jetës, sëmundja, shërimi e tjerë. Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "E Allahu ju krijoi juve, edhe atë që e punoni." (Safat: 96), po ashtu Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "Ai është që krijoi vdekjen dhe jetën, për t'ju provuar se cili prej jush është më vepërmirë. Ai është ngadhënjyesi,

Ai i paracakttoi gjërat para se të ndodhin. I caktoi sa do të jetojnë, sa do të kenë furnizim, çka do të veprojnë dhe si do ta kenë përfundimin, të lumtur apo të dëshpëruar. Pra çdo gjë e ka shënuar në Pllakën e Fshehur.

mëkatfalësi." (Mulk: 2)

Dy: vepra që njerëzit i kryejnë me lirinë dhe vullnetin e tyre. Këtë gjë Allahu ua mundësoi, Ai thotë: "Për atë nga mesi që dëshiron të gjendet në të vërtetën." (Tekvir: 28), po ashtu Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "E ti thuaj: "E vërteta është nga Zoti juaj, e kush të dojë, le të besojë, e kush të dojë, le të mohojë" (Kehf: 29) veprat e këtij lloji nëse janë të mira atëherë lavdërohen, në të kundërtën qortohen. Allahu nuk dënon vetëm për ato vepra që janë bërë me lirinë dhe zgjedhjen e njeriut. Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "dhe Unë nuk jam zullumqar për robërit" (Kaf: 29)

Njeriu e di dallimin mes të qenit i detyruar dhe i lirë. Kur zbrit poshtë nëpërmjet shkallëve dhe kur dikush e hedh prej lartë. E para kryhet me vullnetin dhe lirinë e tij kurse e dyta pa vullnetin e tij.

6. Përputhja mes të qenit gjithçka e krijuar prej Allahut dhe vullnetit të lirë të njeriut:

Allahu, subhanehu ve tealë, e ka krijuar njeriun dhe i ka krijuar veprat e tij. Njeriut i ka dhënë vullnet të lirë dhe fuqi. Njeriu në mënyrë reale është kryerësi i drejtpërdrejtë i veprave të tij. Kur beson, beson me dëshirën dhe vullnetin e tij. Kur mohon, këtë e bën më dëshirën dhe vullnetin e tij të plotë, sikur kur themi: ky fryt është prej këtij druri, kjo bimë është prej kësaj tokë, me kuptimin se ndodhë prej saj. Kur thuhet "prej Allahut" do të thotë: ai e ka krijuar prej saj. Kështu pra nuk ka kundërthënie dhe bëhet pajtimi mes ligjit të Allahut dhe kaderit të tij. Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "E

Allahu ju krijoi juve edhe atë që e punoni." (Safat: 96) Po ashtu thotë: "E, sa i përket atij që jep dhe ruhet, dhe vërteton bindshëm për më të mirën, Ne do ta përgatitim atë për më të lehtë. E sa i përket atij që bën koprraci dhe ndien veten të pavarur (nga Zoti), dhe që përgënjeshtrojnë atë më të mirën, Ne do ta përgatisim për më të vështirën." (Lejl: 5-10)

7. Obligimi e njeriut drejt kaderit:

Një: të kërkojë ndihmë prej Allahut, subhanehu ve tealë, për t'i kryer obligimet dhe të largohet nga ndalesat. Të lusë Allahun që t'ia lehtësojë të mirën dhe ta largojë nga e keqja. Duhet të mbështetet në Të, të kërkojë mbrojtje prej Tij. Të shfaqë nevojën e Tij për Allahun për të arritur të mirat dhe për t'u larguar nga e keqja. Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, thotë: "kujdesu për atë që të bën dobi, kërko ndihmë prej Allahut dhe mos humb durimin. Nëse të godet diçka, mos thuaj: sikur të veproja kështu do të ndodhte kështu, mirëpo thuaj: Allahu e ka caktuar dhe Ai vepron ç'të dojë, ngase fjala "sikur" i hapë dyert e shejtanit.

Dy: të jetë durimtar në gjërat që janë caktuar për të, të mos humbë durimin. Duhet ta dijë se ajo është prej Allahut andaj duhet të pajtohet dhe të dorëzohet. Vazhdimisht të kujtojë se ajo që e ka goditur s'ka mund të mos ndodhë dhe ajo që s'ka ndodhur s'ka mund që ta godet siç ka thënë Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem.

Recension i Librit "Arratisje nga Lindja"

Blendi KAJSIU

"Arratisje nga Lindja " është një hulumtim sistematik i orientalizmit shqiptar nga Rilindja Kombëtare, periudha që vendosi themelet e shtetësisë shqiptare, periudha midis dy luftërave botërore, komunizmi dhe deri te Shqipëria e ditëve të sotme. Koncepti i "orientalizmit" i përdorur nga autori është huazuar nga Eduard Said në librin me titullin "Orientalism" (1978). Për rastin e Shqipërisë orientalizmi është përkufizuar si ligjërimit modernizues i elitave shqiptare që e objektifikojnë realitetin shqiptar mbi dikotominë Perëndim-Lindje, ku Perëndimi dhe Lindja përfaqësojnë kategori kuptimore dhe simbole të thjeshtuara dhe plotësisht kundërvënëse ndaj njëra-tjetrës;

Autori i librit: Enis Sulstarova
Botoi: Botimet DUDAJ - Tiranë

Perëndimi simbolizon përparimin, dritën, diturinë, lirinë dhe gjithçka të mirë në përgjithësi, ndërsa Lindja është e kundërta: regresi, errësira, skllavëria, injoranca dhe e keqja në përgjithësi. Autori ia ka arritur me sukses të argumentojë se orientalizmi ka qenë një ligjërimit i përhapur i elitave politike dhe intelektuale shqiptare, që nga koha e Rilindjes Kombëtare në fund të shekullit 19 e deri tani. Krijimi i identitetit shqiptar dhe tentativa për të modernizuar Shqipërinë është portretizuar si një përpjekje e vazhdueshme për shpëtimin e vendit prej Lindjes dhe pastrimin e popullit shqiptar prej mbetjeve orientale, të cilat kohë pas kohe janë identifikuar si pengesa në rrugën e Shqipërisë drejt

modernitetit apo Perëndimit në përgjithësi. Kjo ka prodhuar meta-narrativa që shpjegojnë çdo "dështim shqiptar" me anë të ndikimeve të vazhdueshme orientale, të cilat pavarësisht përpjekjeve të saj për t'u shpëtuar, duket sikur Shqipëria asnjëherë nuk i ka hequr qafe.

Kapitulli i parë, "Orientalizmi", përmban kuadrin teorik të librit, mbi të cilin

Libri "Arratisje nga lindja" është një vepër akademike origjinale e standardeve të larta. Për këtë arsye libri i Sulstarovës përbën lajm për akademinë shqiptare.

janë zhvilluar kapitujt e mëposhëm. Ai ofron një trajtim të shtjelluar dhe përkufizim të termit "orientalizëm". Autori shpjegon kuptimet e paradigmës orientaliste të zhvilluar nga Eudard Saidi në veprën e tij themelore dhe më pas vendos një përkufizim më të ngushtë të orientalizmit së bashku me themelet teorike të konceptit që ai përdor në pjesën tjetër të librit, të bazuara mbi perspektivën e Fukosë (Michel Foucault). Në të njëjtën mënyrë, metodologjia e përdorur për të eksploruar orientalizmin është gjeneologjia fukojane që shqyrton fushat e mundësisë, nëpërmjet të cilave formohen konceptet dhe ligjërimet, pa iu referuar ndonjë faktori transhental apo meta-narrativave. Ky është një kombinim unik dhe i çuditshëm, meqë bashkon dy qasje teorike, atë të një humanisti, Eduard Said, dhe atë të një post-strukturalisti, Mishel Fuko. Këtë autori e ka kuptuar dhe përpiket ta kapërcejë duke argumentuar në fund të kapitullit se Fukoja dhe Saidi nuk janë shumë larg njëri-tjetrit, por duke mos bërë përpjekje për t'i pajtuar kontradiktat teorike midis të dyve; në vend të kësaj Sulstarova ka parapëlqyer të përdorë ato që ka gjetur të dobishëm te secili prej autorëve.

Kapitulli i dytë eksploron shfaqjen e në Rilindjen Kombëtare Shqiptare. Autori analizon disa prej teksteve letrare më të njohura dhe autorët e Rilindjes, si Naim Frashëri, Sami Frashëri dhe Naum Veqilharxhi. Sulstarova ndalet më gjatë në poemën e Naim Frashërit, "Historia e Skënderbeut", një vepër

shumë e njohur që është pjesë e teksteve shkollore në Shqipëri. Në këtë kapitull autori dëshmon se si gjatë Rilindjes Kombëtare identiteti shqiptar u strukturua përkundër Tjetrit Oriental, i cili në shumicën e rasteve ishte Turku. Në njëërën anë shqiptarët në tekstet e Rilindjes përshkruhen si popullsi evropiane/perëndimore plot me virtyte, potenciale dhe mundësi, përkundër tjetrit oriental që është e kundërta e gjithçkaje që përfaqësojnë shqiptarët fisnikë dhe një pengesë në rrugën e Shqipërisë për të arritur potencialet e plota të saj, pra një vend modern, evropian dhe perëndimor.

Ligjërimi orientalist gjurmohet më tej në periudhën mes dy luftërave në dy kapitujt vijues, "Oksidentalizimi i Shqipërisë" dhe "Personazhe orientaliste: Ali Pasha dhe Xheladin Beu". Në fillim autori jep një shikim të ligjërimet të periudhës, duke u fokusuar veçanërisht në shkrimet e dy autorëve në zë të kohës. Krist Maloki dhe Branko Merxhani. Të dy ata kontribuuan në debatin politik të përqendruar te çështja e modernizimit dhe domosdoshmërisë për ta çliruar Shqipërinë prej shtrengimit të së shkuarës së saj orientale. Autori tregon

mbështetjen e tyre të madhe mbi stereotipet e orientalit dhe oksidentalit, ku i pari përfaqëson problemin dhe i dyti zgjidhjen. Orientali eksplorohet në detaj në karakterin e Xheladin beut të tregimit të mirënjohur "Vjeshta e Xheladin beut", i Mitrush Kutelit. Xheladin beu është mishërimi oriental, një pervers seksual, mizor, dinak, i pabesë, plotësisht i zhveshur prej moralit dhe i konsumuar prej grykësisë seksuale, feudali tipik prapanik që i zë rrugën përparimit, perëndimorizimit dhe modernizimit. Nëpër tërë kapitullin ai krahasohet me Ali Pashën, një tjetër personazh, i cili megjithëse historik dhe jo letrar, nuk ka qenë më shumë se sa produkti i narrativave orientale. Autori tregon se Ali Pasha, që ka qenë karakterizuar në Perëndim si mishërimi i Orienti, është identik me Xheladin Beun në gati të gjitha përvertitetet, të metat apo veset. Kjo provon se më shumë se figura historike, fikzionale apo artistike, ato në fakt shërbejnë si stereotipe orientale. Kjo i bashkon ata në hapësirë dhe kohë.

Në kapitullin tjetër, "Orientalizmi në Realizmin Socialist: Rasti i Kadaresë" autori argumenton se ligjërimi orientalist vazhdoi edhe gjatë periudhës komuniste, pavarësisht se Shqipëria bënte pjesë në bllokun lindor. Kapitulli fillon duke treguar se si orientalizmi si ligjërime ishte pjesë e mendimit të Marksit dhe vijon me një shtjellim të orientalizmit në letërsinë shqiptare të realizmit socialist. Autori fokusohet te vepra e Ismail Kadaresë, si shkrimtari më i lexuar dhe

më me ndikim gjatë komunizmit. Ai tregon se si Kadareja mbështetet mbi logjikën orientaliste për të glorifikuar qëndresën shqiptare vis-a-vis murtajes aziatike, Perandorisë Osmane që po kërcënonte Evropën, duke hequr një paralele të qartë me qëndresën e Shqipërisë komuniste kundër kapitalizmit, socio-

revizionizmit dhe botës imperialiste. Autori tregon se në veprën e Kadaresë, Shqipëria edhe atëherë kur lufton kundër osmanëve apo kur ndahet prej Kinës a BS-së, është duke i qëndruar kërcënimit oriental. Ky është një kërcënim iminent, që duhet përballuar jo vetëm nga jashtë, por edhe nga brenda. Identiteti modern, evropian i shqiptarëve kërcënohet prej orientaleve brenda shoqërisë shqiptare, të cilët dëshiro-

jnë Lindjen dhe e urrejnë përparimin. Ndonjëherë ata janë herë borgjezët e përmbysur, herë klasat feudale dhe herë armiqtë e Partisë së Punës.

Orientalizmi i Kadaresë analizohet edhe më tutje gjatë periudhës post-komuniste, në kapitullin pasues me titull "Orientalizmi bashkëkohor shqiptar". Në periudhën paskomuniste ligjërimi orientalist përqendrohet në rreziqet që mbeturinat orientale të së kaluarës i sjellin identitetit evropian të shqiptarëve. Rënia e komunizmit e shikuar me lente orientaliste u interpretua si rasti historik i Shqipërisë për t'u kthyer në vendin e saj natyror, Evropë. Duke shqyrtuar disa prej teksteve të njohura letrare dhe publicistët e periudhës post-komuniste, autori tregon se shqetësimi kryesor në

Sidoqoftë puna e Sulstarovës ka qenë e suksesshme në zbulimin e orientalizmit shqiptar dhe në dokumentimin dhe analizimin e tij në një mënyrë shumë sistematike, argumentuese dhe bindëse.

ligjërimit orientalist është se rruga e Shqipërisë drejt Evropës vonohet prej trashëgimisë së të shkuarës orientale, me fjalë të tjera prej Perandorisë Osmane. Trashëgimia më problematike e së shkuarës mbetet islami, që shihet si një barrierë serioze drejt një identiteti të plotë evropian për Shqipërinë. Pasojat e islamofobisë dhe të të menduarit orientalist radhiten në

Kjo gjë është veçanërisht problematike gjatë trajtimit të periudhës komuniste, ku orientalizmi nuk arrin të shpjegojë aleancat e Shqipërisë me Rusinë dhe Kinën kundër Perëndimit.

kapitullin përfundimtar "Mjerimi i orientalizmit shqiptar". Këtu autori ofron një kritikë të përgjithshme të qasjes orientaliste dhe përvijon sfidat që ajo i bën ndërtimit të një shoqërie të hapur dhe tolerante.

Megjithëse një studim shumë serioz dhe i mirëdokumentuar, vepra e Sulstarovës është e pambrojtur përballë të njëjtave kritika që i janë bërë Eduard Saidit për veprën e tij "Orientalism". Dikotomia Perëndim-Lindje është tepër e thjeshtëzuar dhe tenton të përforcojë dy kategoritë që kritikon. Në procesin e

Trashëgimia më problematike e së shkuarës mbetet islami, që shihet si një barrierë serioze drejt një identiteti të plotë evropian për Shqipërinë.

eksplorimit, analizimit dhe nxjerrjes në dritë të kësaj dikotomie, autori gjithashtu e riprodhon atë. Siç thotë një fjalë e urtë popullore "Kur mban një çekiç në dorë, do të shohësh gozhda gjithandej". Çekiçi në duart e Sulstarovës është paradigma

orientaliste, gozhdët janë ligjërimitet nacionaliste, të cilat ai i shikon kudo njësoj të përhapura që nga Rilindja e deri në Shqipërinë e sotme. Theksi mbi paradigmën orientaliste ka anashkaluar eksplorimin e ligjërimit orientalist për se. Për pasojë orientalizmi është trajtuar si një ligjërimit i pandryshuar, homogjen dhe solid. Kjo shkon kundër themeleve teorike

të qasjes gjeneologjike fukojane, mbi të cilat autori ka ngritur hulumtimin e tij. Gjeneologjia e Fukosë fokusohet mbi pikat e thyerjes dhe jo të vazhdimësisë. Prandaj, një qasje gjeneologjike fukojane duhet të kishte kërkuar të identifikonte se si ligjërimiti orientalist ka ndryshuar dhe evoluar në kohë, në vend që të shihte se si ka mbetur i njëjtë. Përndryshe duhet të pranohet thelbin e pandryshueshëm të orientalizmit. Në vend të eksplorimit të thyerjeve brenda ligjërimit orientalist dhe se si ka evoluar ai në kohë, në përpjekjen e tij pedante të dokumentimit të orientalizmit në Shqipëri, autori duket se jep një orientalizëm të pandryshuar, i cili vepron në të njëjtën mënyrë, pavarësisht prej rrethanave. Kjo gjë është veçanërisht problematike gjatë trajtimit të periudhës komuniste, ku orientalizmi nuk arrin të shpjegojë aleancat e Shqipërisë me Rusinë dhe Kinën kundër Perëndimit.

Prandaj në vend të fokusimit mbi dokumentimin e orientalizmit, një detyrë kjo që autori e ka përmbushur mjaft mirë, më shumë vëmendje i duhej kushtuar përdorimeve strategjike të orientalizmit. Nga kjo perspektivë, domosdoshmëria e një Tjetri oriental për të

prodhuar shqiptarin modern mund të ishte eksploruar më thellë. Këtu një qasje lakianiane (sipas psikoanalizës së Jacques Lacan) mund të kishte qenë e dobishme. Prej perspektivës lakianiane, orientali përfaqëson Tjetrin, me T të madhe, përkundër të cilit identiteti shqiptar, ose të paktën një pjesë e tij, ndërtohet. Një qasje e tillë mund të ndihmojë të tregohet se ligjërimi nacionalist nuk ka një esencë të vetën, por përdoret strategjikisht në periudha të ndryshme për të nxjerrë në pah identitetin shqiptar. Prandaj është e kotë të radhiten

karakteristikat e orientalit, ose të tregohet se si nuk ndryshojnë ato, sepse orientali mund të ekzistojë dhe të funksionojë vetëm në marrëdhënie me procesin e ndërtimit dhe daljes në pah të identitetit shqiptar. Në fakt, ky ligjërim mbi të gjitha i shërben procesit të ndërtimit të identitetit dhe do të ndryshojë sipas dinamikave të tij. Kjo është arsyeja pse vendndodhja e tij ka ndryshuar vazhdimisht prej gjeografisë të ideologjia dhe prej ideologjisë të feja, sikurse duket se ndodh sot kur ligjërimi orientalist duket i fokusuar te islami. Një ditë orientali është anti-Evropë, ditën tjetër është anti-komunist, sot është anti-kristian e kështu me radhë.

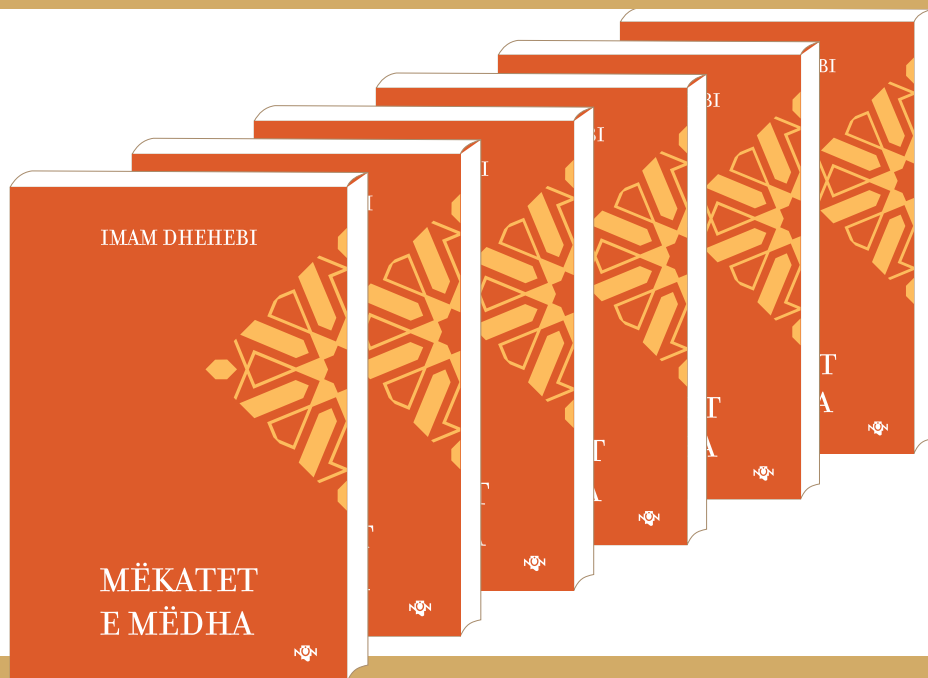
Sidoqoftë puna e Sulstarovës ka qenë e suksesshme në zbulimin e orientalizmit shqiptar dhe në dokumentimin dhe analizimin e tij në një mënyrë shumë sistematike, argumentuese dhe bindëse. Pavarësisht prej faktit nëse jemi në një

Kapitulli fillon duke treguar se si orientalizmi si ligjërim ishte pjesë e mendimit të Marksit dhe vijon me një shtjellim të orientalizmit në letërsinë shqiptare të realizmit socialist. Autori fokusohet te vepra e Ismail Kadarese, si shkrimtari më i lexuar dhe më me ndikim gjatë komunizmit.

mendje me argumentin e tij, ose jo, na duhet të përballemi me analizat e argumentuara mirë dhe kërkimin sistematik. Me anë të kërkimit dhe qasjes teorike, Sulstarova ka hedhur një hap të guximshëm dhe të suksesshëm në një fushë pak të njohur në Shqipëri. Prandaj në shumë aspekte ka realizuar një studim pionier mbi të cilin mund të mbështeten të tjerë studiues shqiptarë apo të huaj të interesuar për orientalizmin. Kjo vlen për më tepër duke pasur parasysh cilësinë e shumicës së punëve akademike që janë botuar deri tani në Shqipëri dhe që

variojnë nga shumë të dobëta deri të plagjiarizuara. Prandaj me librin e tij Sulstarova ka mbushur një boshllëk problematik në kërkimin kualitativ në Shqipëri. Libri "Arratisje nga lindja" është një vepër akademike origjinale e standardeve të larta. Për këtë arsye libri i Sulstarovës përbën lajm për akademinë shqiptare. Në të njëjtën kohë ai është një kontribut serioz shkencor në fushën e studimeve shqiptare dhe të identitetit dhe si i tillë është një tekst i rëndësishëm për t'u lexuar nga ata që janë të interesuar në identitetet, kulturën, politikën dhe shoqërinë shqiptare. Në fakt, e meta më e madhe e këtij libri është se për momentin është vetëm në gjuhën shqipe. Pa dyshim që është një vepër që duhet përkthyer në anglisht dhe gjuhë të tjera për të kapur një audiencë më të gjerë.

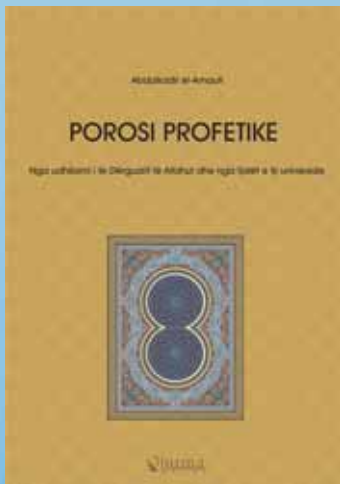
Marrë nga: Revista Polis, Universiteti European i Tiranës (UET)

Doli në shitje libri "Mëkatet e mëdha"

**Hapësirë
për
reklamën tuaj**

D&K STUDIO

1. **POROSI PROFETIKE**
Autor: Abdulkadir el-Arnauti

2. **100 HADITHE**
Autor: Abdulkadir el-Arnauti

3. **40 HADITHE**
Autor: Abdulkadir el-Arnauti